

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. MONIKA BÍLOVÁ

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Vinařství a jeho vliv na ekonomiku regionu
v mezinárodním srovnání

Bc. Monika Bílová

Diplomová práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Monika Bílová**
Osobní číslo: **E11467**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Vinařství a jeho vliv na ekonomiku regionu v mezinárodním srovnání**
Zadávající katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Vinařství je specifický obor primárního sektoru, který může být spjat s vysokou přidanou hodnotou odrážející míru vzácnosti. Přitom je úzce spjato s územím regionu. Práce má analyzovat specifika vinařství, provést analýzu odvětví, analýzu vinařských regionů (minimálně dvou vybraných zemí), provést finanční analýzu vybraných vinařských podniků.

Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.

Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod.

Historie vinařství a jeho vliv na ekonomiku.

Analýza odvětví - Porterův model, finanční analýza.

Komparační analýza vybraných vinařských regionů a vinařských podniků.

Formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

AHLSTROM, D., BURTON, D., G., International management: strategy and culture in the emerging world. Cengage Learning, 2010, 504 s., ISBN 978-0324406313.

KOŽENÁ, M., Environmentální aspekty konkurenceschopnosti podniku. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007, 176 s., ISBN 978-80-7395-039-2.

KRAUS, V., KUTTELVAŠER, Z., VURM, B., Encyklopedie českého a moravského vína. 1. vydání. Praha: MELANTRICH, 1997. ISBN 80-7023-250-1.

KRUGMAN, P. R., OBSTFELD, M., International economics: theory and policy. New York: HarperCollins, 1991, 682 s., ISBN 0-673-52186-9.

PORTER, M. E. Konkurenční strategie: metody pro analýzu odvětví a konkurentů. Praha: Victoria Publishing, 1994, 403 s., ISBN 80-85605-11-2.

RŮČKOVÁ, P., Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi, 3. rozšířené vydání. Praha: GRADA Publishing, 2010. 139 s., ISBN 978-80-247-3308-1.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: 30. září 2012

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2013

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2013

Bc. Monika Bílová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za vedení diplomové práce, rady a připomínky, jež vedly k úspěšnému napsání a dokončení této diplomové práce.

ANOTACE

Práce je zaměřena na ekonomickou stránku vinařství v České republice a Slovinsku. Sleduje vývoj historie vinařství a současné rozdělení vinařských oblastí obou států. Dále sleduje daňové zatížení v obou zemích a další státní regulace vinařství. Velkou část zaujímá Porterova analýza vinařského odvětví a komparační analýza vinařských regionů, kterou doplňuje porovnání finančních ukazatelů vybraných vinařských podniků.

Cílem této práce je zjistit, zda regulační opatření vinařství jsou pro české vinaře méně příznivá ve vztahu k posilování jejich konkurenceschopnosti než pro slovinské vinaře a zda vinařský podnik v regionu Podravsko má příznivější podmínky pro ekonomickou výkonnost podniku než vinařský podnik v Jihomoravském kraji.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vinařství, daně, Porterova analýza, komparace, region, ukazatel, Taflerův bankrotní model.

TITLE

Wine-growing and its influence on economy of region in international comparison.

ANOTATION

This thesis is focused on economic aspects of winery in Czech Republic and Slovenia. It shows development of history of viticulture and contemporary dividing of wine-growing regions in both countries. This also shows taxation in both countries and another state regulation. Great part of this work is focused on Porter's analysis of winery sector and comparative analysis of wine-growing regions which completes comparison of financial indicators of the selected wineries.

The goal of this thesis is find out if regulatory measures are less favourable for Czech wine producers in terms of strengthen of their competitiveness than for Slovenian wine producers and if winery in Podravsko region has more favourable conditions for economic performance of company than winery in the South Moravian region.

KEY WORDS

Wine-growing, taxation, Porter's analysis, comparison, region, indicator, Tafler's bankruptcy model.

Obsah	Strana
Úvod	9
1 Historie a současnost vinařství	11
1.1 Historie vinohradnictví a vinařství	11
1.1.1 Historie vinohradnictví a vinařství na území ČR	11
1.1.2 Charakteristika vinařských oblastí ČR	15
1.1.3 Historie vinohradnictví a vinařství na území Slovinska	18
1.1.4 Charakteristika vinařských oblastí Slovinska	20
1.2 Vinařské právo v ČR a Slovinsku	24
1.2.1 Rozdíly ve vinařském právu mezi ČR a Slovinskem	24
1.3 Vliv vinařství na ekonomiku země	27
1.3.1 Vinařství a státní regulace	28
1.4 Mimoprodukční funkce v odvětví vinařství	34
2 Analýza odvětví vinařství	36
2.1 Porterův model hybných sil konkurence v odvětví	36
2.1.1 Potenciální nově vstupující podniky	37
2.1.2 Intenzita soupeření mezi stávajícími konkurenty	38
2.1.3 Tlak ze strany náhradních výrobků – substitutů	41
2.1.4 Vyjednávací vliv odběratelů	43
2.1.5 Vyjednávací vliv dodavatelů	45
3 Komparační analýza vybraných vinařských regionů a vinařských podniků	47
3.1 Základní charakteristiky České republiky	47
3.1.1 Charakteristika Jihomoravského kraje	50
3.2 Základní charakteristiky Slovinska	51
3.2.1 Charakteristika statistického regionu Podravsko	53
3.3 Srovnávací analýza Jihomoravského kraje a regionu Podravsko	55
3.3.1 Makroekonomický okruh	55
3.3.2 Demografický okruh	60
3.3.3 Zemědělský okruh	63
3.3.4 Vinařský okruh	66
3.4 Komparace ekonomických ukazatelů vinařských podniků	71
3.4.1 Aplikace vybraných ukazatelů na vinařské podniky	74
3.4.2 Vinné sklepy Valtice, a. s.	76
3.4.3 P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.	78

3.4.4	Komparace výsledků finančních ukazatelů vybraných vinařských podniků.....	80
Závěr	86
Seznam literatury	89
Seznam tabulek	94
Seznam obrázků	94
Seznam grafů	95
Seznam zkratk	96
Přílohy	98

Úvod

Vinařství a vinohradnictví má v celé Evropě tisíciletou tradici. V oblastech, kde se vinná réva v současnosti pěstuje, je víno nedílnou součástí místních tradic, ale má i svůj ekonomický význam, a to jak z pohledu daní a ekonomiky zaměstnanosti, tak z pohledu vinařské turistiky, která se v posledních letech rozvíjí. Důležitou oblastí, kde se po dlouhá staletí pěstuje víno je oblast střední Evropy, kam mimo jiné spadají státy, jež budou v této práci zkoumány. Jedná se o Českou republiku a Slovinsko. Regiony, v nichž je vinařství jedním z velmi důležitých oblastí tamějšího zemědělství, jsou právě oblast Jihomoravského kraje a regionu Podravsko.

Práce je rozdělena do 3 hlavních částí. Ve své první části se zaměřuje na historický vývoj vinařství a současné rozdělení vinařských oblastí a vín ve vybraných zemích. Dále se zabývá státními regulacemi a hlavně daněmi, jež nemálo ovlivňují odvětví vinařství. Druhá část této práce analyzuje odvětví vinařství pomocí Porterova modelu pěti hybných sil. Nejrozsáhlejší je část komparace zvolených vinařských regionů, Jihomoravského kraje a regionu Podravsko, která se zabývá porovnáním těchto regionů pomocí 4 okruhů. Tyto okruhy jsou zaměřeny na makroekonomické a demografické ukazatele a další ukazatele z oblasti zemědělství a vinařství. Práce končí porovnáním ekonomických ukazatelů 2 vinařských podniků, z nichž jeden je z Jihomoravského kraje a druhý z regionu Podravsko.

Hlavním cílem této práce, je ověřit dvě hypotézy:

H₁: Regulační opatření jsou pro české vinaře méně příznivá ve vztahu k posilování jejich konkurenceschopnosti než pro slovinské vinaře.

H₂: Vinařský podnik v regionu Podravsko má příznivější podmínky pro ekonomickou výkonnost než vinařský podnik v Jihomoravském kraji.

Vinařství je oblastí, na něž jsou země hrdé. S tím souvisí i podpora vinařství ať už ze strany státu či Evropské unie, která může vést k podpoře konkurenceschopnosti vinařství v obou zemích. První hypotézu lze tedy ověřit pomocí analýzy regulací souvisejících s vinařstvím ve vybraných státech.

Druhá hypotéza se zakládá na předpokladu, že Slovinsko je jižní přímořský stát, jehož poloha dává předpoklady pro vysokou výnosnost vinic a tím tedy i k ekonomické

výkonnosti. Komparace vinařských podniků pak ukáže, na který z podniků má region, ve kterém působí příznivější podmínky.

Dílejšími cíli práce jsou:

Charakteristika českého a slovinského vinařství a jejich vinařských regionů.

Státní regulace v oblasti vinařství.

Porterova analýza.

Komparativní analýza vybraných vinařských regionů.

Zhodnocení ekonomických ukazatelů vybraných vinařských podniků.

Práce vychází z velké části z literárního průzkumu a sběru dat. Pro ověření stanovených hypotéz je využita deduktivní metoda. Komparační část práce využívá induktivní metody k analýze časových řad a statistických údajů a následné syntéze.

Vinařství patří mezi odvětví, o nichž existuje celá řada jak odborné literatury, tak internetových či novinových článků. Původ, historii a vývoj vinohradnictví a vinaření na českém území popisuje celá řada encyklopedií, jednou z nich je i dvoudílná Nová encyklopedie českého a moravského vína od autorů Krause, Vurma a Foffové a další množství českých i zahraničních internetových zdrojů. Informace o daních a dalších regulacích pak lze čerpat z mnoha webových stránek ministerstev. Pro potřeby zpracování Porterovy analýzy lze použít literaturu přímo od Michaela E. Portera, která se nazývá Konkurenční strategie a další českou i zahraniční literaturu věnující se této problematice. Stejně tak lze pro tuto analýzu využít informací ze statistických úřadů či novinových článků českých i zahraničních.

Informace o regionech lze čerpat on-line zvláště ze statistických úřadů obou zemí. Pro zpracování komparace vinařských podniků pak poslouží literatura zaměřená na finanční analýzy např. Finanční analýza podniku od J. Sedláčka či Finanční analýza krok za krokem od E. Kisligerové a J. Hnilice. Informace o podnicích lze najít na internetu na jejich webových stránkách a jednotlivé finanční výkazy jsou k dispozici buď přímo ve společnostech, nebo na internetových stránkách českého soudnictví.

1 Historie a současnost vinařství¹

1.1 Historie vinohradnictví a vinařství²

Původ dnešní révy vinné, sahá desítky milionů let do minulosti planety Země. V období zvaném druhohory, se objevila rostlina, která se postupem času stala nenahraditelnou součástí kultury. Množství zkamenělin ukazuje na rozšíření prapůvodní révy na rozsáhlém území, od nejsevernějších částí Evropy až do Středomoří. Po poslední době ledové, zhruba před 10 000 lety, se oblast výskytu poněkud zúžila. Réva tehdy rostla v klimaticky příznivějším pásu táhnoucím se od Kavkazu celým Středomořím až na západ Evropy.

První časově zařaditelné doklady o výrobě vína pocházejí z období před 7 až 10 tisíci lety z míst jako jsou turecký Batal Hüyük, syrský Damašek, libanonský Byblos nebo Jordánsko a v neposlední řadě Gruzie a Arménie. I samotný výraz víno pochází z gruzínského gvino.

Ať už byla pravlast vína kdekoli, ví se, že kolem roku 3500 před naším letopočtem bylo vinařství na vysoké úrovni ve staré Mezopotámii a především v Egyptě. Egypťané sice nebyli prvními vinaři, nicméně jako první o víně psali a oslavovali jej v obrazech. Nejstarší a největší vinice se nacházely poblíž dnešního města Alexandrie.

Ve starém Egyptě bylo vinohradnictví a vinařství výsadou vyšších vrstev. Až do roku 332 před naším letopočtem, kdy začalo takzvané „helénské období“ Egypta, vlastnili vinice pouze vládci, šlechta nebo chrámoví kněží. Tomu odpovídala i egyptská technologie výroby vína, která byla na vysoké úrovni.

1.1.1 Historie vinohradnictví a vinařství na území ČR

Keltové jsou první identifikovatelná etnicko – kulturní skupina na území dnešní České republiky a je tak součástí jejich evropské pravlasti, která se rozkládala někde mezi dnešní Českou republikou, severní Itálií a východní Francií. Keltové byli nejpravděpodobněji ti, kdo na našem území začali ve velkém konzumovat víno a možná i pěstovat révu vinnou, přestože počátky českého vinohradnictví bývají většinou spojovány až s dědici řecké kultury – Římany. V době svého největšího rozmachu zaujímal Říše římská značnou část Evropy. Římská kultura, jejíž součástí bylo i pěstování révy, výroba vína a samozřejmě i

¹ Kapitola byla zpracována na základě těchto zdrojů [4],[5],[7],[43] a[45].

² Vinohradnictví zahrnuje pouze pěstování révy vinné nikoliv jeho zpracování, naopak vinařství zahrnuje zpracování hroznů, drtí, rmutů nebo vína povolenými technologickými postupy na víno optimální kvality, které může být po odpovídajícím zatřídění a označení uvedeno do oběhu [27].

jeho konzumace, se na území dnešní ČR dostávala díky obchodníkům a římským vojskům. V 1. století našeho letopočtu probíhala střední Evropou hranice zvaná limes romanus, která se táhla podél Rýna a Dunaje. Kolem této hranice vyrostl pás vojenských táborů. Snaha Římanů o podmanění celé střední Evropy za vlády Augusta a Marca Aurelia pravděpodobně vedla k dočasnému připojení jihu Moravy k Říši římské.

Římský císař Probus, který vládl v letech 276 až 282, nařídil vysazovat vinice v římských koloniích za Alpami. Více vznikaly vinice v Rakousku, ovšem římská posádka vybudovala opěrný bod na kopci pod Pálavou a vysadila na Pálavě první vinice. Při vykopávkách zděných budov stanice desáté legie u bývalé obce Mušov byl v roce 1926 nalezen vinařský nůž.

Není pochyb o tom, že Římané na území dnešní České republiky víno hojně konzumovali a tak je pravděpodobné, že zde mohli révu také pěstovat. S větší jistotou je možné tvrdit, že ke značnému rozšíření vinic na našem území došlo v období Velkomoravské říše, tedy během 9. a 10. století našeho letopočtu. S Velkomoravskou říší jsou spjaty rovněž počátky českého vinařství.

Významnou roli v šíření vinařství v raném středověku hrály klášterní komunity. Byli to mniši, kteří se rozhodli pro život v kláštorech, kdo zakládali vinice, pěstovali révu vinnou a vyráběli víno. Nejstarší dochovaný záznam o českých vinicích je z roku 1057, kdy kníže Spytihněv II. věnoval vinice poblíž Litoměřic tamějšímu kapitulnímu kostelu. Naopak první písemná zmínka o vinicích na Moravě je z roku 1101 a nachází se v zakládací listině benediktinského kláštera v Třebíči, který byl obdarován několika vinicemi.

Během celého 13. století se zásluhou klášterů hromadně zakládaly souvislé celky vinic. Na nich byly vysazeny odrůdy révy vinné z Francie a Německa a uplatněny i tamní způsoby pěstování révy.

V raném středověku obliba vína rostla a réva vinná se začala objevovat i v okolí panských sídel a především měst. Již na přelomu 13. a 14. století byli lidé nuceni chránit domácí trh před zahraniční konkurencí. Pro brněnské měšťany, kteří vlastnili vinice nejen v okolí Brna, ale i Židlochovicích, Hustopečích, Mikulově a ve Znojmě, byla rakouská vína velkou konkurencí, proto si roku 1325 na králi Janu Lucemburském vyžádali ustanovení, že od sklizně hroznů až do Velikonoc se smějí v Brně šenkovat jen vína brněnských měšťanů. Tento zákaz se nelíbil brněnským obyvatelům, a proto moravský markrabě Jošt vydal roku

1393 městské radě v Brně povolení ke zřízení vlastního šenku, v němž by se směla v době zákazu šenkování zahraničních vín nalévat vína vlašská, a stejně tak i některá vína rakouská a uherská. Tím si občané sami ovlivňovali konkurenci.

Rozkvět vinařství na území ČR nastal v průběhu 14. století za vlády císaře Karla IV., který dal do Čech přivést révu z Burgundska a Porýní. V jeho době byla některá města, především Praha a Brno, v oblasti obchodování s vínem na vysoké evropské úrovni. Císař Karel IV. nejen podporoval rozvoj vinohradnictví, ale dal mu i právní rámec ve formě královského mandátu roku 1358. V něm nařizoval zakládání vinic na vhodných místech. Současně zřídil úřad perkmistra hor viničních. Nařízení osvobodilo majitele nově založené vinice od všech daní a dávek po dobu dvanácti let, stanovilo i velikost vinice a trest tomu, kdo by chtěl vinici škodit. Císař Karel IV. vydal i právo viničné, kterým bylo vinařství chráněno. Toto rozhodnutí zahrnovalo také ochranu před dovozem cizích vín v období od 16. října do 24. dubna. V této době se smělo šenkovat jen víno české.

Patnácté století se vyznačovalo vzestupem ploch vinic na českém i moravském venkově. Vinice kolem měst zakládali také méně majetní měšťané. Narůstaly i případy špatného zacházení s vínem a jeho falšování. Král Vladislav II. Jagellonský byl nucen zakročit, aby chránil zdravotní nezávadnost vína. Objevily se také neúplnosti v zápisech rychle se množících vinic do viničních gruntovních knih. Králi tím unikal důchod z vinic a důsledkem tedy byly podrobně zpracované viniční řády.

V průběhu 16. století rozloha vinic v Čechách i na Moravě kulminovala. Podle dobových zpráv obhospodařovali moravští vinaři okolo 20 000 hektarů vinic, zatímco v Čechách byla jejich výměra menší, kolem 3 500 hektarů.

V dobách vlády císaře Rudolfa II. docházelo k postupnému úpadku vinařství na území ČR. To se projevilo především v hlavním městě království. Vlivem nedostatečného ošetřování pražských vinic zde klesaly výnosy hroznů. Pokles znamenal i zhoršení mzdových podmínek pražských viničních dělníků, což roku 1619 vyvolalo první stávkou. Hlavní úpadek městského vinařství nastal v období třicetileté války (1618 – 1648). Mnoho vinic bylo zničeno či opuštěno, četná města vypálena a počet obyvatel se značně snížil. Po mnoha vinicích zbyla jen místní jména připomínající tehdejší vinařskou tradici. Na jejich místech se začaly pěstovat jiné plodiny nebo byly změněny v ovocné sady.

Válečné události a úbytek obyvatel v 17. a 18. století zanechaly své stopy i na českých a moravských vinicích. Měšťané ztratili zájem o obnovu vinic a věnovali se více obchodu a řemeslu. Až koncem 18. století, kdy vinaři ve větší míře začali přebírat zkušenosti odvozené z jiných oborů, došlo k dalšímu viditelnému vývoji. Zároveň se změnila móda v pití vína a vinaři museli měnit technologii s ohledem na požadavky konzumentů, zájem byl o plnější vína s vyšším obsahem alkoholu nebo zbytkového cukru.

V průběhu 19. století přispěl k úpadku českého a moravského vinařství také rozvoj pivovarnictví, stoupající dovoz zahraničních vín a v neposlední řadě choroby révy vinné. Plocha vinic nejen na Moravě, ale také v Čechách nezadržitelně klesala. Zrušení roboty v roce 1848 a rozpad šlechtických dominií uvolnily pracovní síly v zemědělství. Začal se rozvíjet průmysl a spotřeba vína prudce klesala. Zemědělci ztráceli zájem o vinice a obraceli se k pěstování průmyslových plodin. Snaha o povznesení českého moravského vinařství vedla k zakládání škol pro vyškolení odborníků v oblasti révy a výroby vína. Vznikaly vinařské školy ve Znojmě, Valticích, Mělníku, Bzenci a Mikulově.

Katastrofa pro celé evropské vinařství přišla po roce 1860. Od té doby byly vinice v Evropě plněny škůdcem náhodně dovezeným na amerických sazenicích okrasné révy. Phyloxéra neboli révokaz, mšice žijící na kořenech révy vinné, postupně ničil veškeré vinice osázené pravokořennou evropskou révou. Na našem území byl objeven roku 1890 v Šatově. Ani chemické ošetření vinic proti révokazu nebylo dostatečně účinné. Nakonec bylo třeba obnovovat vinice štěpováním na americkou révu, která byla proti révokazu odolná.

Již tak složitou situaci evropského vinařství v první polovině 20. století podstatně zhoršily dva celosvětové konflikty. V roce 1930 poklesla plocha moravských vinic na vůbec nejnižší hodnotu, rozloha byly 3 790 hektarů. O sedm let později však byla již téměř dvojnásobná.

Po druhé světové válce, kdy se postupně obnovovaly zanedbané vinice, zažilo evropské vinařství kvantitativní rozvoj. Zušlechťování odrůd révy vinné bylo zaměřeno především na plodnost. K vysokým sklizním napomáhala lepší technické vybavení viničních hospodářství, vysoké dávky minerálních hnojiv, lepší ochrana proti houbovým chorobám, ale i velké plochy mladých plodných vinic. To přispělo k tomu, že do roku 1985 dosáhly plochy vinic na našem území až 15 000 hektarů. Úroveň českého vinohradnictví byla i

v dobách socialistického hospodaření porovnatelná s ostatními evropskými vinařskými oblastmi až na jednu výjimku. V tehdejší Československu docházelo k uniformitě vyráběných vín. Důvodem byla snaha vyrábět kvantitu nad kvalitou.

V České republice nastal značný obrat až v devadesátých letech 20. století. Vinaři zvýšili kvalitu vína tím, že snížili objem sklizní a uplatnili při výrobě nejmodernější technologické postupy. Aby dosáhli vyšší kvality, snaží se vyrábět vína s doloženým původem a s jedinečným charakterem vycházejícím z nezaměnitelného výrazu terroiru³ prvotřídních viničních tratí.

1.1.2 Charakteristika vinařských oblastí ČR

Česká republika, má podle zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů, stanovené pěstitelské oblasti pro jakostní víno, jsou jimi vinařská oblast Morava a vinařská oblast Čechy. A vyhláška č. 254/2010 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí, rozděluje vinařské oblasti na jednotlivé podoblasti.

Obrázek 1: Vinařské oblasti české republiky

Zdroj: [43]

Vinařská oblast Čechy

Tato oblast patří k nejseverněji položené a také nejrozmanitější, což je dáno různorodostí tvarů zdejší krajiny, rozdílnými klimatickými podmínkami a pestrým geologickým podložím. Réva vinná se dříve v Čechách pěstovala na poměrně rozsáhlém území, z něhož

³ Francouzský výraz pro mikroklimatické a půdní podmínky.

se však dodnes dochovaly jen malé vinařské ostrůvky. Vinice jsou roztroušeny na rozsáhlém území středních, západních a severních Čech, a to především v blízkosti velkých řek – Vltavy, Labe, Berounky a Ohře. Nejvíce vinic najdeme v nižších polohách okolo Mělníka, Litoměřic a Mostu.

Podoblast Litoměřická

Ve středověku byly Litoměřice po Praze druhým největším vinařským městem v Čechách. Využívaly svého výhodného umístění u řeky Labe stejně jako jejich jižnější rival, vinařské město Mělník. Srdcem této vinařské podoblasti, zahrnující rozsáhlé území od Roudnice nad Labem přes Litoměřice až k Ústí nad Labem a dále na západ k Mostu a Kadani, je malebná krajina Českého středohoří. V této podoblasti se daří zejména odrudám bílého vína jako je Ryzlink rýnský, Rulandské bílé, Rulandské šedé, Müller Thurgau dále pak Rulandské modré, Svatovavřínecké a Zweigeltrebe.

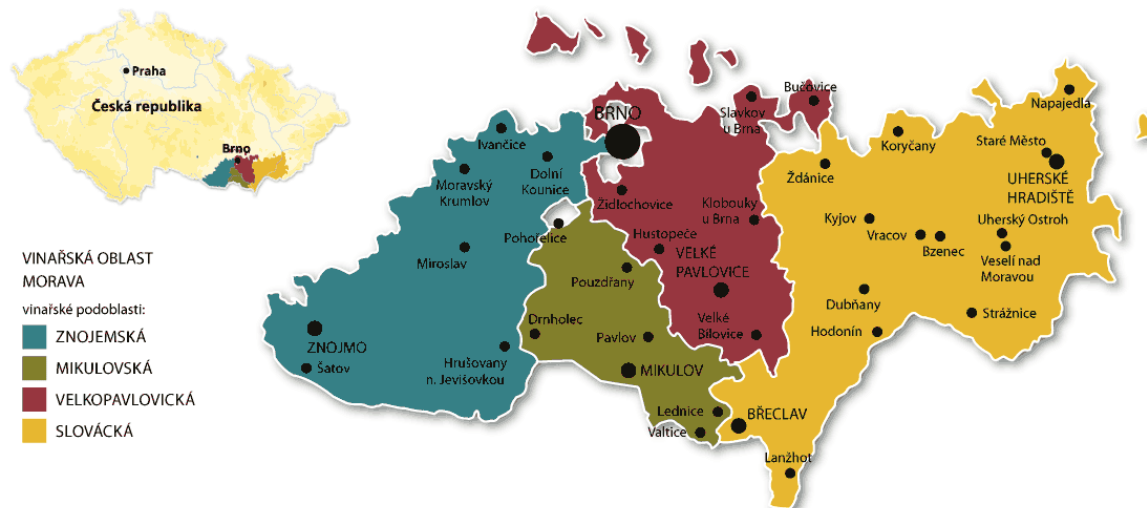
Podoblast Mělnická

Nachází se na soutoku Labe a Vltavy a je největší vinařskou oblastí českého regionu. Vinice jsou proti studeným severním větrům chráněny masivem Českého středohoří. Labe svými teplými výpary dodává podzimním hroznům zvláštní chuť. Patří sem vinice Mělnicka, Roudnicka, Prahy i Čáslavska. Mělnická podoblast spojuje rozdílné části středních Čech od Čáslavi přes Kutnou Horu a Mladou Boleslav až po Mělník, Slaný a Karlštejn. Spadá sem také hlavní město Praha, které bývalo vyhlášeným vinařským centrem, oplývalo stovkami hektarů vinic a dodnes hraje klíčovou roli v obchodu s vínem. Již ve středověku vystihli tehdejší vinaři, že místní půda je vhodná pro pěstování modrých odrud jako, např. Rulandské modré, Modrý Portugal a Svatovavřínecké.

Vinařská oblast Morava

Ve vinařské oblasti Morava se nachází většina našich vinic. Jedná se přibližně o 96 % vinohradů České republiky. Morava je díky své poloze požehnaná všeobecně teplejšími klimatickými podmínkami než Čechy. Tyto podmínky umožňují i pěstování odrud s pozdním vyzráváním hroznů, dávajících vysoce jakostní vína. Zrání hroznů probíhá na Moravě pomaleji, a proto se v nich udrží a koncentruje větší množství a větší rozmanitost aromatických látek.

Obrázek 2: Vinařská oblast Morava

Zdroj: [45]

Podoblast Mikulovská

Tato podoblast je soustředěna v nepravidelném kruhu okolo vápencových Pavlovských vrchů, které od pravěku sloužily jako nepřehlédnutelný a nezaměnitelný orientační bod. Vinařské podoblasti mikulovské kralují dvě města s bohatou vinařskou historií, Mikulov a Valtice. Kromě velkých měst tvoří podoblast množství vinařských obcí např. Horní a Dolní Věstonice, Bavory, Pavlov, Novosedly, Dolní Dunajovice, Sedlec, Pohořelice a další. Typickými odrůdami pěstovanými v této podoblasti jsou Ryzlink vlašský, Rulandské bílé, Chardonnay, Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Neuburské, Sylvánské zelené, Ryzlink rýnský, Tramín a Pálava.

Podoblast Slovácká

Vinařská podoblast slovácká je nejrozsáhlejší a také nejpestřejší z našich vinařských podoblastí, zahrnuje nejvýchodnější a nejsevernější území jižní Moravy. Vedle vyhlášených vinařských měst jako Hodonín, Kyjov, Strážnice a Uherské Hradiště zde najdeme také bezpočet vinařských dědin a sklepních uliček. Sortiment odrůd je tu bohatý. Pěstují se nejen běžné odrůdy pro bílá vína, ale i velké plochy odrůd modrých, které tu dávají v některých ročnících červená vína říznějšího charakteru. Příkladem mohou být odrůdy Ryzlinku rýnského, Rulandského bílého a Rulandského šedého a taktéž naši nejrozšířenější domácí odrůdy Muškátu moravského a pro červená vína Frankovky, Zweigeltrebe a v obci Moravská Nová Ves nově vyšlechtěné modré odrůdě Cabernet Moravia.

Podoblast Velkopavlovická

Velkopavlovicko patří mezi nejslunnější a nejteplejší místa naší země, a tak není divu, že se na místních půdách daří modrým odrudám, které dávají vzniknout lahodným červeným vínům. Nezastupitelnou roli ve vinařské podoblasti velkopavlovické plní tradiční vinařská města, kromě Brna jsou to především Židlochovice a Hustopeče. Do této podoblasti také patří vinařské obce jako např. Bořetice, Němčičky, Velké Pavlovice, Kobyly, Zaječí, Rakvice, Čejkovice a další. Daří se zde odrudám Veltlínského zeleného, Ryzlinku vlašského, Rulandského šedého, Modrého Portugalu, Neuburské a hlavně aromatickým odrudám - Tramín červený, Pálava, Muškát moravský i Müller Thurgau.

Podoblast Znojemská

Nejzápadnější z moravských vinařských podoblastí se rozprostírá mezi městy Znojmo a Ivančice. Město Znojmo bylo vždy významným vinařským střediskem a dokládá to spleť dlouhých chodeb vinných sklepů přímo pod městem. Znojemsko je hlavně oblastí bílých aromatických vín, kde se kromě Veltlínského zeleného, které je hlavní odrudou, dobře daří odrudám Müller Thurgau, Sauvignon, Ryzlink rýnský, Pálava. Význačnou kvalitu zde mají i odrůdy Rulandské bílé, Rulandské šedé, Rulandské modré a Frankovka.

1.1.3 Historie vinohradnictví a vinařství na území Slovinska⁴

Archeologické nálezy, staré přes 2 400 let, na území dnešního severovýchodního Slovinska ukazují, že víno zde bylo známo již za starých Keltů a Ilyriů⁵, kteří na území dnešních vinařských oblastí Slovinska dorazili před Římany. Dle nálezu keltské nádoby znázorňující oslavy vína z 6. století před naším letopočtem lze soudit, že Keltové vyráběli své vlastní víno, jehož postup výroby se naučili zřejmě od Řeků.

Ovšem o tradici a rozkvět vinařství na území dnešního Slovinska se postarali až Římané, jejichž amfory, láhve a sklenice nalezené v oblasti dnešního města Ptuj, dokazují aktivitu v oblasti vinařství i obchodu s vínem.

S postupným úpadkem říše římské postupně mizely i postupy na výrobu vína a dokonce i jeho tradice na území Slovinska. K téměř vymizení vinařství a vinohradnictví došlo v 6. století našeho letopočtu, kdy se na území Slovinska stahovali první Slované z ruských stepí a následně mezi 9. a 11. stoletím, kdy se na území dnešní oblasti Podravje stahovaly

⁴ Kapitola byla zpracována na základě těchto zdrojů: [47] a [48].

⁵ Starověký národ indoevropského původu zahrnující obyvatelstvo Ilyrie, oblasti dnešní jižní a střední Dalmácie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Albánie a řeckého Epiru.

ohrožené Maďarské kmeny. Vinařství v tomto období nebylo zcela zapomenuto, došlo však téměř ke zničení celého obchodu s vínem a tak z tohoto období nejsou dochovány žádné údaje o tehdejší produkci či kvalitě vína. Je tedy předpoklad, že se víno v těchto časech vyrábělo pouze pro domácí spotřebu.

Opravdový rozvoj vinařství na území dnešního Slovinska začal až od 12. století s migrací maďarských kmenů. Menší zalesněné kopce byly káceny s cílem získat půdu pro nové vinice, ve slovinštině označované jako Gorica nebo Gorca, dnešní vinohrady, jež jsou pro slovinské vinohradnictví typické.

Na vinařství stejně tak jako v České republice měly velký vliv mnišské řády a klášterní komunity zvláště v Podravje regionu. Většinu vinic tak vlastnila katolická církev a pozemková aristokracie. Od 15. století postupně vinice vlastnili i měšťané na základě tzv. Gorsko pravo tedy horské právo, které upravovalo vztahy mezi vlastníky vinic a těmi, kdo se o vinice starali.

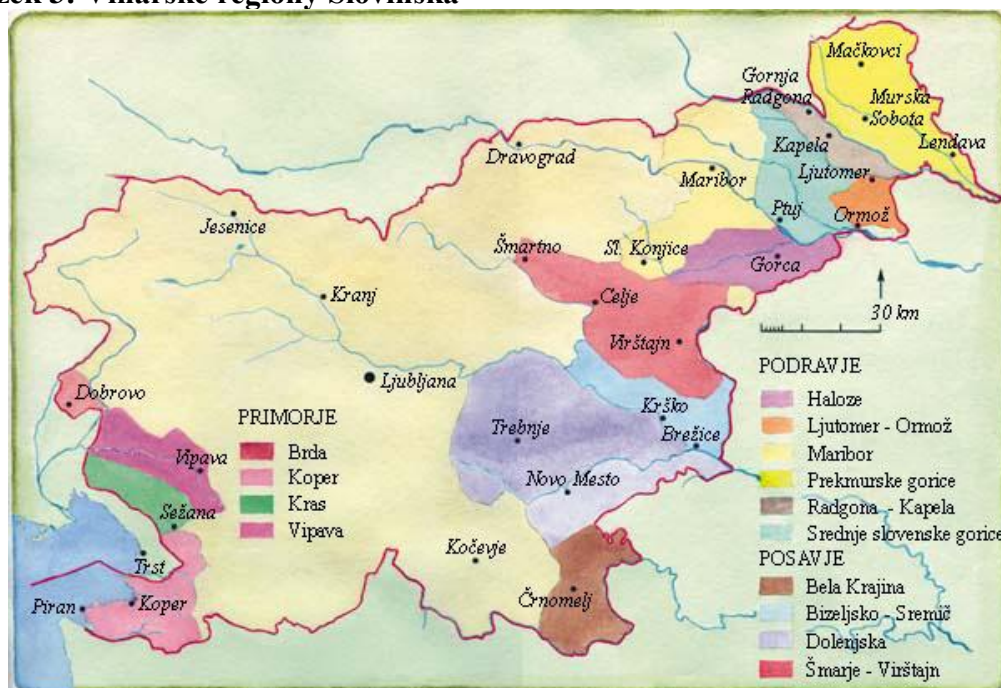
Tak jako všechny evropské vinice, i ty slovinské zasáhla zhouba v podobě mšičky révokazu, jež v roce 1880 zasáhla jako první oblast Bizeljsko-Sremic. Poté se tato nákaza rozšířila do všech oblastí a v roce 1900 byla polovina všech vinic na území dnešního Slovinska zničena.

Před nákazou révokazem bylo dle záznamů z roku 1850 na území Slovinska přes 51 000 ha vinic. Vinaři si museli hledat nová zaměstnání a někteří z nich byli dokonce nuceni emigrovat a hledat nové zaslíbené země jako například USA. Mnohé opuštěné vinice nebyly nikdy obnoveny. Záznamy pořízené před druhou světovou válkou ukazují, že na území Slovinska bylo okolo 38 000 ha vinic. V období po druhé světové válce bylo vinařství na vzestupu a počáteční motto slovinského vinařství kvantita nad kvalitou převážila kvalita nad kvantitou, díky zaplavení trhu levnějšími a méně kvalitními víny z Řecka, Bulharska, Rumunska, Makedonie a Srbska. Dodnes je hlavním mottem slovinského vinařství kvalita, na což dohlíží přísná právní legislativa. Víno je ve Slovinsku nejpřísněji kontrolovaným zemědělským produktem, chtějí tak zamezit situaci, jež v roce 1880 začala postupně ničit veškeré slovinské vinice, či podobným katastrofám, jež by ohrozili produkci kvalitních slovinských vín.

1.1.4 Charakteristika vinařských oblastí Slovinska

Slovinsko dle zákona č. 105/2006 o vinu stanovuje vinařské regiony na pěstování jakostních vín na tři základní regiony Podravje, Posavje a Primorje, které se dále dělí na několik oblastí.

Obrázek 3: Vinařské regiony Slovinska

Zdroj: [48]

Vinařský region Podravje

Podravje region se nachází v nejsevernější a nejvýchodnější položené části země a patří mezi nejdůležitější vinařské regiony. Hornatý terén s mírným podnebím ovlivňovaný západním horským klimatem dodává tomuto regionu na výjimečnosti stejně tak jako bílým odrudám zde pěstovaným. Region Podravje rozkládající se v údolí řeky Drávy je největším z vinařských regionů Slovinska a nachází se zde 6 vinařských oblastí. Bílé odrůdy zde tvoří 97 % z celkových osázených ploch vinic.

Oblast Maribor

Oblast Maribor patří mezi nejchladnější oblasti Podravje regionu. Víno se zde pěstuje pouze na nejnižších místech a svahy jsou orientovány na jih. Maribor je známý pro své vysoce aromatické vína jako Ryzlink vlašský a Ryzlink rýnský. Mezi další hojně pěstované odrůdy patří Chardonnay, Rulandské bílé, Sauvignon a Tramín. Z modrých odrůd se zde začíná pěstovat Rulandské modré a Frankovka. V Mariboru dodnes roste a plodí jedna z nejstarších rév na světě, jejíž stáří se odhaduje na nejméně 400 let.

Oblast Haloze

Díky téměř 1000 m vysokým horám na východě této oblasti jsou vinohrady uzpůsobeny půdnímu terénu tak, že jsou terasovitě vysázené. Daří se tak v této oblasti zejména odrůdám jako je Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Rulandské bílé, Sauvignon a Tramín. Z modrých odrůd je zde pěstováno pouze Rulandské modré.

Oblast Ljutomer – Ormož

Ačkoliv je Ljutomer – Ormož nejmenší oblastí Podravje regionu patří zároveň mezi vinicemi nejhustěji osázenou oblast, která se nachází mezi dvěma řekami Drávou a Murou. Chladivý efekt těchto řek stabilizuje klima v této oblasti zejména ve vysokých letních teplotách. Pěstuje se zde zejména odrůda Rulandské bílé a zároveň je tato oblast známa pro vysokou kvalitu vín a ledové víno.

Oblast Srednje slovenske gorice

Pouze jih a východ této hornaté oblasti je vhodný pro pěstování vína. V této oblasti se nachází město Ptuj, ve kterém byly položeny tradice římského vinařství, a které je známé pro více než 400 let starý sklep, který je dodnes využíván. V této oblasti se daří především bílým vínům a to Sauvignon, Ryzlink vlašský, Chardonnay a Šipon (Tudi Furmint)⁶. Z modrých odrůd se zde pěstuje už pouze Rulandské modré.

Oblast Radgona – Kapela

Horká léta a velmi chladné zimy jsou typické pro tuto oblast. Z tohoto důvodu je většina vinogradů orientována na jih a jihovýchod. Vhodné klimatické podmínky tak dávají možnost pěstovat v této oblasti především ledová vína. Radgonská bílá vína, šumivá vína a Zlatá Radgonska Penina jsou velice známá. Pro oblast Kapela jsou typické odrůdy jako Ryzlink rýnský, Rulandské bílé, Rulandské šedé, Müller-Thurgau a Chardonnay.

Oblast Prekmurske gorice

Tato oblast patří mezi největší a nejbohatší na vhodnou půdu pro pěstování vína. Ačkoliv je půda vhodná spíše pro pěstování červených vín, více než 50% vinic je osázeno Ryzlinkem vlašským. Mezi regionální specialitu patří odrůda Šipon (Tudi Furmint) a stále populárnější se zde stává Chardonnay. Zdejší půda dává jedinečnost také odrůdám Rulandské bílé, Rulandské šedé a Müller-Thurgau.

⁶ Šipon je slovinský název pro velmi starou odrůdu vína původem z Ljutomerské oblasti. V Maďarsku je tato odrůda známa pod názvem Tudi Furmint [47].

Vinařský region Posavje

Region Posavje, rozkládající se v údolí řeky Sávy, patří mezi regiony nejvíce ovlivněné francouzskými víny. Právě na tento region měla největší vliv nákaza révokazu a dva největší světové válečné konflikty. Tyto události v tomto regionu způsobily bankrot mnoha vinařství a následnou emigraci lidí převážně do USA. Tento region je typický individualistickým přístupem k pěstování vína a rodinnými vinařskými sklípky. Dělí se do 4 vinařských oblastí.

Oblast Šmarje – Virštajn

Tato oblast se nachází na úpatí Alp, což ovlivňuje teplotu klimatu a tím i pěstování vína. Navzdory tomu se zde daří bílým odrudám jako je Ryzlink vlašský, Chardonnay a Rulandské bílé. Z modrých vín se zde velmi daří odrudám jako Frankovka, Modrý Portugal a Rulandské modré.

Oblast Bizeljsko – Sremič

Jižní a jihovýchodní svahy táhnoucí se kolem řeky Sávy patří mezi nejlepší vinařskou oblast regionu Posavje, jež před nežádoucím horským větrem chrání hory na severu. Nejlepší vína jsou zde z odrud Sauvignon, Chardonnay, Ryzlink vlašský a místní bílé víno Rumeni Plavec.

Oblast Dolenjska

V této oblasti jsou vhodné pro pěstování révy vinné pouze jihozápadní svahy nízkých kopců v blízkosti řeky Krka a na rovinách kolem řeky Sávy. Jsou zde pěstovány odrůdy jako Ryzlink vlašský, Kraljevina, Rumeni Plavec, Sauvignon a Rulandské bílé.

Oblast Bela Krajina

Půda bohatá na organické složky spolu s brzy přicházejícím jarem a velmi teplými léty ovlivňovanými středozezním klimatem umožňují v této oblasti pěstovat velmi kvalitní ledová vína převážně z odrůdy Ryzlinku vlašského a Sauvignonu.

Vinařský region Primorje

Středozezní klima a příležitostný horský vítr ze severu ovlivňuje podmínky pro pěstování vína v tomto regionu. Ačkoliv se jen jedna oblast tohoto regionu přímo nachází na pobřeží, je velmi ovlivňován středozezním klimatem a půda je velice bohatá na minerální látky. V regionu Primorje je největší podíl vysázených červených odrud ze všech regionů. Podíl bílých a červených vín je zde zhruba 50 %. Díky brzkému jaru a velmi teplému létu jsou

zde hrozny bohaté na cukr a mají vyšší podíl pigmentu než v chladnějších regionech a dodávají vínu nezaměnitelnou barvu. Region se člení na 4 oblasti.

Oblast Brda

Oblast je především hornatá a půda zde má tendenci k erozi, proto je většina vinic v této oblasti terasovitě řešena. Jsou zde vyráběna převážně bílá a rosé vína, jejichž chuť je sladká, harmonická a osvěžující. Pěstují se zde bílé odrůdy Rulandkého šedého, Malvazije a Zlaté Rebuly z modrých pak Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Merlot, a Rulandské modré.

Oblast Vipava

V tomto regionu jsou vyráběna hlavně bílá vína z domácích odrůd Zelen a Pineal. Oblast je ovlivňována středozezemním klimatem, ale taktéž tzv. Buria větrem, který je velmi chladný a suchý, tato kombinace dává vínům zde pěstovaným svou nezaměnitelnost. Jsou zde pěstovány bílé odrůdy Malvazije, Rebuly, Sauvignonu a Rulandského bílého. Vína z těchto odrůd jsou sladká a velmi aromatická. Nejlepší červená vína ze západní části této oblasti jsou z odrůd Barbera, Cabernet Sauvignon a Merlot.

Oblast Kras

Vápencová půda této oblasti je vhodná pro pěstování červených odrůd zejména pak Kraski Teran (Terrano). Klima je zde zvláště drsné díky horkým létům a studeným zimám ovlivňovaným zvláště Buria větrem. Nepravidelné a zejména nevhodné období dešťů, které přichází na jaře v období květenství a pak na podzim v období dozrávání a zhoršuje tak podmínky pro výrobu kvalitního vína. Ve východní části oblasti jsou pěstovány bílé odrůdy Refosk, Malvazija a Prosecco.

Oblast Koper

Koper jako jediný patří mezi přímořskou a nejjižnější oblast. Hrozny zde dozrávají nejdříve ze všech Slovinských oblastí. Pěstují se zde hlavně červená vína odrůdy Refosk, Cabernet franc, Cabernet Sauvignon a Merlot. Z bílých vín se zde pěstují odrůdy Malvazije a Chardonnay.

1.2 Vinařské právo v ČR a Slovinsku

Česká republika stejně tak jako Slovinsko patří mezi státy Evropské Unie. V ČR je základním právním předpisem upravujícím vinařství zákon č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů, ve zkratce vinařský zákon. Ve Slovinsku tuto problematiku upravuje zákon č. 105/2006 o vinu.

Tyto zákony jsou základními právními ustanoveními týkající se vinohradnictví a vinařství pro jednotlivé země, mají však jedno společné a to, že oba se snaží sladit předpisy vydané Evropskou unií v rámci této problematiky. Nařízení Rady Evropského společenství a Nařízení Komise Evropského společenství, jež čítají něco kolem sta nařízeních, směrnic a novel, podrobně upravují problémy a specifika členských zemí zvláště v oblasti výroby, označování, zařizování a prodeje vín, ale také o společné organizaci trhu s vínem, registru vinic, obchodu s vínem a celních postupů, postupy ošetřování vinic, spotřební daně atp. [6, str. 4-7]

1.2.1 Rozdíly ve vinařském právu mezi ČR a Slovinskem

Prioritou vinařských zákonů v České republice a Slovinsku, je nejen sladit právní úpravu vinařství a vinohradnictví jednotlivých zemí s nařízeními Evropské unie, ale také vymezit hlavní vinařské oblasti či regiony, způsoby označování vín, zamezit prodejem nekvalitního či falšovaného vína a některá další právní nařízení pro jednotlivé země.

Cílem vinařských zákonů je taktéž ochrana spotřebitele, a to v podobě označení vína. Označování vín v ČR a ve Slovinsku se příliš neliší. Z tabulky č. 1 vyplývá, že obě země dělí tichá vína⁷ dle jakosti a dle zbytkového cukru. Další rozdělení se mírně liší. Ve Slovinsku se tichá vína třídí dle označení původu na určený zeměpisný původ (PGP), určený a kontrolovaný zeměpisný původ (ZKGP) a poslední akceptované tradiční pojmenování (PTP)⁸. Toto členění je založeno na obecném popisu vinařského regionu, klimatu, půdě, odrůdě vína a tradicích daného regionu. V České republice se vína člení dle originální certifikace (VOC, V. O. C.).

⁷ Tichá vína jsou veškerá réвовá vína s výjimkou vín šumivých.

⁸ Vlastní překlad : Priznano geografsko poreklo (PGP), Zasciteno in kontrolirano geografsko poreklo (ZKGP), Priznano tradicionalno poimenovanje (PTP)

Tabulka 1: Rozdělení tichých vín v ČR a Slovinsku

Česká republika	Slovinsko
Členění dle jakosti	
A. <u>Stolní víno</u>	A. <u>Namizno vino</u> (stolní víno) <u>Namizno vino PGP</u> (stolní víno s určeným zeměpisným původem)
B. <u>Zemské víno</u>	B. <u>Kakovostno vino ZKGP</u> (jakostní víno se zaručeným a kontrolovaným zeměpisným původem)
C. <u>Jakostní víno</u> Druhy: Jakostní víno odrůdové Jakostní víno známkové <u>Jakostní víno s přívlastkem</u> Druhy: Kabinet Pozdní sběr Výběr z hroznů Výběr z bobulí Výběr z cibéb Ledové víno Slámové víno	C. <u>Vrhunsko vino</u> (vína nejvyšší jakosti) Druhy: Pozna trgatav (pozdní sběr) Izbor (výběr) Jagodni izbor (bobulový výběr) Suhi jagodni izbor (výběr suchých bobulí) Ledeno vino (ledové) Arhivsko vino (archivní víno)
Členění dle zbytkového cukru	
<u>Suché</u>	<u>Zelo suho</u> (velmi suché – pro šumivá vína)
<u>Polosuché</u>	<u>Suho</u> (suché)
<u>Poloslané</u>	<u>Polsuho</u> (polosuché)
<u>Sladké</u>	<u>Polsladko</u> (polosladké)
	<u>Sladko</u> (sladké)
	Členění dle zeměpisného původu
<u>Vína originální certifikace (VOC)</u>	<u>PGP</u> – určený zeměpisný původ
	<u>ZKGP</u> – určený a kontrolovaný zeměpisný původ
	<u>PTP</u> – akceptované tradiční pojmenování

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [36],[45] a [47].

Oba zákony taktéž stanoví náležitosti uvedené na etiketách. Správná etiketa má v několika málo údajích podat informace o kvalitě, původu a zvláštностech vína. Náležitosti uváděné na etiketách nejsou v jednotlivých zemích moc odlišné. Mezi náležitosti etiket v České republice patří zejména: Obchodní označení výrobku, objem, obsah alkoholu, číslo šarže, rok sklizně, jakost, vinařská oblast, obec a trať, obsah cukru, označení a adresa výrobce vína. Mezi volitelné náležitosti pak může výrobce uvést například charakteristiku vína, ocenění, která příslušné víno obdrželo, získané označení VOC, logo vinařství atp.

Slovinský zákon upravuje náležitosti více méně stejně, navíc však uvádí vinici, ze které víno pochází a jakým způsobem byly hrozny sbírány a zpracovávány, složení odrůd, množství produkce daného vína, kyselost, složení půdy, kdy bylo víno lahvováno a další volitelné informace jako k jakému vínu je dané víno vhodné a při jaké teplotě je nejlepší víno konzumovat, do kdy víno spotřebovat, ocenění, které víno obdrželo atp.

Obecně můžeme říci, že slovinský zákon o víně je poněkud přísnější, než český zákon o vinohradnictví a vinařství, dokazuje to i fakt, že víno je ve Slovinsku nejpřísněji kontrolovaným zemědělským produktem, co se týče dohledu nad zařídováním a označováním vín. Tak jako v České republice Ministerstvo zemědělství, dohlíží nad vinařstvím i ve Slovinsku Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano neboli Ministerstvo zemědělství, lesnictví a potravinářství. Konkrétní instituce, jež dohlíží nad dodržováním všech pravidel týkajících se vinařství je pak v České republice Ústřední a kontrolní a zkušební ústav zemědělský ve spolupráci se státní zemědělskou a potravinářskou inspekcí, ve Slovinsku toto dohlížení vykonává Sdružení slovinských vinařů a výrobců a Zemědělsko-lesnická komora Slovinsko.

Vína originální certifikace (VOC)⁹

V minulosti toto dělení dle vinařského zákona nebylo, avšak tlak ze strany jižních zemí a celé Evropské unie na označování vína dle jeho původu, tedy románský způsob¹⁰ značení vín, aby bylo možno odlišovat vína jednotlivých zemí, dovedl české zákonodárce k úpravě legislativy a přidali členění na vína originální certifikace. Podmínky VOC tak upravuje vinařský zákon č. 321/2004 Sb. v paragrafu 23.

⁹ Kapitola zpracována na základě těchto zdrojů: [25], [44] a [45].

¹⁰ Románský (apelační) způsob značení vín – užívaný spíše v zemích jako je Španělsko, Itálie, Francie, ale i Slovinsko. Tento způsob je zaměřený na značení vín dle jejich původu, nikoliv dle vyzrálости a obsahu přírodního cukru jako je tomu u germánského způsobu značení vína užívaného v ČR. V současnosti se v ČR používá germánský způsob značení spolu s románským označením VOC. [25]

Víno označené značkou VOC nebo V. O. C. se smí vyrábět pouze po splnění určitých podmínek. Patří sem vína, která musí odpovídat požadavkům na jakostní víno, ale nepodléhají státnímu zatřídování vína, toto zatřídování i označení vína značkou VOC či V. O. C. provádí sdružení vinařů, jehož musí být výrobce daného vína členem. Tato vína se vyrábí pouze z několika odrůd typických pro danou oblast, která nesmí být větší než zákonem stanovená vinařská oblast. Pečlivý výběr daných oblastí a odrůd spolu s přírodními podmínkami a půdním složením dodává vínům označeným VOC osobitý charakter daného regionu.

V současné době se v ČR nachází 4 sdružení vinařů oprávněné udělovat toto označení. Jsou to VOC Znojmo, VOC Mikulov, VOC Modré Hory a VOC Pálava, ve kterých je dohromady přes 50 členů a 13 odrůd vína typických pro danou oblast. Všechna tato sdružení se nachází ve vinařské oblasti Morava, jak je vidět z obrázku č. 4 sdružení vinařů VOC. Povolení přiznávat označení vína originální certifikace uděluje ministerstvo zemědělství.

Obrázek 4: Sdružení vinařů VOC

Zdroj: [44]

1.3 Vliv vinařství na ekonomiku země

Vinařství patří do primárního sektoru odvětví zemědělství, jež je nepochybně velmi důležitou součástí národního hospodářství většiny zemí, které pro zemědělství mají podmínky.

Klasickou strukturu odvětví zemědělství tvoří:

- Zemědělská prvovýroba: rostlinná a živočišná.
- Potravinářský průmysl.
- Krmivářský průmysl.
- Služby pro zemědělství a potravinářství: nákup, šlechtění, osivo, výzkum apod.

– Dodavatelská odvětví: strojírenství a chemický průmysl.

Moderní makroekonomie označuje zemědělství jako agrární sektor, jehož hlavními posláními jsou:

- a) Zajišťování produkce potravin pěstovaných v mírném pásmu.
- b) Udržování krajiny, jež je součástí přírodního prostředí.
- c) Zajišťování osídlování venkovského prostředí.

Úroveň zemědělství v jednotlivých státech odráží nástroje makroekonomické politiky dané země používané pro zemědělství. Nejen vytvořením celní a hospodářské měnové unie v Evropě, ale i globální liberalizace obchodu a hospodářská vyspělost určitých zemí umožňuje pohled na zemědělství nejen jako na producenta primárních statků, ale i na odvětví, které se v posledních desetiletích váže k odvětvím jako je například potravinářství. Díky specializovaným činnostem vyčleněným ze zemědělství vznikly samostatné části ekonomiky označované jako zemědělsko – potravinářský komplex, agrárně – potravinářský komplex atp. [9, str. 206]

Vinice jsou zakládány a obnovovány v oblastech s nejpříznivějším klimatem a půdním podložím. Většinou se to však týká oblastí či pozemků, na kterých není vhodné ani rentabilní pěstovat jiné zemědělské plodiny a i využívání těchto pozemků pro volně se pasoucí dobytek je nevhodné či dokonce nemožné. A právě pěstování vinné révy je tak ekonomicky nejvýhodnější právě pro daná území. To přináší ekonomice nejen daňové příjmy, ale i v návaznosti na zaměstnanost další zákonné odvody do zdravotního pojištění a na politiku zaměstnanosti. Kladný vliv se následně přenáší na podpůrné (průmysl a chemie) a zpracovatelské aktivity (alkoholické a nealkoholické produkty) a v přímé závislosti od kvality také na zvyšování vývozu a následné snižování dovozu vína.

1.3.1 Vinařství a státní regulace

Ačkoliv je v současné době většina vinařství či zemědělských celků provozována soukromými ekonomickými subjekty, jejich hlavním cílem, jako u ostatních obchodních podniků, je dosažení zisku, přesto tuto ekonomiku ovlivňuje stát a to následujícími nástroji:

- a) Regulací cen a obchodu** – tento bod lze rozdělit na dva, regulaci výkupních cen vybraných zemědělských surovin a regulace obchodu. V souvislosti se vstupem do EU řadu nařízení v oblasti regulace výkupních cen surovin určují Rady a Komise EU a ES

přes Intervenční fondy jednotlivých zemí. Regulace cen se však většinou týká surovin, jako je mléko, cukr a obiloviny, nikoliv vína.

V oblasti regulace obchodu jsou nařízení EU jasnější. Pro členské státy EU platí společný trh. EU je celní unií, ve které neexistují žádná cla ani kvóty pro pohyb zboží mezi členskými státy. Cílem této liberalizace, je umožnění chudším zemím překonat překážky obchodu. EU má společný celní kodex a celní sazebník, který platí pro země, jež nejsou součástí EU, tzv. třetí země. Tento sazebník je schvalován Evropskou unií v říjnu, uveřejňován v Úředním věstníku EU, je vydáván pro dovozce i vývozce a nazývá se TARIC. [6, str. 5]

Obrázek č. 5 uvádí údaje týkající se celních sazeb pro třetí země u vína s různým obsahem alkoholu. Nachází se v třídě IV. Výrobky potravinářského průmyslu; nápoje, lihoviny a ocet; tabák a vyrobené tabákové náhražky.

Obrázek 5: Celní sazby pro třetí země - produkt víno dle obsahu alkoholu

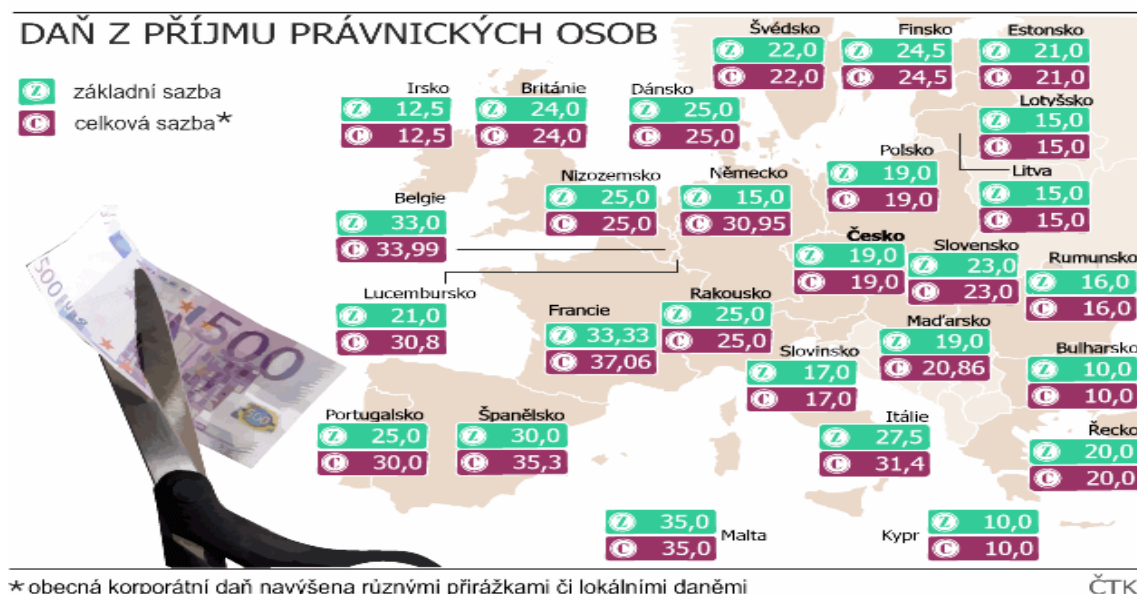
2204 21 11 10 ▼	-----	Majíci skutečný objemový obsah alkoholu nepřesahující 13 % obj
ERGA OMNES (ERGA OMNES)		
→ Celní sazba pro třetí země (01-01-2010 -) :		13.10 EUR / hl R0948/09
2204 21 11 90 ▼	-----	Majíci skutečný objemový obsah alkoholu převyšující 13 % obj., avšak nepřesahující 15 % obj
ERGA OMNES (ERGA OMNES)		
→ Celní sazba pro třetí země (01-01-2010 -) :		15.40 EUR / hl R0948/09
2204 21 85 10 ▼	-----	Majíci skutečný objemový obsah alkoholu převyšující 15 % obj., avšak nepřesahující 18 % obj
ERGA OMNES (ERGA OMNES)		
→ Celní sazba pro třetí země (01-01-2010 -) :		14.80 EUR / hl R0948/09
2204 21 85 90 ▼	-----	Majíci skutečný objemový obsah alkoholu převyšující 18 % obj., avšak nepřesahující 22 % obj
ERGA OMNES (ERGA OMNES)		
→ Celní sazba pro třetí země (01-01-2010 -) :		15.80 EUR / hl R0948/09
2204 21 92 ▼	-----	Majíci skutečný objemový obsah alkoholu převyšující 22 % obj
ERGA OMNES (ERGA OMNES)		
→ Celní sazba pro třetí země (01-01-2010 -) :		1.75 EUR / % vol/hl R0948/09

Zdroj: [31]

b) Daňovou politikou - daňová politika je součástí fiskální politiky každé země. Cílem daní je získat prostředky k dosažení určitých národohospodářských a sociálních cílů a tvoří až 95 % veškerých příjmů státního rozpočtu. Jak již bylo zmíněno, většina vinařství je v rukou podnikatelů, jsou tedy povinni odvádět daň z příjmu právnických osob. V České republice tato sazba činí 19 % ve Slovinsku je to o 2 % méně, tedy 17

%. Sazba této daně se v jednotlivých státech liší, jak ukazuje obrázek č. 6: Sazby daně z příjmu právnických osob v Evropě pro rok 2013. [15]

Obrázek 6: Sazby daně z příjmu právnických osob v Evropě pro rok 2013

Zdroj:[15]

V případě OSVČ jsou fyzické osoby v ČR povinny odvádět daň ve výši 15 % avšak od 1. ledna 2013 jsou příjmy ze závislé činnosti přesahující minimální vyměřovací základ zdaněny navíc 7 %. Tato sazba bude platit po období roků 2013 - 2015. [26]

Ve Slovinsku se uplatňuje progresivní zdanění příjmu fyzických osob dle tabulky č. 2, novinkou je od 1. ledna 2013 čtvrtá třída zdanění, která bude platit po následující dva roky. [13]

Tabulka 2: Progresivní zdanění příjmů fyzických osob ve Slovinsku od 1. 1. 2013

Základ daně v EUR	Sazba daně
0 – 8 021,34	16 %
8 021,34 – 18 960,28	27 %
18 960,28 – 70 907,20	41 %
> 70 907,20	50 %

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [13] a [30]

Vinařů se taktéž týká spotřební daň z vína a meziproduktů. Rozděluje se do tří kategorií, šumivá vína, tichá vína a meziprodukty. V 15 členských zemích EU se daň na tiché víno neplatí, mimo Českou republiku a Slovinsko sem patří dále státy,

Německo, Řecko, Španělsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko a Slovensko. Naopak nejvíce se platí za tiché víno v Irsku, kde při kurzu 25 Kč/Eur zaplatí téměř 135 Kč za 1 litr vína. Hned v zástupu jsou země jako Velká Británie, Finsko a Švédsko atp.¹¹ Ačkoli víno v některých zemích nepodléhá spotřební dani, vyjma Portugalska a Lucemburska, kde víno podléhá snížené sazbě DPH, ve všech ostatních zemích EU podléhá základní sazbě DPH.[16]

V České republice podléhá víno od 1. 1. 2013 nové zvýšené sazbě DPH ve výši 21 % ve Slovinsku je to stabilně 20 %. Na rozdíl od Slovinska, kde se spotřební daň neplatí ani z tichého, ani ze šumivého vína v ČR podléhají šumivá vína spotřebnímu zdanění ve výši 2 340 Kč za hektolitr. V roce 2012 plánovalo Ministerstvo financí ČR zavést daň na tichá vína ve výši 10 Kč na litr vína. Tento záměr byl zrušen, protože nebylo nalezeno řešení, které by nepoškodilo konkurenceschopnost českých vinařů. Do nejbližší budoucnosti tedy Česká republika nepočítá se zavedením spotřební daně na tiché víno. [17]

Další z daní, která se úzce dotýká vlastníků vinic v ČR, je daň z nemovitostí, konkrétně daň z pozemků, tedy vinic, která se daní 0,75 % hodnoty pozemku, dále daň ze zpevněných ploch určených k podnikání se daní podle sazeb na obrázku č. 7. Daň ze staveb určených pro podnikatelské účely daněno podle sazeb na obrázku č. 8. [41]

Ačkoliv Slovinská vláda od 1. 1. 2013 přistoupila k přísnějšímu zdaňování nemovitostí¹² pro roky 2013 – 2014 v rámci programu protikriznega¹³, od daně jsou stále osvobozeny nemovitosti určené k podnikání a taktéž hospodářské stavby určené např. ke zpracování hroznů a jiných zemědělských plodin, ale taktéž sila, skleníky, farmy, stáje atp. [33]

¹¹ Příloha č. 1: Spotřební daň za víno v zemích EU

¹² V minulých letech platilo zdaňování nemovitostí, jejichž hodnota byla vyšší než 1 milion EUR, od roku 2013 platí zdaňování nemovitostí, jejichž hodnota začíná na 500 000 EUR.[7]

¹³ Protikriznega – antikrizní – opatření na podporu příjmů do státního rozpočtu Slovinska mezi lety 2013 – 2015.

Obrázek 7: Sazby daně z pozemků v ČR

2. Sazby daně z pozemků podle § 6 odst. 2 zákona o dani z nemovitosti:	
zpevněných ploch pozemků, užívaných k podnikatelské činnosti nebo v souvislosti s ní sloužících pro:	
- zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářství	1,00 Kč/m ²
- průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku, ostatní zemědělskou výrobu a ostatní podnikatelskou činnost	5,00 Kč/m ²
stavební pozemek	2,00 Kč/m ²
ostatní plocha (pokud je předmětem daně)	0,20 Kč/m ²
zastavěná plocha a nádvoří	0,20 Kč/m ²

Zdroj: [41]

Obrázek 8: Sazby daně ze staveb v ČR

Sazby:	
stavby pro podnikatelskou činnost a samostatné nebytové prostory pro podnikání:	
- zemědělská prvovýroba, lesní a vodní hospodářství	2 Kč/m ² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy
- průmysl, stavebnictví, doprava, energetika, ostatní zemědělská výroba	10 Kč/m ² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy
- ostatní podnikatelská činnost	10 Kč/m ² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy

Zdroj: [41]

c) Poskytováním podpor a dotací – Z daní, které jednotlivé země vyberou, poskytují určitou část na podpory a dotační politiku jednotlivých sektorů veřejné ekonomiky země, mezi něž krom jiných patří i agrární sektor. V souvislosti se vstupem zemí do EU rostl i tlak Evropské unie na vytvoření společné zemědělské politiky EU. Tento plán byl jedním z cílů EHS již v 50. letech minulého století. Již tehdy byli zemědělci podporováni různými dotacemi na rozvoj zemědělské produkce. V současnosti v oblasti zemědělské politiky figuruje Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)¹⁴. [46]

Pro oblast vinařství v EU existuje Společná organizace trhu s vínem (SOT)¹⁵. SOT vznikla v roce 2008 jako reakce Evropské unie na neustálé přebytky vína, s nimiž se celá EU potýká. Do roku 2010 byl zákaz vysazování vinic v celé EU, mířil však

¹⁴ EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European agricultural fund for rural development)

¹⁵ SOT – Společná organizace trhu – dělí se na dva hlavní okruhy, a to rostlinnou a živočišnou výrobu. Cílem společné organizace trhu je regulace nabídky výrobků tak, aby nedocházelo k jejímu kolísání. [22]

hlavně na utnutí produkce nekvalitních vín, nyní reforma povoluje pouze opětovné výsadby na obnovu vinic. Jednou z možností, jak zvýšit kvalitu vína a tím i jeho konkurenceschopnost, je již probíhající program dobrovolného klučení vinic a opětovné výsadby. Každý členský stát EU získal práva na opětovnou výsadbu pro kvalitní vína ve stanovené pěstitelské oblasti, na požádání mohou být tato práva navýšena.

Dle reformy mohou členské státy přizpůsobit opatření na svém území dle aktuální situace, finanční prostředky tedy mohou směřovat na podporu propagace vína ve třetích zemích, restrukturalizaci, modernizaci, přeměnu vinic nebo například podporu inovací. Cílem těchto subvencí je, zvýšení konkurenceschopnosti vín jednotlivých zemí EU, zvýšení povědomí o kvalitě evropských vín v zahraničí, ale také snaha o zachování tradice vinařství v jednotlivých vinařských regionech EU. [22]

Na základě předešlých informací je možno vyjádřit se k první hypotéze. Z pohledu vinařství můžeme regulace rozdělit na vinařsky neutrální a vinařsky specifické. Do vinařsky neutrálních můžeme zařadit daně z příjmů a DPH. Tyto daně však ovlivňují všechny podniky stejně a nedávají tak jasnou konkurenční výhodu či nevýhodu vinařům. Naopak mezi vinařsky specifické můžeme zařadit spotřební daň z vína či daň z vinic. V tomto se jednotlivé státy liší. Ze zdanění pozemků a nemovitostí vyplývá, že vinařství ve Slovinsku je od zdanění vinic a nemovitostí užívaných pro zpracování vína osvobozeno, naopak Česká republika zdaňuje jak vinice, tak i nemovitosti užívané pro zpracování vína. Slovinská republika taktéž nezdaňuje ani tiché ani šumivé víno na rozdíl od České republiky, kde se zdaňuje šumivé víno a vláda uvažovala i o zdanění tichého vína, toto zdanění však nebylo schváleno, pro stížnosti vinařů, že by byla oslabena jejich konkurenceschopnost. Z uvedeného tedy jasně vyplývá, že státní regulace mají určitý vliv na konkurenceschopnost vinařů a první hypotézu je možno potvrdit. Z hlediska vinařsky specifických regulací je podpora vinařství ze strany státu ve Slovinsku velmi příznivá k posilování konkurenceschopnosti tamějších vinařů. Naopak vinařsky specifická opatření v ČR jsou méně příznivá k posilování konkurenceschopnosti českých vinařů.

Jak čeští, tak i slovinští vinaři se snaží o zvyšování konkurenceschopnosti a povědomí o kvalitě svých vín. Mimo menších a regionálních soutěží vín, v České republice probíhá každoročně národní soutěž Salon vín, ve kterém je vybráno nejlepší víno, které získá titul šampion. Na mezinárodní úrovni probíhá soutěž vín i ve Slovinsku. Každoroční tradiční

výstava Vino Ljubljana hostí vinaře z různých zemí mj. i z ČR. Nejlepší získají medaile, diplomy a ocenění, které zajistí povědomí nejen v Evropě. Mezi další podobné prestižní veletrhy konající se po celém světě patří například, International Wine and Spirit Competition, jejímž cílem je podporovat nejkvalitnější světová vína, dále Concours Mondial Bruxelles, jež se stala díky své profesionalitě špičkou mezi mezinárodními soutěžemi a například CHALLENGE – International du vin, která je největší soutěží vín ve Francii. Těchto a mnohých dalších se čeští i slovinští vinaři mnohdy i velice úspěšně zúčastňují, čímž si zajišťují povědomí o kvalitě svých vín.

Velmi populární jsou na území ČR a Slovinska tzv. vinařské tratě či stezky. Jedná se turistické o stezky, které vedou vinařskou krajinou a propojují významné vinařské obce se sklípky či restauracemi, kde se dá víno ochutnat, historické památky, muzea, vinice nebo jen přírodu či lesy. Značení stezek je v obou zemích dostatečné a stezky jsou rozsáhlé. V ČR se nejvíce stezek nachází v oblasti Morava, ve Slovinsku v regionu Primorsko. Tyto vinařské stezky spojené s ochutnávkami tamních vín jsou v posledních letech velmi vyhledávanou turistickou atrakcí nejen pro domácí, ale i pro zahraniční návštěvníky, což rozšiřuje povědomí o kvalitě vín, ale také přispívá ke zvyšování turistického ruchu v daných oblastech. [45] a [48]

1.4 Mimoprodukční funkce v odvětví vinařství

Zásahy státu do ekonomiky zemědělství nemají jen funkci produkční tj. hmatatelný výstup, statek, ale i funkci mimoprodukční. Ta je zvláště v odvětví vinařství znatelná. Mimoprodukční funkce v odvětví vinařství mohou být tyto:

Péče o krajinu

Nejen vinařství je odvětvím, které péčí o krajinu jednoznačně pozitivně ovlivňuje a dává jí nezaměnitelný vzhled upravenosti. Rozvoj turistického ruchu v oblastech viničních tratí a budování vinařských stezek umožňuje pečovat o ta nejzapadlejší místa země.

Zajištění kvality životního prostředí

Réva vinná, stejně tak jako jiný keř či strom produkuje kyslík. Proto lze říci, že rozšiřování vinic taktéž přispívá ke zlepšení životního prostředí. Ovšem jako vše v moderní době má i rozrůstání nejen vinic, ale i jakékoli zemědělské plodiny, svá pro a proti. Pesticidy používající se na postřiky či hnojení jsou umělé, aby zabíraly na nové odolnější škůdce a nemoci. Tato umělá hnojiva jsou pak v přírodě hůře vstřebatelná, proto nejšetrnější

k životnímu prostředí by tedy mohlo být bio pěstování vína, které ovšem podle mnohých odborníků má s pravým kvalitním vínem jen málo společné.

Efektivní využívání zemědělské půdy (krajiny)

Vinařství rozhodně přispívá k efektivnímu využívání zemědělské půdy. Vinice je možné vysázet i na místa, jako jsou například kopcovité terény či těžko přístupná místa, jež by nebylo možné z důvodu nepřístupnosti zemědělských strojů obdělávat.

Rekreační příležitosti

Cestovní ruch v oblasti vinařství se stal v posledních letech velmi oblíbeným a vyhledávaným pro možnost aktivního i pasivního trávení volného času. Mnoho vinařských obcí využilo příležitosti procházející vinařské trati či stezky k vybudování vinařského sklípku, restaurace, penzionu či hotýlku v malebné krajině protknuté vinicemi.

Realizace zájmových činností

Pro většinu vinařů je pěstování vína, přes všechnu náročnost, především jejich koníčkem. Pravý vinař dělá víno srdcem. Pro tyto vinaře vznikají různá zájmová sdružení a svazy vinařů, kteří na různých sjezdech porovnávají svá vína, předávají si různé zkušenosti, navrhnou zlepšení, oceňují svá vína, předpovídají, jaký bude asi následující rok apod. Využití získaných zkušeností s těchto sdružení, umožní vinaři růst a neustále se zlepšovat a tím i posilovat jméno vín dané země v zahraničí.

Udržování a posilování národních tradic

Prakticky většina zemí, jež na svém území ve větší míře, po několik staletí pěstuje víno, bere vinařství na svém území jako národní tradici. Státní zásahy, zvláště v oblasti dotací a podpor umožňují tuto tradici udržovat i nadále posilovat. Vinaři jsou hrdí na svou produkci, neustále se jí snaží zlepšovat a rozšiřovat, kvalitní vína, která se uchytí v zahraničí či dostanou nějaká ocenění, poté splní hlavní záměr posílit tradici vinařství dané země a rozšiřovat tato povědomí po celém světě.

2 Analýza odvětví vinařství

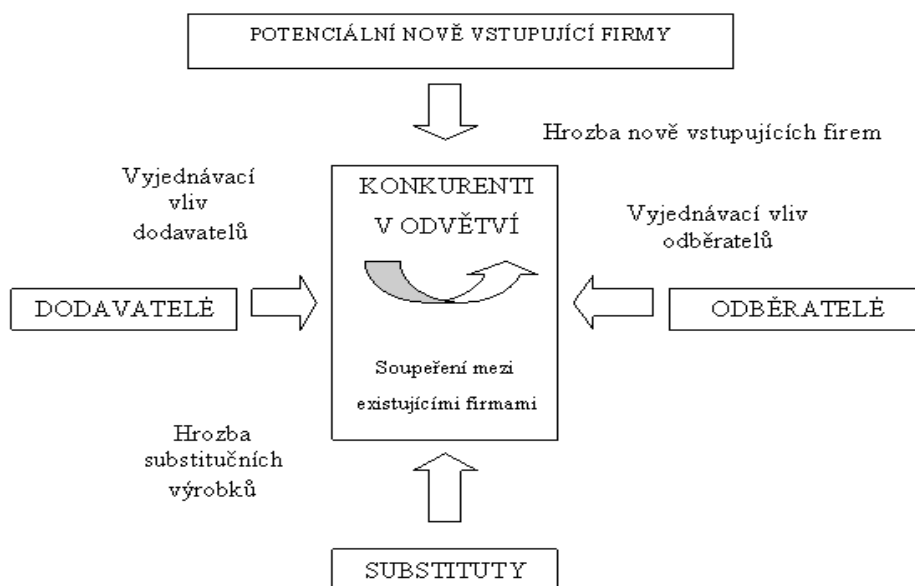
2.1 Porterův model hybných sil konkurence v odvětví

Podle knihy konkurenční strategie od Michaela E. Portera má struktura odvětví velký vliv na určení pravidel hry v konkurenčním prostředí, stejně jako stanovení strategií, které jsou pro firmu potenciálně dostupné. Vnější vlivy jsou důležité pouze relativně, protože vnější vlivy většinou působí na všechny podniky v odvětví. Klíčová je schopnost podniků vyrovnat se s těmito vlivy.

Cílem konkurenční strategie je zaujmout takovou pozici, kdy podnik může nejlépe odolávat konkurenčním silám nebo působení těchto sil obrátit ve svůj prospěch. „Klíč k vypracování strategie spočívá v hlubokém analyzování zdrojů těchto sil.“ [8, str. 4] Poznání těchto sil ukazuje přednosti a slabiny podniku, nutí jej ke změně odvětvové pozice a ukazuje oblasti, kde strategické změny přináší největší efekt a určité hrozby či příležitosti. „Strukturální analýza je základním východiskem pro formulování konkurenční strategie.“ [8, str. 5]

Dle Michaela E. Portera úroveň konkurence v odvětví závisí na pěti konkurenčních silách, celkové působení těchto sil udává potenciál konečného zisku v odvětví. Všechna odvětví však nemají stejný potenciál. Schéma pěti konkurenčních sil dle Michaela E. Portera lze vidět na obrázku č. 9: Hybné síly konkurence v odvětví.

Obrázek 9: Hybné síly konkurence v odvětví

Zdroj: [8]

Za konkurenty v odvětví můžeme považovat zákazníky, dodavatele, substituty i potenciální nové vstupující firmy. Pro podniky, které už v daném odvětví působí, se mohou tito konkurenti stát více či méně významnými. Intenzitu a ziskovost konkurence v odvětví určuje všech pět konkurenčních sil. Protože neexistuje dokonale konkurenční prostředí, převahu získávají společnosti s nejlépe formulovanou strategií.[8]

2.1.1 Potenciální nově vstupující podniky

Každá ze společností, která se pokouší o vstup do odvětví, do něj přináší novou kapacitu a zdroje a snaží se získat svůj podíl na trhu. Konkurenci to většinou vede k nutnému snížení cen a růstu nákladů což se projeví v nižší ziskovosti. V každém odvětví samozřejmě existují určité bariéry vstupu. Porter rozlišuje šest základních bariér.

1. Úspory z rozsahu – Jedná se o zvýšení objemu produkce a tím snížení nákladů na jednotku produkce. Mohou zaujímat celou funkční oblast nebo jen jednotlivé operace. Podniky zabývající se různými směry podnikání toto mohou využít k úsporám z rozsahu např. sdílení operací nebo činností s různými složkami v podniku.

2. Diferenciace produktu – Je možné považovat za jednu z největších vstupních bariér. Jedná se o situaci, kdy podniky na trhu mají své zavedené značky a zákazníci jsou těmto značkám věrní. Diferenciace nutí nově vstupující podniky k vysokým vstupním nákladům např. na propagaci svého výrobku. Tato situace vyžaduje většinou časovou náročnost a počáteční ztráty.

3. Kapitálová náročnost – Jedná se o náklady vytvářející vstupní bariéry, které podnik investuje při vstupu na trh. Mohou to být např. investice do reklamy, výzkumu a vývoje atp.

4. Přechodové náklady – „Jednorázové náklady, jež musí vynaložit kupující, přecházející od produkce jednoho dodavatele k produkci jiného dodavatele.“ [8 str. 10] Například náklady potřebné k otestování a ohodnocení nového zdroje, změna designu apod.

5. Přístup k distribučním kanálům – jednou z bariér může být též nutnost zajištění distribuce vlastních výrobků. Podnik musí přimět distribuční kanály, aby přijaly jeho výrobky např. Pomocí cenových průlomů, podporou reklamy apod. Čím více jsou distribuční kanály pro daný výrobek omezené, tím větší je problém vstupu do odvětví.

6. Nákladové znevýhodnění nezávislé na rozsahu – společnosti již působící v daném odvětví mohou mít znevýhodnění v nákladech takové, jakého potenciálně vstupující podniky

nemohou dosáhnout. Je to dáno několika faktory. Např. know-how technologického postupu, přístup k surovinám, výhodná poloha, vládní subvence, znalostní křivka).

Další bariérou vstupu je **vládní politika**, která může omezit nebo uzavřít vstup do odvětví, omezit přísun surovin či legislativní překážky jako bezpečnostní a technické předpisy. [8]

Pro každého začínajícího vinaře, který se dnes snaží vstoupit na trh, existuje mnoho vstupních bariér. Mezi hlavní bariéry patří současná ekonomická situace na světovém trhu a taktéž celosvětová nadprodukce vín v dlouhodobém měřítku. Obecně lze říci, že překážky vstupu do vinařského odvětví sílí. Jedním z faktorů je zvýšená poptávka po levnějších vínech převážně z dovozu. Dalším faktorem může být existence již zaběhnutých vinařských podniků, jež mají na trhu své místo, náklady se s rostoucí výrobou snižují a jejich jméno je známé díky silné podpoře prodeje a široké síti distribučních kanálů.

Nemalý problém nově vstupujících podniků způsobují i vysoké vstupní náklady a investice do výzkumu a vývoje, technologie, techniky, inovací a v neposlední řadě i náklady na propagaci každého vinaře, jež jej omezují a nemohou se tak nákladově vyrovnat vinařům, kteří již na trhu působí.

Další nejen vstupní bariérou jsou zákony jednotlivých zemí¹⁶ a taktéž mnoho nařízení Komise EU, ES a Rady ES, které členským zemím nařizují jednotná pravidla vztahující se k vinohradnictví a vinařství pro Evropskou unii.

2.1.2 Intenzita soupeření mezi stávajícími konkurenty

V současnosti snad neexistuje odvětví, ve kterém by nedocházelo k soupeření konkurentů. Podniky užívají různé metody konkurence např. cenová konkurence, zlepšený servis, doplňkové služby, reklama. Některé z metod jsou nejisté a mohou vést ke zhoršení ziskovosti celého odvětví např. cenová konkurence.

Faktory ovlivňující soupeření:

1. Početní nebo vyrovnání konkurenti – Jedná-li se o soupeře s podobnou velikostí mající dostupné zdroje, může docházet ke vzájemným bojům a odvetám, ke kterým mají dostatek zdrojů. V případě odvětví ovládaného jednou či několika málo společnostmi, vedoucí podniky si jsou schopny sjednat disciplínu.

¹⁶ V ČR zákon č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství a ve Slovinsku zákon č. 105/2006 o vinu.

2. Pomalý růst odvětví – U společností, jež se snaží o expanzi, může tato situace vést k soutěžení o větší podíl na trhu, tento zápas může být mnohem rizikovější v situaci rychlého růstu odvětví.

3. Vysoké fixní nebo skladovací náklady – Vysoké fixní náklady způsobují tlak na podniky, aby naplňovaly kapacitu, tato situace vede ke snížení cen v případě, že je zde přebytečná kapacita. Jakmile jsou výrobky vyrobeny a nejsou ihned předány k expedici, vzniká zde problém skladování a tím i vysoká nákladovost. Tato situace může opět vést ke snižování cen.

4. Nedostatečná diferenciací nebo přechodové náklady – Každý zákazník usiluje o co nejlepší poměr ceny a kvality. Diferenciací produktu umožní výrobek odlišit od konkurence a tím možnost získání zákaznické preference.

5. Rozšíření kapacity ve velkých přírůstcích – tam, kde si úspory z rozsahu žádají rozšíření kapacity, může vzniknout situace, že se kapacity nahromadí. Vzniknou nadměrné kapacity po několik opakujících se období a podniky budou nuceny snižovat ceny, aby tyto zásoby prodaly.

6. Různorodost konkurentů – konkurenti se navzájem liší svou strategií, cíly, přístupy, ale též původem. Každý podnik má různou strategii, proto je pro ně velice těžké shodnout se s konkurenty na určitých pravidlech v daném odvětví.

7. Vysoké strategické záměry – Jak již bylo popsáno, každý podnik má jiný cíl a strategii, s tou souvisí i ochota obětovat vysoké finanční částky na dosažení těchto záměrů což může vést k větší destabilizaci odvětví.

8. Vysoké překážky výstupu – hlavní překážky výstupu z odvětví jsou ekonomické, strategické a emocionální.[8]

Evropská unie je celosvětovým leaderem na trhu s vínem. Ačkoliv se v Evropě nachází pouze 48 % veškerých světových vinic, podíl na světové výrobě vína je 57 %. Z toho 49 % produkce vína EU pochází z Francie, která spolu se Španělskem a Itálií patří mezi hlavní producenty vína. [22] Ve srovnání s těmito zeměmi tvoří produkce vína z České republiky či Slovinska velmi nepatrnou část. Světová hospodářská krize z let 2008 – 2009 měla významný vliv na rozlohu vinic a tím i produkci vína po celém světě, ale taktéž zpomalila růst odvětví vinařství. Mnohá vinařství musela prodat své vinice pod cenou a nemálo jich skončilo v úplném bankrotu (Španělsko). Ta vinařství, která měla větší štěstí, prodávala

buď levnější méně kvalitní vína či musela jít pod stanovené ceny. Naopak některá vinařství značně posílila, díky zvýšené poptávce z po levných, ale kvalitních vínech. Tuto strategii vedla některá italská vinařství, ta i přes útlum poptávky ovlivněný hospodářskou krizí dokázala získat nové trhy a spotřebitele zvláště v Německu, Anglii a USA.

Celková plocha vinic se mezi lety 2007 – 2010 snížila až o 210 tisíc ha jen v Evropské unii. Největší pokles zaznamenaly již zmiňované vinařské velmoci.¹⁷ Plocha vinic v Evropské unii za rok 2011 činila 3,63 mil. ha z celkových celosvětových 7,55 mil. ha. [6, str. 36] Podrobnější procentuální podíl ploch vinic jednotlivých zemí světa je uveden v grafu č. 1. Z grafu č. 2 lze vyčíst, že plocha vinic ze Slovinska, České republiky a ostatních menších zemí EU je zařazena mezi 3% celkové světové rozlohy vinic, proto je velice těžké pro vinařské podniky z ČR a Slovinska expandovat a obstát v tak vysoké konkurenci jaké bezesporu odvětví vinařství je¹⁸.

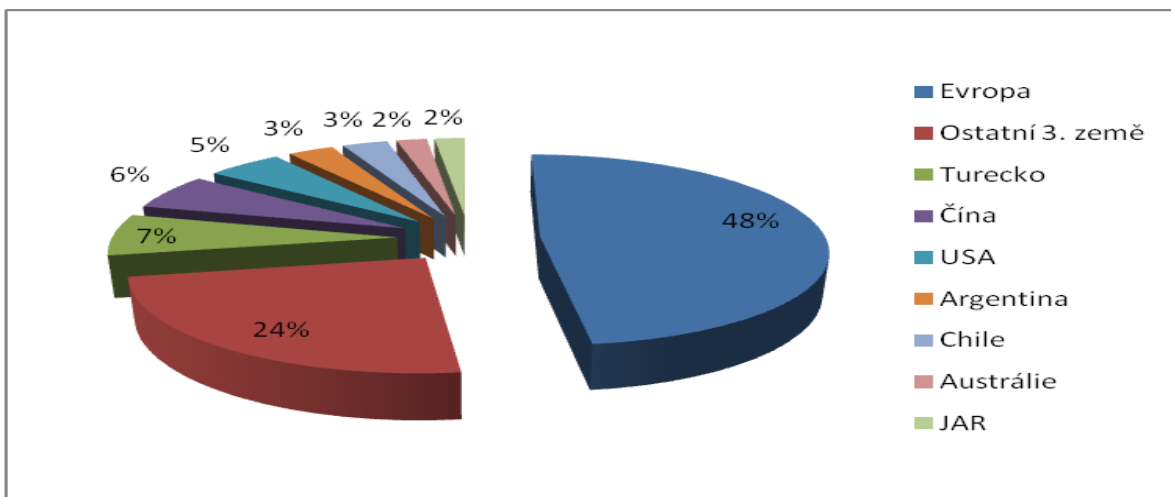
Stejně tak jako snaha uspět s českými a slovinskými víny na světovém trhu je pro vinařské podniky těžké se na trhu udržet a vytvářet konkurenční prostředí v tak početné konkurenci. V České republice bylo k 31. 12. 2011 evidováno 19 037 pěstitelů vín, z nichž 202 (1 %) vlastní vinice o rozloze větší než 5 ha. [6, str. 22] Ve Slovinsku je to 28 000 pěstitelů, z nichž pouze 399 (taktéž 1 %) vlastní vinice o rozloze více než 5 ha. [35] Co do rozlohy je to v porovnání s rozlohou ČR a Slovinska¹⁹ velmi vysoké číslo. Tak jako ostatní vinaři po celém světě mají i čeští a slovínští vinaři vysoké fixní náklady na skladování vín. Jedná se především o vína lahvová, jejichž snížení prodeje ovlivní výši nákladů, které musí každý vinař vynaložit na jejich uskladnění.

Odvětví vinařství nabízí pouze jednu hlavní komoditu a tou je víno. Není proto možné tento produkt nějak zvlášť diferencovat, proto výhradní strategie, kterou lze uplatnit je zvyšování kvality. Kvalita vína ovšem závisí na mnoha faktorech a z velké části ji neovlivňuje sám vinař. Je to například podnebí, podloží, počasí, srážky, škůdci, choroby vín atp. S rostoucí popularitou bio ovoce a zeleniny, přichází i snaha vinařů produkovat bio víno. I to je pro nově začínající vinaře možná strategie pronikání na trh a možnost získat nové spotřebitele, kteří jsou zaměřeni na konzumaci bio potravin.

¹⁷ Pokles plochy vinic zaznamenalo Španělsko - 31 tis. ha (2,8 %), dále Itálie - 14 tis. ha (1,7 %) a Francie - 12 tis. ha. [6].

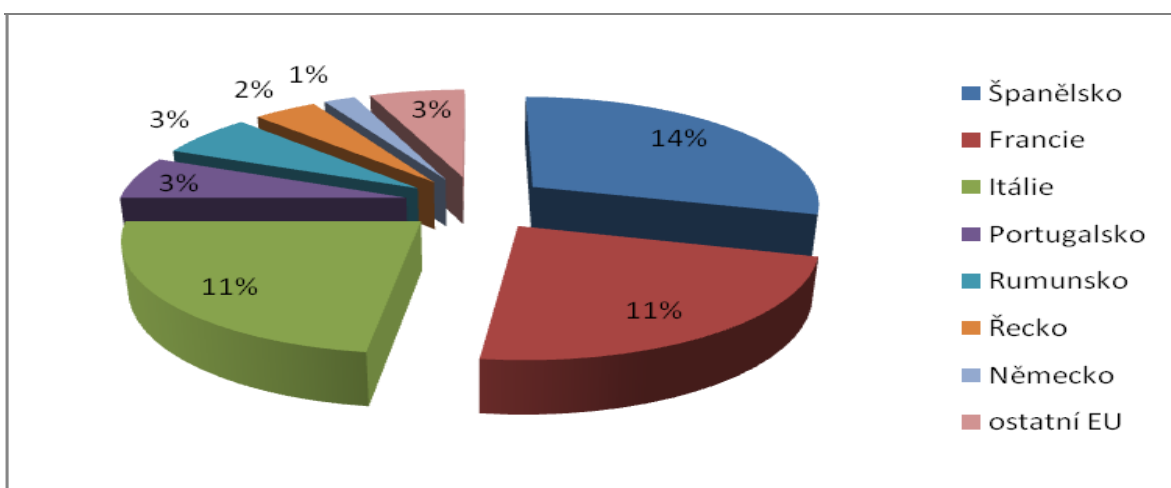
¹⁸ Rozloha vinic ČR za rok 2011 byla 17 198 ha s produkcí 91 253 tun hroznů, rozloha vinic Slovinska za rok 2011 byla 16 351 s produkcí 121 396 tun hroznů. [6] a [40].

¹⁹ Rozloha ČR 78 866 km². Rozloha Slovinska 20 273 km². [21] a [35]

Graf 1: Plocha vinic ve světě za rok 2011

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [6]

Graf 2: Plocha vinic v Evropě za rok 2011

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [6]

2.1.3 Tlak ze strany náhradních výrobků – substitutů

Identifikaci substitutů můžeme chápat jako hledání alternativních výrobků, které mohou plnit stejnou funkci jako stávající výrobek. „Substituty limitují potenciální výnosy v odvětví tím, že určují cenové stropy, jež si mohou firmy v odvětví se ziskem účtovat. Čím atraktivnější je cenová alternativa nabídnuta substituty, tím pevnější je strop nad ziskovostí odvětví.“ [8, str. 23]

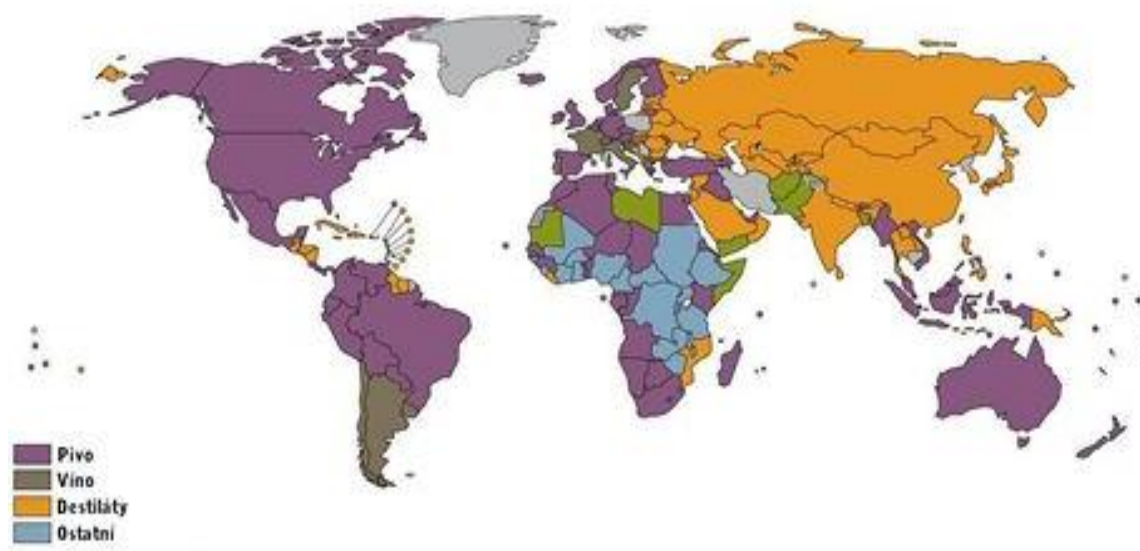
Hledání substitutů nemusí přispívat jen k poklesu pozice odvětví. Například intenzivní reklamou všech podnikatelů v odvětví může dojít k posílení pozice odvětví. Dle Portera musíme věnovat největší pozornost substitučním produktům, kterým:

- 1) jejich zlepšující se cenová pozice umožňuje přiblížit se produkci odvětví nebo
- 2) jsou vyráběny odvětvími, jež dosahují vysokého zisku

Analýzou těchto trendů můžeme dojít k rozhodnutí, zda má odvětví vést úsilí k vytlačení substitutů nebo je brát jako klíčovou nevyhnutelnou sílu.[8]

Pro víno je substitut jakýkoliv alkoholický produkt. Nejoblíbenějším substitutem vína už po staletí zůstává pivo. Evropa spolu se severní Asií patří mezi kontinenty s největší spotřebou lihovin a pivo se řadí celosvětově mezi hlavní spotřebovávané alkoholické nápoje. Z obrázku č. 10 lze vyčíst, že mezi dominantní konzumované lihoviny v Severní i Jižní Americe, Austrálii, Novém Zélandu, Severní a Jižní Africe patří pivo, naopak v Asii a východní Evropě dominuje spotřeba destilátů. Jih Jižní Ameriky preferuje víno stejně tak jako jižní a západní Evropa.

Obrázek 10: Nejčastěji konzumované alkoholické nápoje

Zdroj: [18]

Dle studie provedené WHO²⁰ jsou čeští obyvatelé na 2. místě s 16,45 l vypitého alkoholu na osobu. Českou republiku předstihla jen Moldávie s 18,22 l. Za ČR se umístilo Rusko s 15,75 l a Ukrajina s 15,60. [18] Dle českého statistického úřadu jsou však tato čísla značně nadhodnocena a ČSÚ spolu s OECD²¹ uvádí spotřebu okolo 12,1 l spotřebovaného alkoholu na osobu starší 15 let. Ze zdrojů ČSÚ taktéž plyne, že mezi lety 2001 – 2010 klesla spotřeba piva na jednoho obyvatele ČR, vzrostla spotřeba vína a snížila se spotřeba ostatních lihovin, jak je zobrazeno na obrázku č. 11. [12] Zatímco tedy spotřeba piva klesá, obliba vína roste. Tato situace může mít pozitivní vliv pro české vinaře a tím i možnost zvýšení jejich tržního podílu.

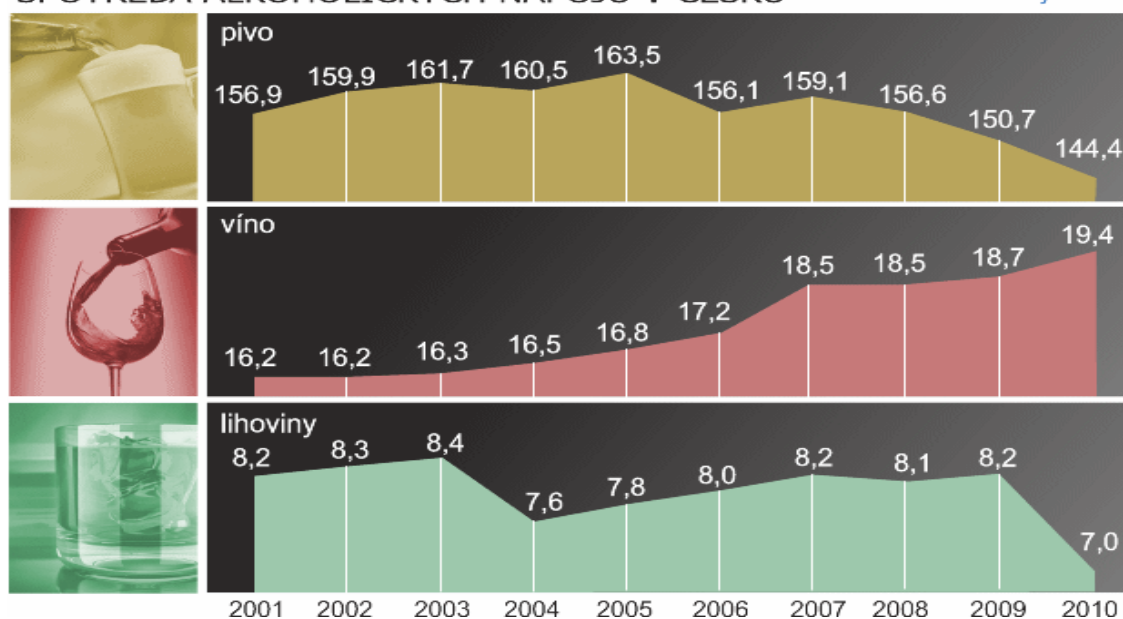
²⁰ Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

²¹ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

Obrázek 11: Spotřeba alkoholických nápojů v ČR

SPOTŘEBA ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ V ČESKU

v litrech na obyvatele

Zdroj: [14]

V současné době je spotřeba piva v ČR zhruba okolo 144 l²² na jednoho obyvatele a řadí se stále na první příčku, zatímco Slovinci se spotřebou 83 l se řadí na 11 místo žebříčku mezi pivovarskými zeměmi. [19] Ovšem ve spotřebě vína Slovinsko značně přesahuje Českou republiku. Spotřeba 39,2 l vína na osobu v porovnání s českými 19,4 l činí veliký rozdíl, je-li bráno v úvahu, že počet obyvatel ve Slovinsku je pětina oproti ČR.[35]

2.1.4 Vyjednávací vliv odběratelů

Odběratelé často jednají na úkor ziskovosti odvětví. Tlačí ceny dolů, požadují vyšší kvalitu či lepší služby, tím staví konkurenty proti sobě a ti se snaží poskytnout nejlepší nabídku často za takové ceny, které jsou na hranici ziskovosti. Tím snižují i zisk celého odvětví.

Můžeme říci, že skupina odběratelů je silná, platí-li určité okolnosti:

- 1. Je koncentrovaná nebo nakupuje velké množství** - důležitost uzavřeného obchodu stoupá, připadá-li velká část prodeje na jednoho odběratele.
- 2. Produkty, které nakupuje v daném odvětví, představují významnou část odběratelových nákladů nebo nákupů** – představují-li významnou část odběratelových nákladů je odběratel více citlivý na cenu a požadují výhodnější cenu. Jedná-li se pouze o malou část, odběratel je méně citlivý na cenu.

²² Údaje z roku 2010, novější údaje nejsou k dispozici.

3. Produkty, které nakupují v odvětví, jsou standardní nebo nediferencované – Má-li odběratel možnost většího výběru dodavatelů, vybírá si a tím může docházet k vyloučení odběrateli nevyhovujících dodavatelů.

4. Nehrozí mu velké přechodové náklady – přechodové náklady spojují odběratele s konkrétním dodavatelem. Hrozí-li přechodové náklady dodavateli, odběratelova nákupní schopnost sílí.

5. Dosahuje nízkého zisku – nízký zisk vede odběratele ke snížení vstupních nákladů.

6. Vytváření hrozbu zpětné integrace – situace, kdy odběratelé vyžadují určité ústupky. Mohou být ve formě hrozby, že si dané díly, či součástky začnou vyrábět sami.

7. Produkt není důležitý z hlediska kvality odběratelovy produkce nebo jeho služeb - U odvětví, kde špatná kvalita může způsobit vysoké ztráty. V případě, že je odběratelova produkce ovlivněna daným produktem, je méně citlivý na cenu.

8. Odběratel je plně informován – Má-li odběratel plnou informovanost, například o poptávce, tržních cenách či dodavatelových nákladech, má vyšší šanci dosáhnout přijatelné ceny a může s dodavateli vyjednávat.[8]

V dnešní době je cílem každého odběratele a distributora vína tzv. tržní dominance, tedy tlak na snižování cen, zvyšování kvality, včasné a přesné dodávky a v neposlední řadě i vhodné platební podmínky. Jak již bylo zmíněno výše, kvalita vína se odvíjí od různých faktorů, na které většinou vinaři nemají vliv a s kvalitou vína klesá i jeho cena. Jakmile ovšem klesá kvalita vína a tím i cena, odběrateli/distributorovi klesají zisky a to může vést k hledání nových, kvalitnějších a levnějších výrobců vína například ze zahraničí.

Z pohledu koncových spotřebitelů jakmile klesne kvalita vína, či se zvýší cena, není pro spotřebitele problém přejít k novému producentovi levnějších a někdy i kvalitnějších vín ať už z dovozu či domácích. Ovšem je-li spotřebitel limitován cenou a jeho kupní chování ovlivňuje výše ceny vína, může se stát, že spotřebitel nakonec nakoupí vína, jejichž kvalita neodpovídá ani nízké ceně. Tato situace je dnes velmi častá díky nepřebornému množství vín, která jsou na trhu nabízena v různých cenových relacích. Spotřebitel, který není znalcem vín, může nakoupit víno, jehož kvalita neodpovídá ceně stejně tak, jako spotřebitel který je limitován peněžními prostředky, které je ochoten za víno zaplatit.

2.1.5 Vyjednávací vliv dodavatelů

Dodavatelé mohou svým vyjednáváním dojít až k hrozbě, že zvýší ceny či sníží kvalitu statků. Může se tak stát, že z daného odvětví zvýšením svých cen vytlačí ziskovost.

Podmínky posilující postavení dodavatelů:

1. Nabídka je ovládána několika málo společnostmi a je koncentrovanější – Rozhodující vliv na cenu, kvalitu a termíny mají obvykle dodavatelé prodávající roztržštěným odběratelům.

2. Dodavatelé nemusí čelit jiným substitučním produktům při dodávkách danému odvětví – Konkuruje-li substituční výrobky, postavení dodavatelů může být oslabeno.

3. Odvětví není důležitým zákazníkem dodavatelské skupiny – je-li odvětví důležitým zákazníkem, dodavatelé jsou ochotni poskytovat zvýhodněné ceny či jinak pomáhat a spolupracovat. V případě, že dodavatelé poskytují své statky více odvětvím či je podíl na prodeji tomuto odvětví nižší, jejich zájem klesá a tlaky na cenu se zvyšují.

4. Dodavatelův produkt je důležitým vstupem pro odběratelovo podnikání - může být důležitý pro kvalitu či úspěšnost výrobního procesu odběratele.

5. Diferencovaná produkce nebo přechodové náklady – diferencované produkty zvyšují možnosti dodavatele.

6. Integrace do odvětví odběratelů – omezuje schopnost odvětví zlepšit nákupní podmínky.[8]

V odvětví vinařství je nepřehledné množství dodavatelů různých pomůcek, přísad, technologií atp. Mezi hlavní dodavatele však řadíme dodavatele hroznů, moštů nebo vín. Tyto dodavatele tvoří většina pěstitelů, kteří vlastní méně než 1ha vinic a nemají tak dostatečnou vyjednávací sílu, aby ovlivnili cenu prodávaných hroznů, moštu či vína na základě kvality, jelikož většina (v ČR 97%) těchto dodavatelů tak jedná na základě předem sjednané smlouvy o ceně a množství, které mohou sběrným podnikům dodat.

Mezi další důležité dodavatele patří dodavatelé technologií. Jedná se především o mlýnky, dopravníky na hrozny, kádě, lisy, čerpadla, sudy či nerezové tanky na víno, filtrační zařízení, zařízení na řízené kvašení vín, stáček a lahvovací linky, etiketovačky případně i dopravní prostředky. Těchto dodavatelů je velké množství a jejich technologie jsou pomocí

jejich obchodních zástupců propagovány a dodávány po celém světě. To vytváří vysoké konkurenční prostředí a tedy i omezenou možnost dodavatelů technologií vyjednávat.

Díky rostoucí tendenci rozvoje vinařského odvětví se zvyšuje i poptávka po přípravcích a přísadách do vín a taktéž drobného materiálu potřebného pro odvětví vinařství, jelikož jsou jeho nezbytnou potřebou. Tento fakt umožňuje dodavatelům určitý stupeň vyjednávací síly a to díky tomu, že neexistuje výrazná velká konkurence těmto podnikům a výrobky pro odvětví vinařství mají specifické rysy užívané jen pro toto dané odvětví.

Nezastupitelnou část tvoří i dodavatelé obalových materiálů jako jsou lahve a zátky. Typickým obalem na víno jsou skleněné lahve, zde platí, že čím typičtější tvar lahve tím větší je cena. Dodávka skleněných lahví pro odvětví vinařství je jen jednou z mnoha dodávek, které uskutečňují. Nicméně lahve i v tomto průmyslu mají substituční výrobky zvláště pro méně kvalitní producenty vína. S rozvojem PET lahví se staly tyto lahve vyhledávanou a mnohem levnější variantou. Díky tomu vyjednávací síla dodavatelů skleněných lahví slábne.

Co se týče zátek i ty mají svoje substituty. Např. v posledních letech se stále oblíbenější variantou zátky stává zátka kovová, pochopitelně mnohem levnější. Avšak většina vinařů dává přednost typickým materiálům tedy skleněným lahvím a korkovým zátkám. Snahou vinařů odlišit se od konkurenčních výrobků je požadavek vyraženého loga na korkové zátce, to umožňuje odlišení se a vyjednávací vliv některých dodavatelů těchto korkových zátek. Stejně tak jako odlišnost s logem na zátce je požadavek vinaře odlišovat se etiketou. Ačkoliv jsou náležitosti uváděné na etiketách dány zákonem, marketingová propagace umožňuje kombinaci zákonem stanovených náležitostí i kreativního marketingu dodavatelských firem. Ty tak mají větší vliv na vyjednávání s odběrateli, jelikož tisk etiket nebývá jejich hlavní předmětem podnikání.

3 Komparační analýza vybraných vinařských regionů a vinařských podniků

3.1 Základní charakteristiky České republiky

Samostatná Česká republika vznikla 1. ledna 1993. Je vnitrozemským státem v srdci Evropy, jež sousedí na severu s Polskem (761,8 km), na východě se Slovenskem (251,8 km) na jihu s Rakouskem (466,3 km) a na západě se Spolkovou republikou Německo (810,3 km). Českou republiku tvoří tři historická území – Čechy, Morava a Slezsko. Další informace jsou uvedeny v tabulce č. 3: Základní charakteristiky ČR.

Tabulka 3: Základní charakteristiky ČR

Hlavní město	Praha
Státní zřízení	Republika
Rozloha	78 866 km ² (2 % EU)
Délka hranic	2 290 km
Počet obyvatel (2012)	10 516 125
Hustota zalidnění	133 obyvatel /km ²
Složení obyvatelstva	Češi, Moravané, Slováci, další.
Jazyk	Čeština
Náboženství	Římsko – katolické, protestantské, bez vyznání
Měna	Koruna česká (CZK)
Vstup do EU	1. května 2004
HDP (2012)	3 843,9 mld. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24] a [28].

Česká republika leží v mírných zeměpisných šířkách severní polokoule. Podnebí lze tedy označit za mírné, ovšem v různých oblastech ČR se klima výrazně liší v závislosti na nadmořské výšce. Vzhledem k tomu, že Českou republiku téměř ze všech stran obklopují horské masivy, je zde klima velmi proměnlivé. Nejvyšším pohořím jsou na severu území Krkonoše s nejvyšší horou Sněžkou 1 602 m. n. m. Půdní složení je zde velmi variabilní ovšem převažuje hnědozem.

Jak již bylo zmíněno výše, ČR je vnitrozemský stát, tudíž nemá přímý přístup k moři, avšak územím tohoto státu protéká několik velice významných vodních toků, jež oddělují

povodí Severního, Baltského a Černého moře. Patří mezi ně v Čechách Labe (370 km) s Vltavou (433 km), na Moravě řeka Morava (246 km) s Dyjí (306 km) a ve Slezsku Odra (135 km) s Opavou (131 km). Velký význam zde mají vodní nádrže a přehrady. Mezi nejznámější patří vodní nádrž Lipno, Orlik nebo Vranov. Z hlediska historického zde mají velkou tradici také rybníky, kterých se na území ČR nachází zhruba 21 tisíc. Nejznámější je soustava rybníků u jihočeské Třeboně.

Česká republika byla na počátku minulého století jednou z hospodářsky nejrozvinutějších částí Evropy. V minulosti měla oporu především v těžkém průmyslu – zejména v hutnictví a ve strojírenství. Nejvýznamnějším hospodářským odvětvím v současné ČR je průmyslová výroba, zejména výroba automobilů a přidružených odvětví, výroba obráběcích nástrojů a strojírenských výrobků. Dále také gumárenský průmysl, energetický průmysl, potravinářský průmysl, ale i tradiční řemesla jako je sklářský průmysl. Na Moravě, především v té severní, má významný podíl železářství a ocelářství. K hlavním pěstovaným plodinám patří kukuřice, cukrová řepa, brambory, pšenice, ječmen a žito.

Česká republika se stále drží v hledáčku investorů z celého světa, důvod atraktivnosti pro investory je například přesvědčivě rostoucí ekonomika, ale také stabilní a férové podmínky, kvalifikovaná pracovní síla a nízká úroveň cen. [28]

V rámci regionální politiky EU a tzv. NUTS²³ Česká republika jako stát spadá do NUTS I. NUTS II., tedy oblast, tvoří tzv. sdružené kraje, kterých je, jak lze vidět na obrázku č. 12: Regiony soudržnosti ČR (NUTS II.), na území ČR 8 a mívají označení regiony soudržnosti.

²³ NUTS – Nomenclature Unit of Territorial Statistic tzv. nomenklatura územních statistických jednotek. Klasifikace NUTS se využívá ke statistickému monitorování a k analýzám sociální a ekonomické situace v regionech a pro potřeby přípravy, realizace a hodnocení regionální politiky. Vymezení jednotlivých úrovní NUTS je charakterizováno počtem obyvatel a rozlohou. [20]

Obrázek 12: Regiony soudržnosti ČR (NUTS II.)

Zdroj:[24]

NUTS III. tvoří v České republice 14 územněsprávních jednotek (krajů), jak lze přehledně dle barev vidět v obrázku č. 13: Kraje ČR. Okresů, popřípadě jinak nazývaných mikroregionů je v České republice 91 včetně 15 částí hlavního města Prahy a obcí je v k 1. lednu 2012 v České republice 6 251. [20] a [24]

Obrázek 13: Kraje ČR

Zdroj: [34]

3.1.1 Charakteristika Jihomoravského kraje

Jedním z vinařských regionů, jež tato práce na následujících stránkách popisuje a analyzuje, je území Jihomoravského kraje, který je svou polohou nejjihnějším a podnebí nejteplejším krajem České republiky.

Hospodářsky velmi významný region s výhodnou polohou v jihovýchodní části České republiky při hranicích s Rakouskem a Slovenskem. Rozlohou i počtem obyvatel se Jihomoravský kraj k 31. 12. 2011 řadí na čtvrté místo mezi ostatními kraji České republiky. Nachází se zde druhé největší město ČR Brno, které je centrem justice, ekonomickým a správním centrem, městem univerzit a veletržním centrem střední Evropy s dlouhou historií.

Základní údaje o Jihomoravském kraji:

Rozloha: 7 195 km²

Počet obyvatel: 1 168 150 (2012)

Hustota zalidnění: 162 obyvatel/ km²

Počet měst a obcí: 673 obcí z toho měst 49

NUTS II.: Jihovýchod

Okresy: 7 (Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo)

Statutární město: Brno (počet obyvatel 378 965)

Podíl HDP na ČR: 10,9 %

Zaměstnáno obyvatel: cca 529 400, podíl na ČR: 10,8 %

Průměrný věk: 41 let

[24] a [32]

Strategická poloha Jihomoravského kraje a hlavně města Brna ležícího na křižovatce transevropských silničních a železničních dálkových tras, které jsou důležitými tepnami spojujícími západní Evropu s východní a severní s jižní, vytváří síť vynikající dopravní dostupnosti nejen v rámci ČR, ale i celé Evropy. Letiště Brno-Tuřany, které je schopno přijmout všechny typy letadel, je druhým největším letišťem v ČR.

Významné postavení v kraji má také zemědělství. Zemědělská orná půda zde tvoří ke konci roku 2011 49,2 % výměry kraje. Specialitou jižní Moravy je především vinohradnictví, pro kraj je typické množství malých producentů vína a vinných sklepů.

Silnou tradici zde má pěstování ovoce a zeleniny. Severní oblasti kraje jsou významným centrem lesnictví a produkce dřeva. [32]

3.2 Základní charakteristiky Slovinska

Republika Slovinsko, jedna ze zemí bývalé Jugoslávie²⁴, vznikla vyhlášením nezávislosti 25. června 1991, kdy se dovršilo úsilí slovinců, trvajícím několik desítek let, stát se samostatným demokratickým státem. Je přímořským státem na pomezí Balkánu a střední Evropy. Sousedí na severu s Rakouskem (318 km) na východě s Maďarskem (102 km) na jihu s Chorvatskem (670 km) a na západě s Itálií (280 km). Přístup k moři na jihozápadě země má na 46 km slovinského pobřeží s velice významným přístavem v Koperu. Další základní informace jsou uvedeny v tabulce č. 4. Základní charakteristiky Slovinska.

Tabulka 4: Základní charakteristiky Slovinska

Hlavní město	Ljubljana
Státní zřízení	Republika
Rozloha	20 273 km ²
Délka hranic	1 370 km
Počet obyvatel (2012)	2 058 123
Hustota zalidnění	101 obyvatel /km ²
Složení obyvatelstva	Slovinci, Srbové, Chorvati, Bosňané a další.
Jazyk	Slovinština
Náboženství	Římsko – katolické, bez vyznání, islámské
Měna	Euro (EUR) od 1. ledna 2007
Vstup do EU	1. května 2004
HDP (2012)	35 466 mil. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [39] a [40].

Ačkoliv je Slovinsko velice malá země, počasí je zde velice proměnlivé. Střídají se zde tři podnebné typy. Submediteránské, které je ovlivňováno blízkostí moře a příznivě ovlivňuje výšku teplotních rozdílů v létě i země. Dále subkontinentální, které je podobné jako v ČR s rozdílnými teplotními výkyvy a horský vyskytující se převážně v oblasti Alp. Srážkově je Slovinsko velmi nadprůměrná země. Uvádí se průměrné srážky 1500 mm²⁵. Je to velmi

²⁴ Jugoslávie, federativní stát existující v letech 1918 – 2003, tvořili jej země: Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, Kosovo a Makedonie.

²⁵ Pro srovnání v ČR udávané průměrné srážky 642 mm.

hornatá země, což ztěžuje zemědělství v této oblasti, proto je také území Slovinska z více než poloviny zalesněné a připisuje se tak Slovinsku titul 3. nejlesnatější země Evropy. Nejvyšším pohořím zasahujícím až na území Itálie jsou na západě Julské Alpy s nejvyšší horou Triglav 2 864 m. n. m.

Poměrně vysoká vlhkost Alp zajišťuje vysokou zásobu vody pro celé území. Kromě velké zásoby vody protíná území Slovinska poměrně hustá říční síť. Nejdelší řekou je řeka Sáva (221 km), která pramení v Julských Alpách a pokračuje přes území Chorvatska až do Bělehradu, kde se vlévá do Dunaje. Druhou největší řekou je Dráva (144 km) pramenící v Itálii a protínající Rakousko, dále pokračuje přes Slovinsko a Chorvatsko, kde se také vlévá do Dunaje. Dalšími většími slovinskými toky jsou Kolpa, Savinja, Soča, Krka atp. Mezi nejznámější slovinská ledovcová jezera patří jezera Bohinj, Bled a Triglavská jezera, která významně přispívají k cestovnímu ruchu ve Slovinsku.

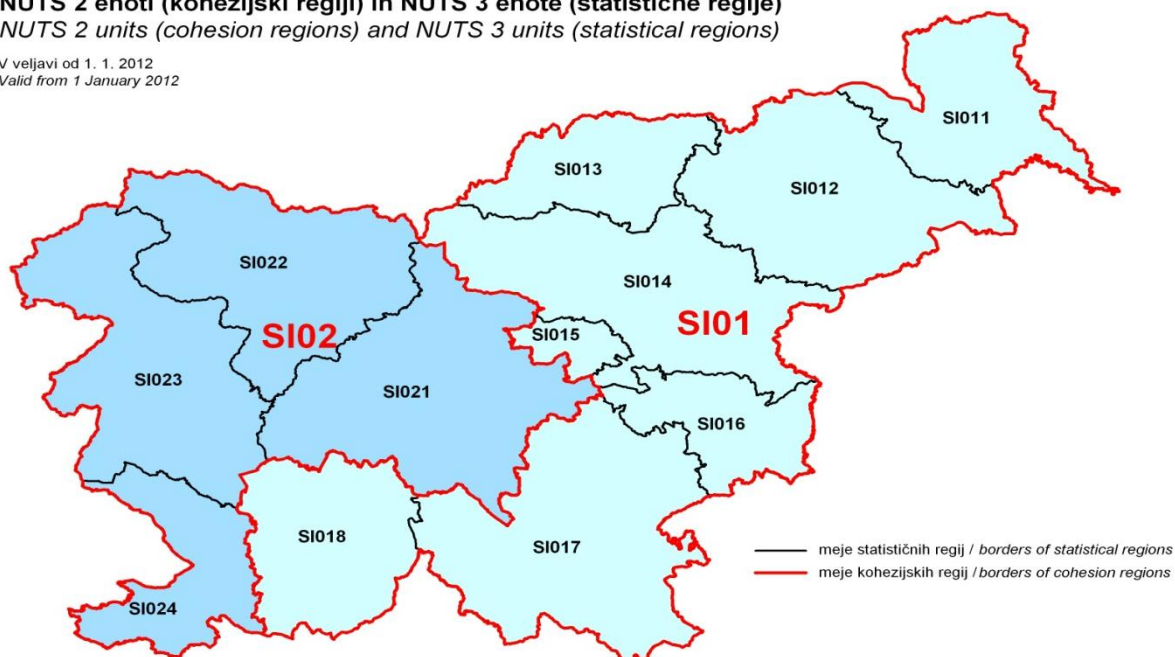
Slovinsko patří a vždy patřilo mezi ekonomicky nejrozvinutější země bývalé Jugoslávie. Významné postavení zde mají služby, které zahrnují necelých 70 % HDP dále kovozpracující průmysl, stavitelství, výroba bílého zboží, gumárenský průmysl, automobilový průmysl, farmaceutický a chemický průmysl a také textilní a potravinářský průmysl. Jak bylo popsáno výše, Slovinsko je velmi hornatá země a jen 1/3 půdy je vhodná pro zemědělství, přesto se zde najde území, kde se pěstuje převážně pšenice, ječmen, kukuřice, brambory, chmel. Velkou část také tvoří ovocné sady a vinice, pro které je typické umístění na svazích kopců. Vinařství je jedním z mála odvětví, kterému nevadí svažité terén, který území Slovinska protíná. Slovinsko je také nejseverněji položená země, kde se pěstují olivy. Zemědělství však zahrnuje pouze necelé 3 % HDP.

Stejně jako v České republice i ve Slovinsku se v rámci regionální politiky EU rozděluje území na NUTS. Slovinská republika tak jako stát spadá do označení NUTS I. NUTS II. tzv. kohezijski regiji neboli regiony soudržnosti jsou ve Slovinsku rozděleny díky své malé rozloze jen na dvě oblasti Zahodna Slovenija SI02 (Západní Slovinsko) a Vzhodna Slovenija SI01 (Východní Slovinsko). NUTS III. se označují jako statistické regiony republiky Slovinsko a je jich 12. Obrázek č. 14: NUTS II. a NUTS III. Slovinska rozděluje Západní (tmavě modrá) a Východní (světle modrá) Slovinsko na NUTS II a jednotlivé statistické regiony s označením SI011 – 24 na NUTS III. K 1. lednu 2012 se ve Slovinsku nachází 211 občin (obcí). Tabulka č. 5 popisuje jednotlivá označení z obrázku č. 14. [21], [39] a [40].

Obrázek 14: NUTS II. a NUTS III. Slovinska

NUTS 2 enoti (kohezijski regiji) in NUTS 3 enote (statistične regije)
 NUTS 2 units (cohesion regions) and NUTS 3 units (statistical regions)

V veljavi od 1. 1. 2012
 Valid from 1 January 2012

Zdroj: [40]

Tabulka 5: Legenda k obrázku č. 14

Označení	Název	Označení	Název
<i>SI01</i>	<i>Vzhodna Slovenija</i>	<i>SI02</i>	<i>Zahodna Slovenija</i>
SI011	Pomurska	SI021	Osrednjeslovenska
SI012	Podravska	SI022	Gorenjska
SI013	Koroška	SI023	Goriška
SI014	Savinjska	SI024	Obalno-kraška
SI015	Zasavska		
SI016	Spodnjeposavska		
SI017	Jugovzhodna Slovenija		
SI018	Notranjsko-kraška		

Zdroj: [40]

3.2.1 Charakteristika statistického regionu Podravska

Statistický region Podravska je z vinařského hlediska velmi významným regionem. Právě zde má slovinské vinařství nejstarší tradici zvláště v okolí nejstaršího města Slovinska Ptuj a druhého největšího města Mariboru.

Region Podravska leží na severovýchodě Slovinska a je 5. nejrozlehlejším a 2. nejlidnatějším regionem, na severu sousedí s Rakouskem a na jihu s Chorvatskem. Je zde, stejně jako v Jihomoravském kraji v ČR, velmi dobře rozvinutá dopravní infrastruktura propojující východ se západem. V Mariboru, druhém největším městě Slovinska, se také

nachází druhé nejvýznamnější letiště. Maribor, je centrem univerzit a kulturního, sportovního či zábavního dění, jsou zde opery, muzea, lázně, divadla či galerie, získal ocenění Evropské hlavní město kultury pro rok 2012.

Základní údaje o regionu Podravsko:

Rozloha: 2 170 km²

Počet obyvatel: 323 534

Hustota zalidnění: 149 obyvatel/ km²

Počet obcí: 41

NUTS II.: Východní Slovinsko

Statutární město: Maribor (počet obyvatel 108 904)

Podíl HDP na SI: 13.1 % (2010)

Zaměstnáno obyvatel: cca 112 711, podíl na SI: 15,4 % (k 31. 12. 2012)

Průměrný věk: 43 let

[40]

V oblasti zemědělství patří tento region mezi nejdůležitější, má nejvyšší podíl zemědělsky obhospodařované půdy (80 516 ha k 31. 12. 2010), tedy 17 % zemědělské půdy z celého Slovinska a také se zde nachází nejvíce zemědělských podniků a farem včetně mnoha malých vinařů. Tento region má největší koncentraci obcí, kterých je zde 41. Z hlediska cestovního ruchu je tento region velice oblíbený pro svoji přírodu (protéká zde řeka Dráva), termální lázně, dostupnost zimního sportovního vyžití i vinařskou turistiku. [39]

3.3 Srovnávací analýza Jihomoravského kraje a regionu Podravska

Srovnávací analýza Jihomoravského kraje a regionu Podravska je na následujících stránkách rozdělena do 4 okruhů. Makroekonomický, který udává ukazatele o HDP či disponibilním důchodu v kraji, ale také o trhu práce. Druhý, demografický okruh se zaměřuje na obyvatelstvo a jeho vzdělanost. Srovnání z hlediska zemědělství zajišťuje třetí okruh a poslední čtvrtý okruh se věnuje primárnímu v této práci, a to vinařství. Za každým okruhem je shrnuta situace obou regionů a jejich grafické i slovní srovnání.

Protože se oba kraje rozlohou i populačně velice liší, jsou následující údaje porovnávány v procentech vůči celé zemi, aby bylo zajištěno co nejvěrohodnější a nejpřesnější srovnání. Jednotlivé údaje vyjádřené v penězích jsou převedeny na jednotnou měnu Euro dle průměrných kurzů za daný rok, které jsou uvedeny v tabulce č. 6: Průměrný kurz EUR/CZK. Veškeré údaje jsou čerpány ze zdrojů statistických úřadů obou republik pro dané regiony a obsahují nejnovější možná data pro srovnání.

Tabulka 6: Průměrný kurz EUR/CZK

Průměrný kurz EUR/CZK za jednotlivé roky	2009	2010	2011
	26,445	25,290	24,586

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24]

3.3.1 Makroekonomický okruh

Oba regiony mají jedno společné a to, že se v daném regionu nachází druhé největší město dané země. V Jihomoravském kraji je to město Brno s téměř 380 tisíci obyvateli a v regionu Podravska město Maribor s téměř 110 tisíci obyvateli. Je přirozené, že lidé se stěhují do větších měst zvláště proto, že jsou zde větší příležitosti nalézt práci. Tento fakt má jistě vliv na rozvoj v daném regionu, a to zvláště v průmyslu a obchodu. Všechny tyto okolnosti ovlivňují výši hrubého domácího produktu regionů i ostatních makroekonomických ukazatelů, stejně tak jako zaměstnanost a výši mezd.

Finanční krize z let 2008 -2009 výrazně ovlivnila ekonomiku zemí po celém světě, nejinak tomu bylo i v České republice a Slovinsku. I zde finanční krize citelně ovlivnila a oslabilu ekonomiku zemí. Roky, které analýza zahrnuje tedy roky 2009-2011 jsou poznamenány doznívající finanční krizí z let 2008-2009 a jejich výsledky ukazují, jak a zda se situace jednotlivých regionů zlepšuje, či nikoliv.

Makroekonomické ukazatele v Jihomoravském kraji

Tabulka 7: Makroekonomické údaje Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj		2009	2010	2011
HDP	mil. EUR	14 356,9	15 314,7	16 110,1
Podíl HDP kraje na HDP ČR	%	10,5	10,3	10,3
HDP v Jihomoravském kraji na 1 obyvatele	EUR	12 484,2	13 285,2	13 832,8
HDP ČR = 100 %	%	95,5	93,6	93,0
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného v Jihomoravském kraji	EUR	26 979,5	27 885,2	29 220,0
HDP ČR = 100 %	%	97,0	93,9	94,9
Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji	mil. EUR	13 293,0	13 909,5	14 520,9
Hrubá přidaná hodnota na 1 obyvatele Jihomoravského kraje	EUR	11 556,8	12 066,2	12 468,2
Čistý disponibilní důchod v Jihomoravském kraji	mil. EUR	8 153,9	8 669,5	8 792,7
Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele Jihomoravského kraje	EUR	7 090,3	7 520,6	7 549,7
Disponibilní důchod ČR = 100 %	%	98,5	98,7	97,0

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24]

Z tabulky č. 7: Makroekonomické údaje Jihomoravského kraje, lze vidět, že HDP, tedy jinak výkonnost ekonomiky Jihomoravského kraje ve srovnání s celkovým hrubým domácím produktem ČR od roku 2009 klesá, ovšem HDP na 1 zaměstnanou osobu po poklesu v roce 2010 opět mírně roste. Tento údaj je však pravděpodobně zkreslen, díky poklesu zaměstnaných osob v roce 2011. Čistý disponibilní důchod domácností v závislosti na ČR taktéž klesá, mezi roky 2010 a 2011 až o 1,7 %. Lze tedy říci, že finanční krize z let 2008-2009, negativně ovlivnila ekonomickou výkonnost kraje a oslabila i růst v následujících letech.

Údaje z následující tabulky č. 8: Trh práce v Jihomoravském kraji ukazují, že v Jihomoravském kraji bylo ve sledovaném období zaměstnáno přes 10,5 % zaměstnaného obyvatelstva země. Míra registrované nezaměstnanosti, která se mezi lety 2009 a 2010 pohybovala mezi 10 a 11 procenty v roce 2011 klesla pod 10 % na 9,81 %. Mírně klesl taktéž podíl ekonomicky neaktivních obyvatel z 11,2 na 11 %. Průměrná hrubá mzda v Jihomoravském regionu poměrně prudce vzrostla mezi lety 2010 a 2011 o téměř 4 %²⁶.

²⁶ Tento údaj zkresluje odlišná metodika, dle které byla průměrná hrubá mzda v regionu pro rok 2011 vypočítávána.

A dle průzkumů českého statistického úřadu Jihomoravský kraj řadí mezi kraje s druhou nejvyšší průměrnou hrubou mzdou v ČR.

Tabulka 8: Trh práce v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj		2009	2010	2011
Zaměstnaní	osob	529 707	531 836	529 392
Podíl zaměstnaných v Jihomoravském kraji na zaměstnaných v ČR	%	10,7	10,9	10,8
Nezaměstnaní	osob	65 944	69 342	62 722
Míra registrované nezaměstnanosti	%	10,59	10,87	9,81
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	osob	581 007	576 198	582 799
Podíl ekonomicky neaktivních v Jihomoravském kraji na ek. neaktivních v ČR	%	11,2	11	11
Průměrná hrubá mzda	EUR	820,7	870,9	1 002,6
Průměrná hrubá mzda v ČR = 100 %	%	92,7	92,2	96,1

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24]

Makroekonomické ukazatele v regionu Podravska

Tabulka 9: Makroekonomické údaje regionu Podravska

Region Podravska		2009	2010	2011
HDP	mil. EUR	4 707,0	4 678,0	.
Podíl HDP regionu na HDP SI	%	13,2	13,1	.
HDP v regionu Podravska na 1 obyvatele	EUR	14 574,0	14 489,0	.
HDP SI = 100 %	%	83,7	83,4	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného v regionu Podravska	EUR	38 464,4	39 208,8	.
HDP SI = 100 %	%	91,4	90,2	.
Hrubá přidaná hodnota v regionu Podravska	mil. EUR	4 107,3	4 071,1	.
Hrubá přidaná hodnota na 1 obyvatele regionu Podravska	EUR	12 720,0	12 590,6	.
Čistý disponibilní důchod v regionu Podravska	mil. EUR	3 103,0	3 118,5	.
Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele regionu Podravska	EUR	9 606,7	9 658,3	.
Disponibilní důchod SI = 100 %	%	45,4	45,1	.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [40]

Tabulka č. 9: Makroekonomické údaje regionu Podravska bohužel nezachycuje rok 2011, protože pro daný region nebyly údaje na statistickém úřadě Slovinska k dispozici, avšak zachycuje dva předešlé roky. Stejně jako v Jihomoravském regionu i zde podíl HDP a

čistého disponibilního důchodu domácností regionu Podravsko v závislosti na celém Slovinsku klesá. Ačkoliv údaje za rok 2011 pro region Podravsko nejsou k dispozici je zde předpoklad i nadále klesajícího trendu vzhledem k ukazatelům celkového HPD Slovinska, které trvale od roku 2010 klesá.²⁷

Tabulka 10: Trh práce v regionu Podravsko

Region Podravsko		2009	2010	2011
Zaměstnaní	osob	122 373	119 310	117 512
Podíl zaměstnaných v regionu Podravsko na zaměstnaných v SI	%	12,5	12,3	12,6
Nezaměstnaní	osob	17 477	19 467	20 830
Míra registrované nezaměstnanosti	%	11,90	13,50	14,50
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	osob	200 527	204 033	205 607
Podíl ekonomicky neaktivních v regionu Podravsko na ek. neaktivních v SI	%	19,1	18,9	18,5
Průměrná hrubá mzda	EUR	1 329,2	1 377,1	1 398,1
Průměrná hrubá mzda v SI = 100 %	%	92,4	92,1	91,7

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [40]

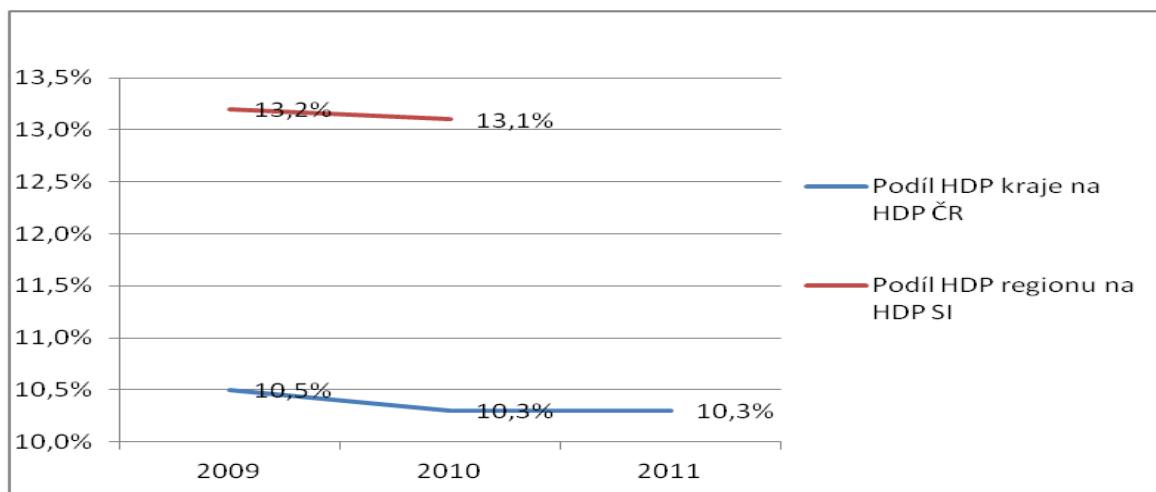
V regionu Podravsko se podíl zaměstnaných osob na celkovém počtu zaměstnaných ve Slovinsku pohyboval okolo 12,5 %, nejvyšší byl podíl zaměstnanosti v roce 2011 s 12,6 %. Naopak míra registrované nezaměstnanosti od roku 2009 poměrně strmě roste a v roce 2011 dosahovala až 14,5 %. Údaje z tabulky č. 10: Trh práce v regionu Podravsko dále ukazují, že podíl ekonomiky neaktivních osob regionu Podravsko na ekonomicky neaktivních osobách Slovinska klesá, ačkoliv se stále pohybuje lehce pod 19 %. Oproti Jihomoravskému kraji průměrná hrubá mzda v regionu Podravsko v porovnání s průměrnou hrubou mzdou za celé Slovinsko mírně klesá, ačkoliv v penězích vyjádřená průměrná hrubá mzda v regionu roste.

Shrnutí makroekonomického okruhu pro oba regiony

Podíly HPD obou regionů na HDP zemí ukazuje graf č. 3. Z něj lze vidět klesající tendence HDP obou regionů v závislosti na HDP příslušných zemí. Avšak region Podravsko měl trvale vyšší ekonomickou výkonnost než Jihomoravský kraj, podílil se na HDP Slovinska o 2,7 % v roce 2009 a 2,8 % v roce 2010 více než Jihomoravský kraj na HDP České republiky. Na vyšší HDP v regionu Podravsko má vliv velká koncentrace velkých

²⁷ V roce 2011 byl zaznamenán pokles celkového HDP Slovinské republiky o 0,2 % a následující rok 2012 vykazoval další pokles HDP o 2,3 %. [21]

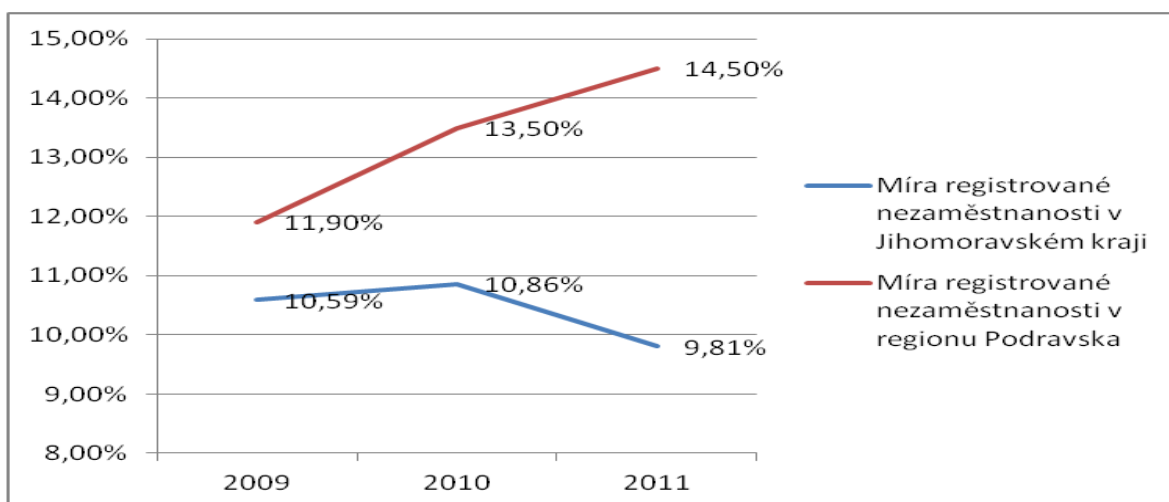
průmyslových podniků v okolí města Maribor. Naopak čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele regionu Podravsko se podílí na celé zemi jen něco málo přes 45 %, zatímco v Jihomoravském kraji se to pohybuje okolo 98 %. Obě země však i v tomto ukazateli mají klesající tendence.

Graf 3: HDP v obou regionech v závislosti na HDP země

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24] a [40].

V oblasti trhu práce lze říci, že zaměstnanost v regionu Podravsko je vyšší než zaměstnanost v Jihomoravském kraji, stejně tak průměrná hrubá mzda je zde vyšší než v Jihomoravském kraji, v roce 2011 téměř o 400 EUR. I když se rozdíl v roce 2011 značně snížil stále je rozdíl průměrné mzdy v regionu Podravsko a Jihomoravském kraji značně vysoký. Dle grafu č. 4: Míra registrované nezaměstnanosti v obou regionech lze vidět, že nezaměstnanost v regionu Podravsko prudce roste, oproti tomu nezaměstnanost v Jihomoravském kraji klesá. Rozdíl je velice markantní.

Graf 4: Míra registrované nezaměstnanosti v obou regionech

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24] a [40].

3.3.2 Demografický okruh

Téměř všechny státy nejen v Evropě se potýkají se stárnutím obyvatelstva, kdy věkový průměr neustále narůstá a podíl mladých lidí klesá. V minulosti byli lidé více zaměřeni na rodinu a nebyvalo výjimkou, aby v rodině bylo i přes 8 dětí. V dnešní době je tato situace spíše výjimečná, lidé se soustředí na práci a na to, aby byli schopni uživit sebe a své 2 – 3 děti. Obyvatelstvo Země tak stárne a převažuje počet obyvatel, jež jsou ekonomicky neaktivní, nad těmi aktivními. Naopak přibývá počet vzdělaných lidí. Díky dostupnosti vysokých škol i středních škol v každém větším městě, roste počet lidí s maturitním vysvědčením či vysokoškolským diplomem. V minulosti býval větší důraz na učení řemesel, proto převažovaly učňovské obory a většina lidí tak měla jen výuční list a lidí s vysokoškolským diplomem byla jen hrstka.

Ukazatele o obyvatelstvu v Jihomoravském kraji

Tabulka 11: Obyvatelstvo v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj		2009	2010	2011
Počet obyvatel	Osob	1 151 708	1 154 654	1 166 313
Podíl počtu obyvatel Jihomoravského kraje na ČR	%	11	11	11,1
Muži	osob	562 017	563 627	570 795
	%	48,8	48,8	48,9
Podíl mužů Jihomoravského kraje na ČR	%	11	11	11,1
Průměrný věk		39,2	39,4	39,7
Ženy	osob	589 691	591 027	595 518
	%	51,2	51,2	51,1
Podíl žen Jihomoravského kraje na ČR	%	11	11	11,1
Průměrný věk		42,5	42,7	42,8
Hustota zalidnění	osob/km ²	160	160	162
Vzdělání				
Základní vzdělání	%	16,8	16,1	15,7
Středoškolské vzdělání	%	67,7	67,5	66,6
Vysokoškolské vzdělání	%	15,5	16,4	17,7

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24]

Údaje z tabulky č. 11: Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ukazují, že počet obyvatel zde neustále roste. S tím souvisí i hustota zalidnění kraje, která mezi lety 2010 a 2011 vzrostla o 2 osoby na km². V porovnání s Českou republikou činí počet obyvatel Jihomoravského

kraje okolo 11 %. Stejný podíl činí i počet mužů a žen na celkovém počtu mužů a žen v ČR. V Jihomoravském kraji žije zhruba o 2 % více žen než mužů a jejich věkový průměr je taktéž o něco vyšší. Zatímco v roce 2011 byl věkový průměr muže v Jihomoravském kraji 39,7 let, věkový průměr ženy ve stejném roce byl 42,8 let.

Údaje z tabulky č. 11 taktéž ukazují, že klesá procento lidí se základním vzděláním, ale snižuje se i počet středoškolsky vzdělaných lidí, ačkoliv tento počet stále přesahuje 66 %. Naopak roste počet vysokoškolsky vzdělaných lidí, kdy v roce 2011 dosahoval téměř 18 % populace kraje.

Ukazatele o obyvatelstvu v regionu Podravska

Tabulka 12: Obyvatelstvo v regionu Podravska

Region Podravska		2009	2010	2011
Počet obyvatel	osob	322 900	323 343	323 119
Podíl počtu obyvatel regionu Podravska na SI	%	15,9	15,8	15,8
Muži	osob	158 999	159 622	159 406
	%	49,2	49,4	49,3
Podíl mužů regionu Podravska na SI	%	15,8	15,7	15,7
Průměrný věk		40,4	40,6	40,9
Ženy	osob	163 901	163 721	163 713
	%	50,8	50,6	50,7
Podíl žen regionu Podravska na SI	%	15,9	15,9	15,8
Průměrný věk		43,7	43,9	44,2
Hustota zalidnění	osob/ km ²	149	149	149
Vzdělání				
Základní vzdělání	%	15,3	19,7	.
Středoškolské vzdělání	%	63,1	60,4	.
Vysokoškolské vzdělání	%	21,5	19,9	.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [40]

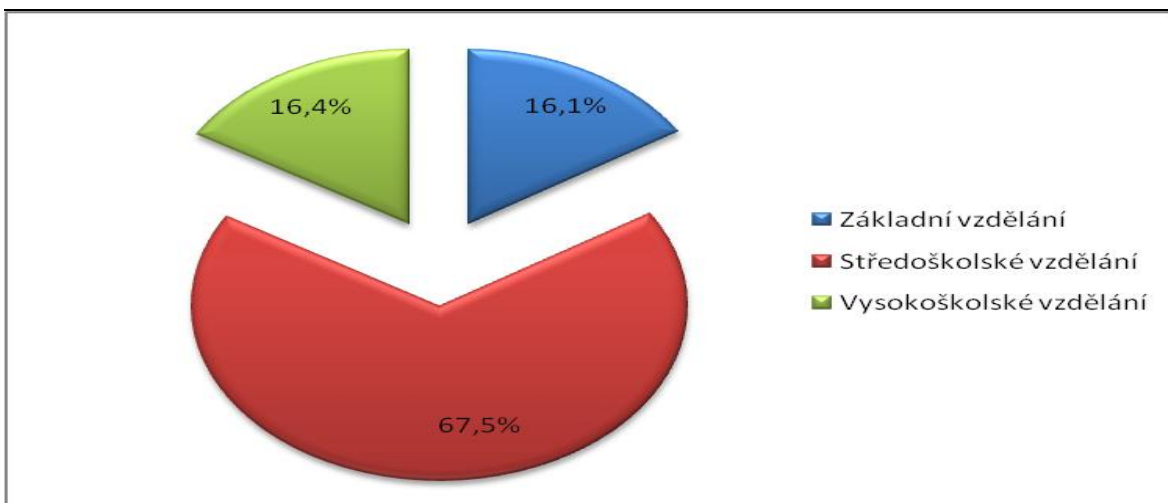
V regionu Podravska mezi lety 2010 a 2011 došlo k velmi mírnému snížení počtu obyvatel, které se nějak zvlášť neprojeví ani na hustotě zalidnění ve výši 149 osob na km² po celou sledovanou dobu, jak ukazuje tabulka č. 12: Obyvatelstvo v regionu Podravska. Mírně klesá podíl počtu obyvatel regionu na počtu obyvatel Slovinska. Z dalších údajů vyplývá, že tento pokles se projevil zvláště na mužské straně obyvatel. Podíl mužů je stejně jako v Jihomoravském kraji nižší, rozdíl mezi ženami je však menší a činí necelých 1,5 %. I zde je průměrný věk žen vyšší a neustále roste, zatímco tedy

průměrný věk muže v roce 2011 byl 40,9 let, průměrný věk žen byl 44,2 let. Ačkoliv jsou k dispozici údaje o vzdělání jen za roky 2009 a 2010, údaje ukazují na růst počtu lidí pouze se základním vzděláním, naopak klesal počet lidí se středoškolským a vysokoškolským vzděláním. Tyto údaje jsou s největší pravděpodobností ovlivněny migrací vzdělanějších obyvatel k okolí hlavního města Ljubljany (Osrednjeslovenska region), kde mají vzdělanější obyvatelé větší uplatnění i lepší platové ohodnocení.

Shrnutí demografického okruhu pro oba regiony

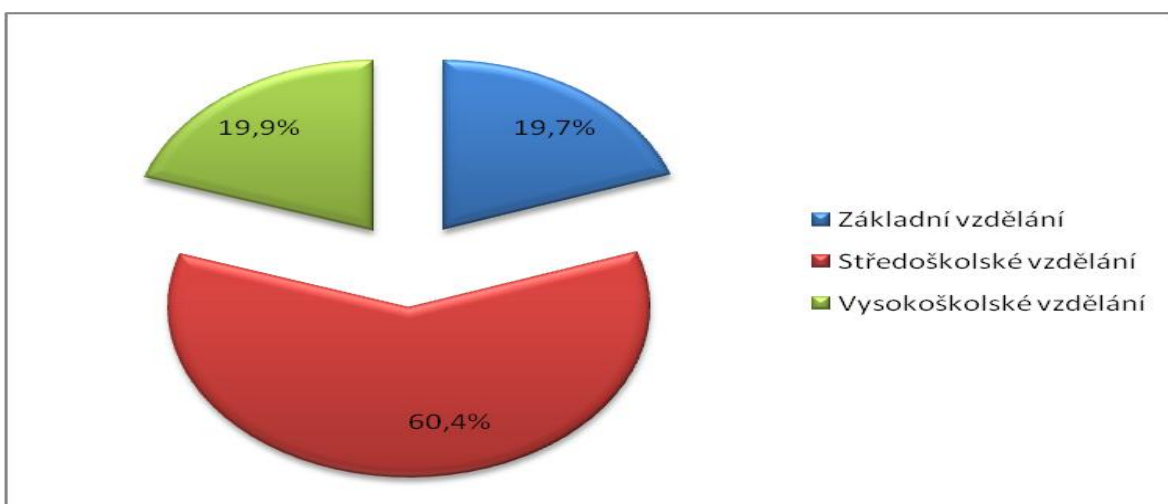
Pro oba regiony platí, že je zde větší počet žen, než mužů, stejně tak je vyšší jejich průměrný věk a to o 2 až 4 roky. Z tabulek 11 a 12 je také patrné, že jak průměrný věk žen i mužů je v Podravska regionu vyšší. Lze tedy říci, že obyvatelstvo v Podravska regionu je starší než v kraji Jihomoravském. Celkový počet obyvatelstva za sledované roky byl rostoucí pouze v kraji Jihomoravském, naopak v regionu Podravska obyvatelstva v roce 2011 ubývalo. Přesto v regionu Podravska žije vyšší podíl obyvatelstva země, necelých 16 %, než v Jihomoravském kraji, kde tento podíl lehce přesahuje 11 %. I přes tento fakt je Jihomoravský kraj zhruba o 10 obyvatel/km² hustěji obydlen.

V oblasti vzdělání, jak ukazují grafy č. 5 a 6: Vzdělanost v Jihomoravském kraji a v regionu Podravska v roce 2010, je na tom v příslušném roce o něco lépe Jihomoravský kraj, protože je zde vyšší podíl středoškolsky vzdělaných lidí a menší podíl lidí, kteří dosáhli jen základního stupně vzdělání, než v regionu Podravska. Dalo by se říci, že tento fakt mírně vyvažuje vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí v regionu Podravska, ovšem v dlouhodobějším hledisku je tento trend v regionu Podravska klesající a to až o 1,6 % mezi lety 2009 a 2010 na rozdíl od Jihomoravského kraje, kde je tento trend trvale rostoucí. Další velký zápor je rostoucí podíl obyvatel s dosaženým základním vzděláním. Za tuto situaci, jak již bylo zmíněno výše, může nejspíše fakt, že obyvatelstvo z údajů o věku pravděpodobně mladší s vyšším stupněm vzdělání, se stěhuje do regionů v oblasti hlavního města Slovinska, Ljubljany.

Graf 5: Vzdělanost v Jihomoravském kraji v roce 2010

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24]

Graf 6: Vzdělanost v regionu Podravka v roce 2010

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [40]

3.3.3 Zemědělský okruh

Oba srovnávané regiony patří ve své zemi mezi velmi důležité v oblasti zemědělství a zemědělské produkty zde vypěstované tvoří velkou část veškeré zemědělské produkce země. Rovinatá území těchto regionů zde umožňují maximálně využívat zemědělskou půdu avšak půda, jež není příliš vhodná pro pěstování zemědělských plodin, je využita pro volně se pasoucí hospodářská zvířata či vinařství, pro které jsou oba regiony velmi známé. Oba patří mezi kraje s největší rozlohou zemědělské půdy v své zemi, ačkoli zemědělská půda ustupuje půdě průmyslové, na které se staví nové průmyslové celky či v ČR velmi rozporuplné fotovoltaické elektrárny, satelitní městečka, nebo se z postupného menšího zájmu zemědělců stává zemědělská půda nevyužitou.

Ukazatele o zemědělství v Jihomoravském kraji

Tabulka 13: Vybrané ukazatele zemědělství v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj		2007	2010	2011
Rozloha zemědělské půdy	ha	369 403	362 381	361 435
Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze kraje	%	51,3	50,4	50,2
Podíl orné půdy	%	88,0	88,7	88,3
Podíl trvalých travních porostů	%	6,3	5,8	5,9
Podíl zemědělské půdy na rozloze zemědělské půdy ČR	%	8,7	8,6	8,5
Počet osob zaměstnaných v zemědělství	osob	19 191	18 184	15 258
Podíl na zaměstnaných osobách v Jihomoravském kraji	%	3,4	3,4	2,9
Podíl osob zaměstnaných v zemědělství na ČR	%	11,4	12	10,5
Počet agropodniků v kraji		8 522	9 967	9 982

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24]

Dle tabulky č. 13: Vybrané ukazatele zemědělství v Jihomoravském kraji lze vidět ustupující podíl zemědělské půdy na celkové rozloze kraje během sledovaných let a to jak orné půdy, tak trvalých travních porostů. Jak již bylo zmíněno výše, Jihomoravský kraj patří mezi oblasti s vysoce využívanou zemědělskou půdou a údaje z tabulky ukazují, že téměř 90 % zemědělské půdy je půda orná, ačkoliv podíl stále klesá. Klesající zaměstnanost se projevuje i v odvětví zemědělství. Podíl osob zaměstnaných v zemědělství trvale klesá, v roce 2011 tak bylo v zemědělství Jihomoravského kraje zaměstnáno pouze 2,9 % zaměstnanců v zemědělství ČR. Jedná se však o osoby, které zde mají trvalý pracovní úvazek, nikoli osoby zaměstnané na sezónní práce či brigádníci. Svůj podíl na tomto snižování může mít zaměstnávání osob na dohodu o pracovní činnosti a levnější pracovní síly z východu, jako jsou Ukrajinci, Rumuni či Bulhaři. Velmi zajímavý je údaj rostoucího počtu agropodniků v kraji. Od roku 2007 se zvýšil počet agropodniků o 1 460, ačkoliv rozloha zemědělské půdy trvale klesá.

Ukazatele o zemědělství v regionu Podravsko

Rozloha zemědělské půdy v regionu Podravsko po růstu v roce 2007 se v roce 2010 opět přiblížila hodnotám z roku 2005 a mírně přesahuje 37 % rozlohy kraje. Tabulka č. 14: Vybrané ukazatele zemědělství v regionu Podravsko dále ukazuje, že podíl orné půdy v kraji rostl a v roce 2010 dosahovala 55 % rozlohy zemědělské půdy, na rozdíl od podílu trvalých travních porostů, jejichž rozloha klesá. Klesá také počet zaměstnaných

v zemědělství, kdy se blíží rozdílu téměř 800 osob mezi lety 2005 a 2010 vyjma malého rostoucího výkyvu v roce 2007. Ačkoliv byl v roce 2007 nárůst zemědělské půdy, počet agropodniků v regionu trvale klesá ve všech sledovaných letech. Pokles v průběhu 5 let tak znamenal zánik téměř 920 agropodniků.

Tabulka 14: Vybrané ukazatele zemědělství v regionu Podravska

Region Podravska		2005	2007	2010
Rozloha zemědělské půdy	ha	80 137	82 065	80 516
Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze	%	36,9	37,8	37,1
Podíl orné půdy	%	54,4	54,8	55
Podíl trvalých travních porostů	%	37,6	37,7	37,5
Podíl zemědělské půdy na rozloze zemědělské půdy SI	%	16,5	16,8	17
Počet osob zaměstnaných v zemědělství	osob	6 026	6 433	5 247
Podíl na zaměstnaných osobách v regionu Podravska	%	5,1	5	4,4
Podíl osob zaměstnaných v zemědělství na SI	%	19,2	19,2	18,7
Počet agropodniků v regionu		13 210	12 723	12 291

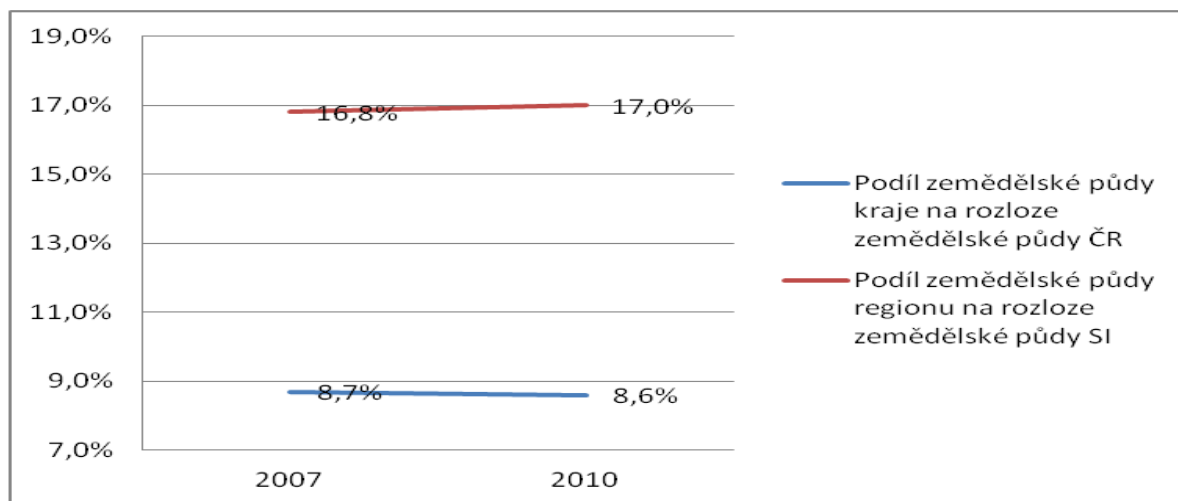
Zdroj: Vlastní zpracování podle: [40]

Shrnutí zemědělského okruhu pro oba regiony

Údaje v tabulce č. 14: Vybrané ukazatele zemědělství v regionu Podravska zahrnuje rozdílné roky než je tomu v tabulce č. 13: Vybrané ukazatele zemědělství v Jihomoravském kraji. Je to z toho důvodu, že informace jsou dostupné jen pro některé roky. Byly proto vybrány takové, aby bylo možno porovnat jednotlivé regiony mezi sebou i vývoj v daném regionu.

Jednoznačně je podíl zemědělsky obhospodařované orné půdy v Jihomoravském kraji vyšší než v regionu Podravska, kde podíl orné půdy byl v roce 2010 rovných 55 %, zatímco v Jihomoravském kraji téměř 90 %. S největší pravděpodobností hornaté území na severu regionu Podravska snižuje rozlohu zemědělské půdy a zvláště pak rovinných území s ornou půdou. V grafu č. 7: Podíl zemědělské půdy regionu na celkové rozloze zemědělské půdy země je jasně vidět, že zemědělská půda se v Jihomoravském kraji v roce 2010 podílela na celkové rozloze zemědělské půdy země pouze 8,6 % a v následujícím roce tento podíl nadále klesal. V regionu Podravska tento podíl v roce 2010 činil celých 17 %, není proto divu, že region Podravska patří mezi nejdůležitější zemědělsky využívané regiony v zemi. Velmi významný je taktéž v oblasti trhu práce, kdy v roce 2010 bylo

v tomto regionu zaměstnáno 18,7 % všech osob zaměstnaných v zemědělství v zemi, zatímco v Jihomoravském regionu v roce 2010 to bylo 12 % a toto číslo v následujícím roce dále kleslo o 1,5 %.

Graf 7: Podíl zemědělské půdy regionu na celkové rozloze zemědělské půdy země

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [24] a [40]

Souhrnně lze říci, že ačkoliv oba tyto regiony patří mezi velice významné v odvětví zemědělství i zde se projevuje jeho klesající trend a má to negativní vliv nejen na zaměstnanost v regionu, ale i na schopnost regionu využívat svou vlastní produkci k zajištění určité potravinářské samostatnosti a regiony jsou tak nuceny dovážet větší množství potravin z jiných regionů, či zemi.

3.3.4 Vinařský okruh

Vinařství ve srovnávaných regionech plní nezastupitelnou funkci už po celá staletí a dotváří výjimečný ráz tamější krajiny. Prakticky celé území Jihomoravského kraje obepisuje vinařskou oblast Morava a její 4 podoblasti. Region Podravsko v sobě zahrnuje velkou část vinařského regionu Podravje. Ten však patří mezi nejrozsáhlejší vinařské regiony ve Slovinsku, proto zasahuje i do okolních statistických regionů Pomurje na východě a část regionu Savinjska na západě. Je proto velmi těžké jednotné údaje o vinařství z regionu Podravsko nalézt a zhodnotit. V případě informací o vinařství v jednotlivých regionech a krajích má český i slovinský statistický úřad značně omezené údaje.

Ukazatele o vinařství v Jihomoravském kraji

Tabulka 15: Vybrané ukazatele vinařství v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj		2000	2009	2010
Plocha vinic ve vinařské oblasti Morava	ha	11 036	16 716	16 698
Podíl plochy vinic v Jihomoravském kraji na jeho celkové rozloze	%	1,53	2,32	2,32
Podíl plochy vinic v Jihomoravském kraji na celkové ploše vinic ČR	%	98,2	96,3	96,3
Počet pěstitelů ve vinařské oblasti Morava	pěstitelů	17 422	19 092	19 098
Počet pěstitelů na km ² v Jihomoravském kraji	pěst./km ²	2	3	3

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [6]

Z tabulky č. 15: Vybrané ukazatele vinařství v Jihomoravském kraji lze vidět, že mezi lety 2000 a 2009 se vinice v Jihomoravském kraji velice rychle rozrůstaly obzvláště do roku 2004, kdy vstup České republiky do EU přinesl nová nařízení, která omezovala výsadbu nových vinic a povolovala pouze výsadby na obnovu vinic v určitém množství. Bylo tedy možné vysadit vinice jen tam, kde byly předtím vyklučeny hlavy staré. Rostoucí byl samozřejmě i podíl plochy vinic v Jihomoravském kraji na celkové rozloze kraje, ten se v roce 2009 ustálil na 2,3 %. Naopak podíl plochy vinic Jihomoravského kraje na celkové ploše vinic ČR klesal a v roce 2010 tak dosahoval 96,3 %, tento ukazatel také ukazuje, že se zde nachází opravdu většina vinic ČR a vinice v Čechách tvoří jen zanedbatelnou část.

Dle situační a výhledové zprávy Ministerstva zemědělství plyne, že počet pěstitelů vína v Jihomoravském kraji nerostl tak závratným tempem jako plochy vinic, přesto tento růst měl za následek zvýšení počtu pěstitelů na 3 pěstitele na km². Ve vinařské oblasti Morava je největší počet pěstitelů vína, jejichž plochy vinic jsou o rozloze 0,1 až 0,5 ha. Takových pěstitelů se zde nachází přibližně 90 %. V průměru fyzická osoba v Jihomoravském kraji hospodář na 0,62 ha vinic a průměrné roční srážky se zde pohybují okolo 574 mm. V oblasti Morava převažuje pěstování bílých odrůd, ty se zde pěstují na 66 % vinic. Teplé podnebí a vhodné podloží této oblasti dodává hroznům nezbytné předpoklady pro jejich kvalitu i zrání, ty jsou zde sbírány pro zachování kvality hlavně ručně.

Ukazatele o vinařství v regionu Podravška

Tabulka 16: Vybrané ukazatele vinařství v regionu Podravška

Region Podravška		2000	2009	2010
Plocha vinic v regionu Podravška	ha	4 137	3 949	3 962
Plocha vinic v regionu Pomurska	ha	2 128	1 924	1 897
Plocha vinic v regionu Savinjska	ha	1 208	974	1 004
Celkem vinařský region Podravje	ha	7 473	6 847	6 863
Podíl plochy vinic v regionu Podravška na jeho celkové rozloze	%	1,91	1,82	1,83
Podíl plochy vinic v regionu Podravška na celkové ploše vinic země	%	24,9	24,5	24,2
Počet pěstitelů v regionu Podravška	pěstitelů	7 029	4 992	5 316
Počet pěstitelů v regionu Pomurska	pěstitelů	5 939	3 803	3 564
Počet pěstitelů v regionu Savinjska	pěstitelů	4 621	2 727	3 649
Celkem vinařský region Podravje	pěstitelů	17 589	11 522	12 529
Počet pěstitelů na km ² v regionu Podravška	pěst./km ²	3	2	2

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [40]

Protože vinařský region Podravje zasahuje do 3 statistických regionů Slovinska, jsou v tabulce č. 16: Vybrané ukazatele vinařství v regionu Podravška uvedeny údaje o rozloze a počtu pěstitelů pro všechny tři regiony. Plocha vinic v regionu Podravška mezi lety 2000 - 2010 poklesla, ovšem klesla zde nejméně, ze všech tří regionů a vinice v regionu Podravška jsou tak stále nejpočetnější a zauímají přibližně 24 % veškerých vinic země. Protože nejsou k dispozici údaje o rozloze v jednotlivých letech nelze přímo určit, z jakých důvodů rozloha vinic klesala. Je zde však určitý předpoklad, že vysázené keře révy vinné měli vysoké stáří a bylo nutné jejich klučení²⁸, EU však povoluje vysadit na původních vinicích jen určité omezené množství vinic za rok. Toto množství pravděpodobně nepokrývá množství vykloučených vinic a v kombinaci s vysokými investicemi do jejich obnovy je zde zaznamenán určitý pokles rozlohy vinic.

S postupným poklesem plochy vinic se snížily i počty pěstitelů a na 1 km² rozlohy kraje připadají už jen 2 pěstitelé vína. Pokles počtu zemědělských podniků byl zaznamenáván v celém Slovinsku ve všech zemědělských odvětvích, s největší pravděpodobností tedy docházelo ke krachu těchto společností. Svůj vliv na pokles vinařů v regionu Podravška má i fakt, že odvětví vinařství není pro mladé podnikatele velkým lákadlem, jako všechna zemědělská odvětví vyžaduje i vinařství tvrdou práci a pílí po celý rok. Navíc jak bylo

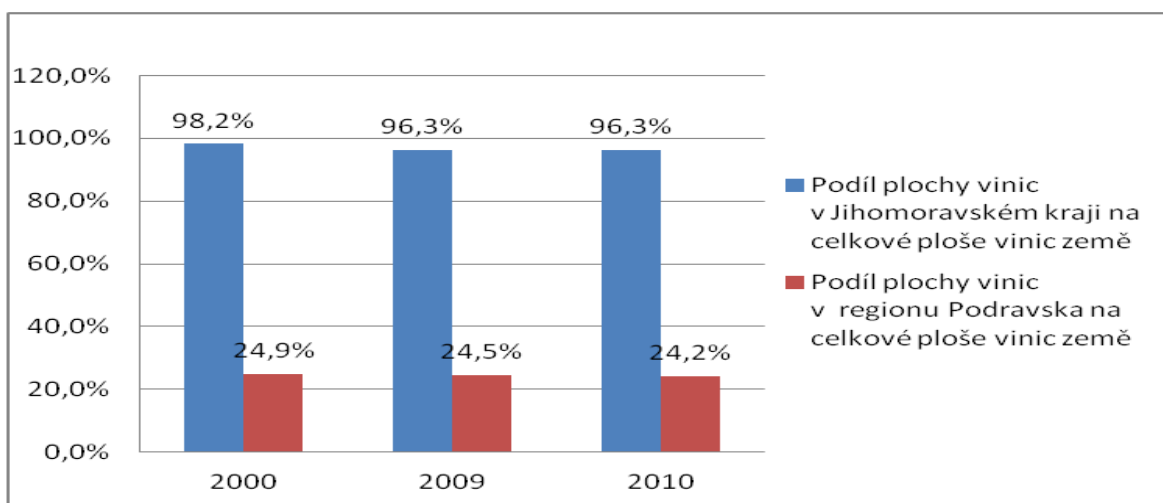
²⁸ Klučení – likvidace starých keřů révy vinné.

zjištěno v demografickém okruhu, průměrný věk lidí se v regionu Podravska zvyšuje, obyvatelstvo stárne a mladí v tomto odvětví nevidí takový zdroj příjmů, jaký by si představovali. To vše mohlo mít vliv na pokles pěstitelů vína mezi lety 2000 a 2009.

Ze strohých údajů Ministerstva zemědělství Slovinska vyplývá, že i v regionu Podravska nejvíce vinařů vlastní vinice o rozloze 0,1 až 0,5 ha cca 94 % pěstitelů a půda i podnebí je zde vhodné zejména pro vína bílých odrůd, kterých je zde pěstováno na 95 % veškerých vysázených hlav vinic. Průměrně zde na jednu fyzickou osobu připadá 0,64 ha vinic a průměrné roční srážky v tomto regionu jsou okolo 1000 mm. Studené zimy a horká léta zde tvoří prvotřídní prostředí pro dozrávání těch nejkvalitnějších vín, která jsou zde sbírána jako v Jihomoravském kraji ručně, aby bylo dosaženo co největší kvality a výnosnosti.

Shrnutí vinařského okruhu pro oba regiony

Údaje z tabulek č. 15 a 16 jednoznačně ukazují, že co do rozlohy regionu, byl v roce 2010 v Jihomoravském kraji větší podíl vinic, než v regionu Podravska. Jak zobrazuje graf č. 8: Podíl plochy vinic regionů na celkové ploše vinic země, je tento podíl ve srovnání obou regionů značně rozdílný. Zatímco Jihomoravský kraj se v roce 2010 podílel na celkové ploše vinic ČR více než 96 %, region Podravska se ve stejném roce podílel na celkové ploše vinic Slovinska jen něco málo přes 24 %. Je však nutno říci, že zbylé procento vinic ve Slovinsku se nachází v různých regionech, pro něž je typické jiné podnebí a jiné odrůdy vína a sortiment vín ve Slovinsku je tak daleko pestřejší, zatímco v ČR zbylé procento vinic tvoří jen zanedbatelnou část.

Graf 8: Podíl plochy vinic regionů na celkové ploše vinic země

Zdroj: Vlastní zpracování podle: [6] a [40]

S větší rozlohou vinic souvisí i větší počet pěstitelů. Tento počet se však v průběhu 10 let měnil a rozdíl je patrný u obou sledovaných regionů. Zatímco v regionu Podravsko tento počet klesal a hustota pěstitelů v roce 2000 byla 3 pěstitelé na km², v Jihomoravském regionu byli tito pěstitelé ve stejném roce pouze 2. Oproti tomu v roce 2010 se situace otočila, a zatímco v Jihomoravském regionu byla hustota pěstitelů na km² 3, v regionu Podravsko už pouze 2. Tento rozdíl je dán růstem nově zakládaných vinařských podniků v Jihomoravském kraji a v regionu Podravsko poklesem, pravděpodobně krachem vinařských podniků ve sledovaných letech a neochotou mladších lidí pustit se do podnikání v tomto odvětví. Svůj podíl na krachu vinařských podniků v regionu Podravsko měla jistě i finanční krize z let 2008 – 2009.

Silné a slabé stránky obou regionů

Silné stránky Jihomoravského kraje

- Výrazný růst průměrné hrubé mzdy v kraji mezi lety 2010 - 2011.
- Pokles registrované míry nezaměstnanosti.
- Rostoucí počet obyvatelstva kraje.
- Růst vysokoškolsky vzdělaných lidí.
- Velké množství vinic i pěstitelů vína, které dlouhodobě roste.

Slabé stránky Jihomoravského kraje

- Klesající HDP kraje.
- Klesající trend zemědělsky obhospodařované půdy i počtu osob zaměstnaných v zemědělství.

Silné stránky regionu Podravsko

- Výrazně vyšší průměrné hrubé mzdy než v Jihomoravském kraji.
- Vysoký podíl zemědělsky obhospodařované půdy.
- Velké množství agropodniků v regionu.

Slabé stránky regionu Podravsko

- Klesající HDP regionu.
- Rostoucí a dlouhodobě vyšší registrovaná míra nezaměstnanosti.
- Vysoký průměrný věk obyvatelstva.
- Pokles vysokoškolsky vzdělaných osob.
- Mezi lety 2000 – 2009 výrazný pokles plochy vinic i pěstitelů vína v regionu.

3.4 Komparace ekonomických ukazatelů vinařských podniků

Cílem každého podniku s jakýmkoliv zaměřením je dosahování zisku a celkového finančního zdraví. Zvyšování hodnoty zisku a finančního zdraví podniku je odrazem úspěšného hospodaření podniku.

Otázky finančního zdraví je možné porovnat pomocí finanční analýzy. Ta zahrnuje množství jednotlivých ukazatelů, mezi nejrozšířenější však patří poměrové ukazatele, kam spadají ukazatele rentability, aktivity, zadluženosti, likvidity, tržní hodnoty, provozní a další ukazatele na bázi finančních fondů a cash flow. Použití některých poměrových ukazatelů umožňuje získat rychlý a přehledný obraz o finančních charakteristikách podniku.

Aby mohl podnik dlouhodobě existovat, musí být rentabilní, tedy přinášet vlastníkům užitečný efekt - ukazatele rentability, ty poměrují zisk podniku s výší zdrojů, které byly použity pro jeho dosažení a ukazují jak je podnik schopný vytvářet nové zdroje. A protože zdroje majetku jsou z určité části i cizí, musí se sledovat zadluženost podniku - ukazatele zadluženosti se používají ke zhodnocení, v jakém rozsahu používá podnik ke svému financování dluhy.

Ukazatele likvidity charakterizují jak je podnik schopný dostát svým závazkům, tedy zda má k dispozici takové prostředky, které mu zajistí, že bude moci během krátké doby přeměnit svá aktiva na peněžní prostředky a splatit jimi své dluhy. Jelikož vinařský podnik je podnik výrobní, musí se uplatnit i provozní (výrobní) ukazatele, například mzdové produktivity práce v podniku.

Mezi další nástroje finanční analýzy patří například bonitní a bankrotní modely, které ukazují, v jaké finanční situaci se jednotlivé podniky nacházejí. Bonitní modely ukazují, zda se podnik řadí mezi dobré či špatné firmy a bankrotní modely pak informují, zda je firma ohrožena bankrotem či nikoliv. [11]

Pro srovnání vybraných vinařských podniků jsou využity kromě několika z výše zmíněných poměrových ukazatelů také naturálně - finanční ukazatele a kombinovaný ukazatel. Taflerův bankrotní model je použit pro zhodnocení, zda jsou podniky ohroženy bankrotem, či jsou finančně zdravé. Vybrané ukazatele jsou zobrazeny v tabulce č. 17: Ukazatele použité ke komparaci vinařských podniků.

Tabulka 17: Ukazatele použité ke komparaci vinařských podniků

Ukazatel	Název ukazatele
Naturálně – finanční	Produkce vína na 1 ha vinic
	Zisk na 1 ha vinic
Poměrové finanční	Rentabilita aktiv
	Celková zadluženost
	Běžná likvidita
	Mzdová produktivita
Kombinovaný ukazatel	Produktivita práce
Bankrotní model	Taflerův bankrotní model

Zdroj: Vlastní zpracování podle [2], [10] a [11].

Použité ukazatele

Produkce vína na 1 ha vinic

$$\text{Produkce vína na 1 hektar} = \frac{\text{Průměrná roční produkce (l)}}{\text{Rozloha vinic (ha)}} \quad (1)$$

Ukazuje, kolik litrů vína připadá na 1 hektar vinic. Tedy jinými slovy jaká je produkce vína z 1 ha vinic.

Zisk na 1 ha vinic

$$\text{Zisk na 1 ha} = \frac{\text{EAT}}{\text{Rozloha vinic (ha)}} \quad (2)$$

Ukazatel zisk na 1 ha vinic ukazuje, kolik peněžních jednotek čistého zisku vydělá 1 ha vinic.

Rentabilita aktiv (ROA)

$$\text{ROA} = \frac{\text{Zisk před zdaněním a úroky (EBIT)}}{\text{Aktiva}} \quad (3)$$

Rentabilita aktiv poměruje zisk a celková aktiva vložená do podnikání. Nebere ohled na to, z jakých zdrojů jsou aktiva financována. V případě, že je do čitatele doplněn EBIT neboli

zisk před zdaněním a úroky měří tento ukazatel hrubou produkční sílu aktiv před odečtením daní a nákladových úroků. Užití EBIT je vhodné pro v práci sledované vinařství, protože nezahrnuje nákladové úroky ani daně, které jsou ve sledovaných zemích různé a vypovídací schopnost tohoto ukazatele by v případě užití čistého zisku (EAT) či zisku před zdaněním (EBT) byla zkreslena. [10]

Celková zadluženost

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{Celková aktiva}} \quad (4)$$

Vypočte se jako podíl celkového dluhu ku celkovým aktivům a ukazuje celkovou zadluženost podniku. Čím je podíl vlastního kapitálu vyšší, tím je riziko ztrát věřitelů nižší. Věřitelé tedy preferují co nejnižší ukazatel z hlediska návratnosti jejich vložených investic. Naopak vlastníci podniků hledají více věřitelů a preferují určité vyšší procento zadlužení, protože použití jejich vlastního kapitálu by snižovalo celkovou výnosnost vloženého kapitálu. Dočasný růst cizího kapitálu u některých podniků tedy může znamenat zvýšení celkové rentability kapitálu.

Běžná likvidita (BL)

$$BL = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (5)$$

Ukazuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky podniku, jinými slovy jak by byl podnik schopen přeměnit svá oběžná aktiva na peněžní prostředky, aby uspokojil své věřitele. U zásob může trvat velmi dlouhou dobu, než se přemění na peníze, je s nimi totiž spojena spotřeba zásob a jejich přeměna na výrobky, jejich prodej a následná mnohdy dlouho trvající úhrada od odběratele. Zásoby spolu s nedobytnými pohledávkami či malými peněžními prostředky jsou tedy položky, jež mohou působit nemalé problémy z hlediska placení závazků. Za solventní se tedy považuje ta společnost, jejíž běžná likvidita je vyšší než 1,5. [11]

Mzdová produktivita práce

$$\text{Mzdová produktivita práce} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Mzdové náklady}} \quad (6)$$

Mzdová produktivita práce ukazuje, kolik tržeb připadá na 1 peněžní jednotku vyplacených mezd. Ukazatel by měl vykazovat rostoucí trend. [11]

Produktivita práce z přidané hodnoty

$$\text{Produktivita práce} = \frac{\text{Přidaná hodnota}}{\text{Průměrný počet zaměstnanců}} \quad (7)$$

Ukazatel produktivita práce z přidané hodnoty měří, jakou přidanou hodnotu přináší jeden zaměstnanec daného podniku. [2]

Taflerův bankrotní model

Tento bankrotní model v sobě zahrnuje 4 poměrové ukazatele. Taflerova diskriminační rovnice má tvar:

$$T = 0,53 R_1 + 0,13 R_2 + 0,18 R_3 + 0,16 R_4 \quad (8)$$

kde:

R_1 = Zisk před zdaněním (EBT) / Krátkodobé závazky

R_2 =Oběžná aktiva / Cizí kapitál

R_3 =Krátkodobé závazky / Celková aktiva

R_4 =Tržby celkem / Celková aktiva

Pokud $T > 0,3$, je předpoklad malé pravděpodobnosti bankrotu společnosti. Naopak pokud $T < 0,2$ lze očekávat vyšší pravděpodobnost bankrotu. [11]

3.4.1 Aplikace vybraných ukazatelů na vinařské podniky

Pro analýzu vybraných ukazatelů byli vybráni zástupci vinařů z Jihomoravského kraje a regionu Podravsko. Konkrétně pak z Jihomoravského kraje jedna z největších vinařských akciových společností se staletou historií, Vinné sklepy Valtice. Z regionu Podravsko společnost, jež své víno pěstuje v oblasti s typickými slovinskými svahovitými vinicemi, P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o., odpovídající české společnosti s ručením omezeným. U těchto dvou společností jsou vypočítány a porovnány vybrané ukazatele.

Jednotlivé účetní výkazy jsou získány z výročních zpráv za roky 2009 – 2011. Výroční zprávy akciové společnosti Vinné sklepy Valtice jsou dostupné na oficiálním serveru českého soudnictví²⁹, naopak výroční zprávy P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. jsou získány přímo do slovinského zdroje. Obě firmy vykazují výkazy v plném rozsahu, ale protože výkazy ze Slovinské republiky mají poněkud odlišnější formu výkazů, jsou výkazy upraveny dle české formy, aby bylo možno jednotlivé ukazatele srovnatelně vypočítat. Hodnoty u jednotlivých položek výkazů z Vinných sklepů Valtice jsou převedeny na měnu Euro dle jednotlivých průměrných kurzů za dané roky z tabulky č. 6: Průměrný kurz EUR/CZK (viz str. 55)

U obou společností mají v aktivech největší zástup oběžná aktiva konkrétně pak zásoby. Je to z toho důvodu, že víno je produkt, který musí zrát, tedy musí být uskladněn. Největší zásoby vznikají na podzim v období září až listopad, kdy dochází k výrobě vína, jeho lahvování a uskladnění. Další výraznou položku aktiv tvoří dlouhodobý hmotný majetek tedy pozemky – vinice a stavby. V pasivech se údaje u obou společností výrazně liší, ve vinných sklepech Valtice jsou nejvyššími položkami ve vlastním kapitálu statutární a ostatní fondy, v cizím kapitálu pak ostatní rezervy. V P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. jsou nejvíce zastoupené položky ve vlastním kapitálu základní kapitál a kapitálové fondy a v cizím kapitálu pak krátkodobé závazky a bankovní úvěry a výpomoci, u kterých je zvláště v roce 2010 a 2011 zaznamenán výrazný nárůst, je to z důvodu přijatých úvěrů na plánované investice.

Rozdíl je také v položkách čistého zisku ve výkazech zisku a ztráty. Akciová společnost Vinné sklepy Valtice se ve všech sledovaných letech pohybovala v kladných číslech, tedy dosahovala zisku, který činil něco okolo 600 tisíc EUR. Naopak společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. se v roce 2009 a 2010 pohybovala ve ztrátě, která byla okolo 1 milionu EUR. Až s rokem 2011 se společnost dostala do zisku necelých 19 tisíc EUR. Tuto situaci ovlivnil zejména prodej společnosti a změna strategických cílů, které se zaměřovaly na zvýšení prodeje vína do zahraničí. Díky tomuto se tržby z prodeje vlastních výrobků mezi lety 2009 a 2010 zvýšily téměř o 60 % a společnost tak snižovala svou ztrátu, v roce 2011 dosáhla zmiňovaného zisku.

²⁹ Oficiální server českého soudnictví www.justice.cz.

3.4.2 Vinné sklepy Valtice, a. s.

Společnost patří mezi nejvýznamnější a největší tradiční výrobce přívlastkových vín v České republice. Nachází se v jihomoravském městě Valtice téměř na hranici se sousedním Rakouskem. Historie tohoto vinařství sahá až do první poloviny 15. století, kdy město Valtice vlastnil šlechtický rod Lichtenštejnů. Ti vinařství a vinice rozšiřovali a nechali vystavit 2 unikátní sklepy. První v roce 1430 s kapacitou 650 tisíc litrů a druhý v roce 1640 s kapacitou přes 1 milion litrů.

V roce 1992 byl podnik privatizován do současné podoby akciové společnosti Vinné sklepy Valtice. Kapitálově je propojena s akciovou společností Vinofrukt Dolní Dunajovice a společnostmi s ručením omezeným Valvín a Knížecí vinné sklepy. Vinice tohoto vinařství jsou vysázeny na území podél státní hranice s Rakouskem přes území obcí Mikulov, Dolní Dunajovice a Drnholec.

Ročně toto vinařství zpracovává kolem 5 000 tun hroznů a hospodaří na 530 hektarech vinic. Roční výroba lahví se pohybuje okolo 4 milionů, což zhruba činí produkci 3 miliony litrů vína. Základní kapitál akciové společnosti Vinné sklepy Valtice je 66 797 000 Kč.

Na vinicích tohoto vinařství se pěstují odrůdy jako je Chardonnay, Muškát moravský, Müller Thurgau, Pálava, Rulandské bílé, Rulandské šedé, Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Sauvignon, Sylvánské zelené, Tramín červený, Veltlínské červené rané a Veltlínské zelené.
[42]

Na základě údajů z rozvahy a výkazu zisku a ztráty, které jsou uvedeny v příloze č. 2, byly vypočítány vybrané ukazatele, jejichž výsledky jsou zobrazeny v tabulce č. 18.

Tabulka 18: Vybrané ukazatele společnosti Vinné sklepy Valtice, a. s.

Ukazatel	2009	2010	2011
Naturálně – finanční			
Produkce vína na 1 ha vinic	5 660,4 litrů		
Zisk na 1 ha vinic	1 157,4	1 194,1	1 224,3
Poměrové finanční			
Rentabilita aktiv	5,3 %	5,1 %	4,8 %
Celková zadluženost	36,5 %	34,9 %	35,4 %
Běžná likvidita	8,9	10,8	9,0
Mzdová produktivita	10,4	10,0	8,7
Kombinovaný ukazatel			
Produktivita práce	30 537,8	33 482,8	35 469,3
Bankrotní model			
Taflerův bankrotní model	0,748	0,836	0,704

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy Vinné sklepy Valtice, a. s.

Vinařství Vinné sklepy Valtice průměrně vyprodukuje 5 660 litrů vína na jeden hektar vinic. Meziročně roste zisk na 1 hektar vinic, tento růst se pohybuje mezi 2,5 – 3 procenty, v roce 2011 byl tento zisk ve výši 1 224 EUR/ha.

Hodnoty ukazatele rentability aktiv rok od roku klesají. Zatímco tedy v roce 2009 1 EUR aktiv vyprodukovalo 0,053 EUR zisku, v roce 2011 zisk na 1 EUR aktiv klesl na 0,048 EUR. Znamená to tedy, že množství celkových aktiv, konkrétně zásoby, rostly rychleji než vyprodukovaný čistý zisk. V oblasti zadluženosti si Vinné sklepy Valtice vedou velmi dobře, udržují si zadluženost okolo 35 %, což je poměrně nízký podíl cizích zdrojů. Je tedy patrné, že k financování své činnosti využívá více vlastních zdrojů než cizích a představují tak pro věřitele menší riziko v případě likvidace.

V oblasti likvidity hodnoty ve všech sledovaných letech vysoce překračují optimální hodnotu, podnik je tedy vysoce solventní a neměl by mít problém se splácením závazků svým věřitelům. Vysoké hodnoty ovšem poukazují na fakt, že podnik má v držení příliš mnoho vysoce likvidních prostředků, které by mohly být investovány. Výraznými položkami jsou zásoby, kterým ovšem, jak bylo zmíněno výše, trvá delší dobu, než se přemění v likvidní prostředky a peníze na účtech v bankách, jež v roce 2011 přesahovaly 1 700 tisíc EUR.

Mzdová produktivita práce trvale klesá. Mezi lety 2010 a 2011 byl tento pokles velice výrazný, byl způsoben tím, že mzdy rostly rychleji než přidaná hodnota. Naopak

produktivita práce z přidané hodnoty neboli přidaná hodnota na jednoho zaměstnance roste, což je pozitivní ukazatel. Mezi lety 2009 a 2010 tento růst činil necelé 3 tisíce EUR, mezi lety 2010 a 2011 byl tento růst o 1 tisíc EUR nižší, tento pomalejší růst se dá přičíst zvýšenému stavu zaměstnanců v roce 2011. V roce 2011 byli nabráni dva noví zaměstnanci a celkový stav zaměstnanců tak činil 84 oproti dvěma předešlým rokům, kdy se stav držel na 82 pracovnících.

Z analyzovaných hodnot je zřejmé, že podnik je na tom finančně poměrně hodně dobře a dokazují to i výsledky Taflerova bankrotního modelu, kdy se výsledné hodnoty v roce 2011 pohybovaly okolo 0,7, což je daleko za hranicí pravděpodobného bankrotu společnosti.

3.4.3 P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.

Společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. patří mezi vinařství s dlouholetou tradicí. Sídlo společnosti se nachází v obci Ormož, která leží téměř na hranici s Chorvatskem v regionu Podravsko. Historie této společnosti sahá do roku 1898, kdy bylo založeno zemědělské družstvo, které se soustředilo na vinohradnictví a vinařství a obchod s vínem. V roce 1967 byl vystaven moderní sklep, kterému říkají věž.

Po privatizaci v roce 1996 vznikla akciová společnost Jeruzalem Ormož. V roce 2009 ji koupila akciová společnost P&F HOLDING VINO, která je nyní 100 % vlastníkem společnosti P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o., která se z akciové společnosti přeměnila na společnost s ručením omezeným. Vinice tohoto vinařství se rozprostírají na Jeruzalemských kopcích v okolí Ormože, odtud název Jeruzalem Ormož.

V roce 2011 byla vlastní produkce téměř 3 000 tun hroznů a hospodařila na 470 hektarech vinic. Dodatečný realizovaný nákup hroznů mírně převyšoval 2 500 tun. Celkem tedy zpracovávala přibližně 5 500 tun hroznů. Průměrná roční produkce vína je 3 miliony litrů. Základní kapitál společnosti P&F Jeruzalem Ormož je ve výši 7 352 031 EUR.

Na vinicích tohoto vinařství se pěstují odrůdy jako je Sauvignon , Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Tramín červený, Rulandské šedé, Rulandské bílé, Chardonnay, Muškát a domácí Šipon. [37]

Na základě údajů z rozvahy a výkazu zisku a ztráty, které jsou uvedeny v příloze č. 3, byly vypočítány vybrané ukazatele, jejichž výsledky jsou zobrazeny v tabulce č. 19.

Tabulka 19: Vybrané ukazatele společnosti P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.

Ukazatel	2009	2010	2011
Naturálně – finanční			
Produkce vína na 1 ha vinic	6 383,0		
Zisk na 1 ha vinic	-2 629,0	-2 117,6	39,8
Poměrové finanční			
Rentabilita aktiv (ROA)	-9,8 %	-5,2 %	-1,7 %
Celková zadluženost	42,6 %	62,6 %	58,5 %
Běžná likvidita	3,4	1,8	2,0
Mzdová produktivita	2,2	3,0	3,2
Kombinovaný ukazatel			
Produktivita práce	-6 571,3	21 970,5	44 668,9
Bankrotní model			
Taflerův bankrotní model	-0,065	0,175	0,211

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.

Vinařství P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. má ve srovnání s Valticemi poměrně hodně vysokou produkci vína na 1 hektar vinic a to 6 383 litrů. Jelikož se podnik v letech 2009 a 2010 pohyboval ve ztrátě, jsou údaje o zisku na 1 hektar v minusových položkách. V roce 2011 už Jeruzalem Ormož dosahoval zisku a tak na 1 hektar vyprodukoval téměř 40 EUR zisku.

Ačkoliv se hodnoty ukazatele rentability aktiv (ROA) postupně snižují, jsou stále v minusových položkách. Je to kvůli již zmiňované ztrátě. Bylo však zmíněno, že v roce 2011 podnik dosahoval zisku, v ukazateli se ovšem používá EBIT, ve které jsou započítány nákladové úroky a daně, a jelikož je podnik poměrně vysoce zadlužen činí nákladové úroky významnou částku přesahující 470 tisíc EUR.

Již zmiňovaná zadluženost podniku má ve sledovaných letech poměrně kolísavou tendenci. Mezi lety 2009 a 2010 byl skokový nárůst o 20 % z důvodu krátkodobých závazků a bankovních úvěrů, které si podnik vypůjčil, aby mohl realizovat své plánované investice. Mezi lety 2010 a 2011 došlo k poklesu z původních 62,6 % na 58,5 %. Přesto, že celková zadluženost podniku v posledním sledovaném roce klesla, stále se pohybuje na určité hranici vyšší rizikovosti pro případné věřitele.

Od výše zmiňovaných úvěrů se odvíjí i běžná likvidita společnosti. Z výsledků tohoto ukazatele, který se v roce 2011 pohyboval na hodnotě 2, plyne, že podnik je schopný dostatečně rychle přeměnit své likvidní prostředky na peníze a splatit jimi své dluhy. To

potvrzují i výsledky z předchozího ukazatele, kdy zadluženost v posledním roce klesla, tedy byla schopna platit své splatné závazky.

V oblasti mzdové produktivity výsledky ukazatele v jednotlivých letech rostou a v roce 2011 dosáhly na hodnotu 3. Růst tohoto ukazatele je pozitivní, znamená to totiž, že přidaná hodnota roste rychleji než mzdy. Stejně jako u Vinných sklepů Valtice, a. s. přidaná hodnota na zaměstnance roste a to poměrně významně. Hodnoty tohoto ukazatele však ovlivňují zejména počty zaměstnanců, které ve sledovaných letech velmi rychle klesaly. V roce 2009 bylo zaměstnáno 106 osob, v roce 2010 počty klesly na 101 osob a v roce 2011 přišel radikální pokles na 82 zaměstnanců, dostal se tedy na téměř stejný počet zaměstnanců jako akciová společnost Vinné sklepy Valtice.

Z výsledků jednotlivých ukazatelů, zvláště pak těch nacházejících se v minusových hodnotách, je zřejmé, že podnik má určité problémy. Rok 2011 ovšem vykazuje výrazné zlepšení a je tedy potenciální šance na uzdravení společnosti. To dokazují i výsledky Taflerova bankrotního modelu, jež se v letech 2009 a 2010 pohyboval pod úrovní 0,2. V roce 2009 se dokonce dostal do minusových čísel, v tu dobu se podnik nacházel prakticky v bankrotu. Tuto situaci však zachránil prodej společnosti v roce 2009, v roce 2011 se situace otočila a pravděpodobnost případného bankrotu společnosti se snižuje.

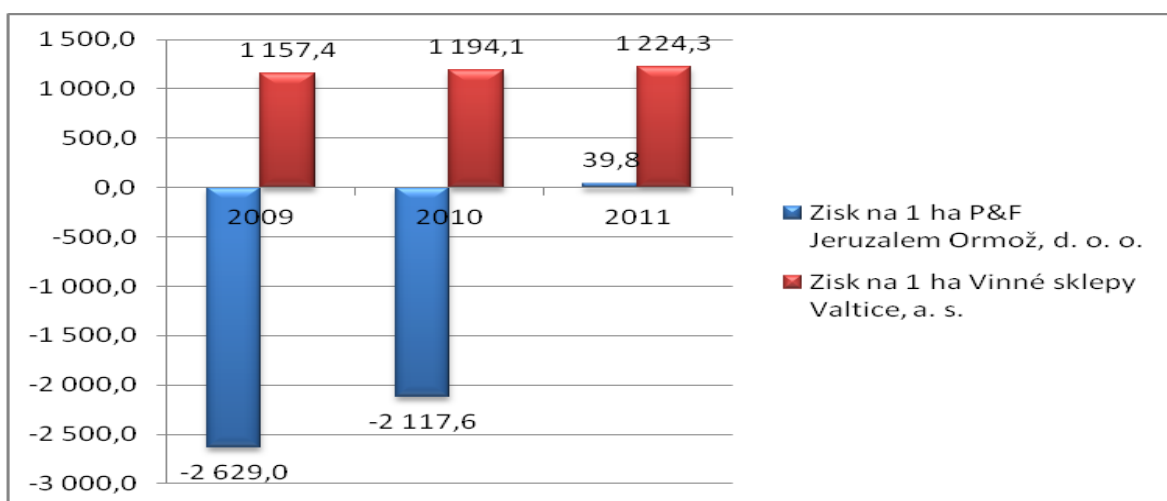
3.4.4 Komparace výsledků finančních ukazatelů vybraných vinařských podniků

Souhrnem lze říci, že podnik Vinné sklepy Valtice, a. s., který se nachází v Jihomoravském kraji, je na tom ekonomicky mnohem lépe než podnik P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. nacházející se v regionu Podravska. Vyplyvá to nejen z rozboru finančních výkazů, ale hlavně z provedené analýzy, kde byly užity vybrané ukazatele popsané výše. Zásadní rozdíl je v ziskovosti podniků. Zatímco Vinné sklepy Valtice se ve sledovaných letech dlouhodobě pohybovaly v zisku, který přesahoval 600 tisíc EUR, společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. byla v letech 2009 a 2010 ve velmi výrazné ztrátě pohybující se okolo 1 milionu EUR.

Z naturálního ukazatele produkce litrů vína na 1 hektar vyplývá, že společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. s 6 383 litry/ha má vyšší produkci vína než Vinné sklepy Valtice, a. s. s 5 660,4 litry/ha. To je ovlivněno mnoha faktory, které většinou nesouvisí přímo s postupy vinařů, ale jsou ovlivněny, jak již bylo zmíněno v jiné části této práce,

zejména přírodními podmínkami a podnebím, které v dané oblasti na růst vinné révy působí.

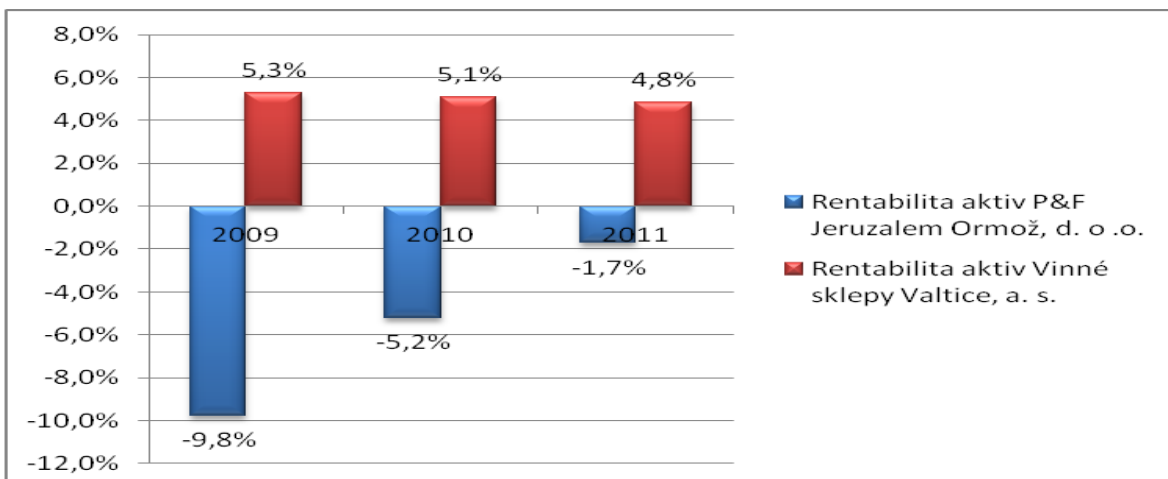
Jelikož se společnost P&F Jeruzalem Ormož, d.o.o. nacházela v letech 2009 a 2010 ve ztrátě, odpovídají tomu i záporné hodnoty ukazatele zisk na 1 ha uvedené v grafu č. 9: Zisk na 1 hektar vinic ve vybraných vinařských podnicích. Rok 2011 se stal ziskovým a tak zde připadalo necelých 40 EUR na 1 hektar vinic. Akciová společnost Vinné sklepy Valtice vykazovala po všechny sledované roky rostoucí zisk, rostly tak i hodnoty tohoto ukazatele. V roce 2011 dosáhla 1224,3 EUR zisku na 1 hektar vinic.

Graf 9: Zisk na 1 ha vinic ve vybraných vinařských podnicích

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

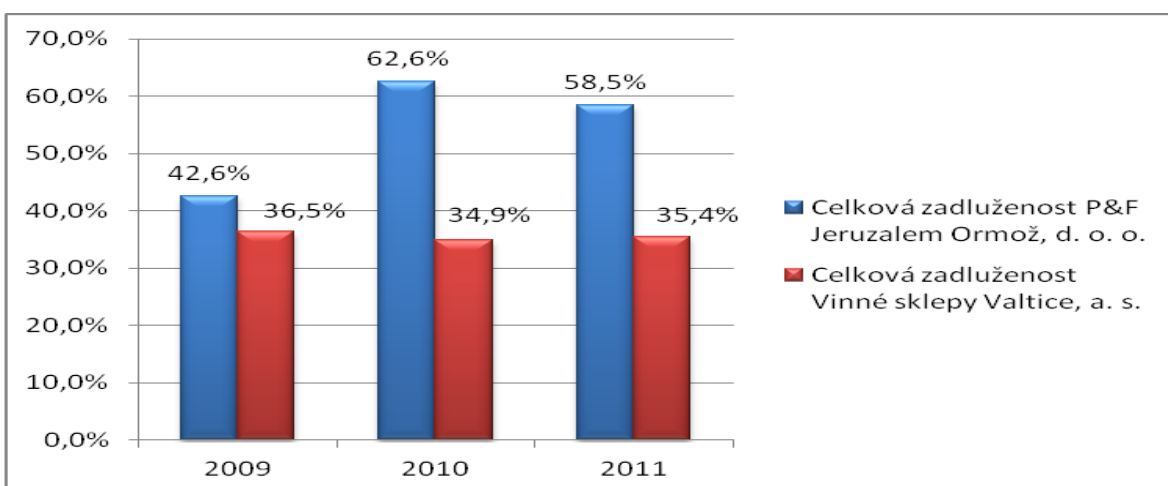
Rentabilita aktiv v obou podnicích se výrazně liší, jak ukazuje graf č. 10: Rentabilita aktiv vybraných vinařských podniků. Hodnoty vinařství P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. se nachází v záporných číslech, je to ovlivněno ztrátovým EBIT, tato čísla ovšem velmi rychle klesají a za předpokladu budoucího zisku, by se hodnoty rentability aktiv mohly dostat do kladných čísel. Ve vinařství Vinné sklepy Valtice, a. s. má tato rentabilita klesající tendenci, znamená to, že aktiva této společnosti produkují rok od roku nižší zisk.

Graf 10: Rentabilita aktiv vybraných vinařských podniků

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

Zadluženost obou podniků ukazuje graf č. 11: Celková zadluženost vybraných vinařských podniků. Zcela zřetelně z něj vyplívá, že zadluženost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. je mnohem vyšší než zadluženost Vinných sklepů Valtice, zvláště v letech 2010 a 2011, kdy v roce 2010 je rozdíl téměř 30 %. Nárůst zadluženosti v roce 2010 u společnosti P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. byl způsoben přijatými úvěry, které podnik potřeboval pro své plánované investice. Z pohledu věřitelů je vinařství Vinné sklepy Valtice, a. s. mnohem méně rizikovější.

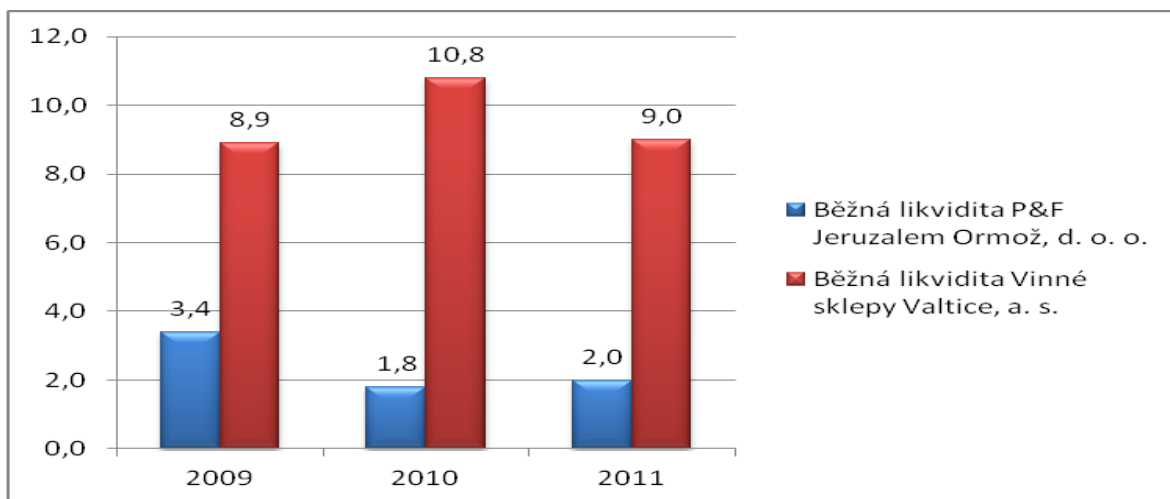

Graf 11: Celková zadluženost vybraných vinařských podniků

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

V oblasti likvidity se obě společnosti nacházejí nad udávanou minimální hranicí 1,5. Tato hranice udává, je-li společnost schopna přeměnit své likvidní prostředky na peníze dostatečně rychle, aby zaplatila své splatné závazky. Hodnoty se ovšem velmi výrazně liší, jak ukazuje graf č. 12: Běžná likvidita ve vybraných vinařských podnicích. Akciová

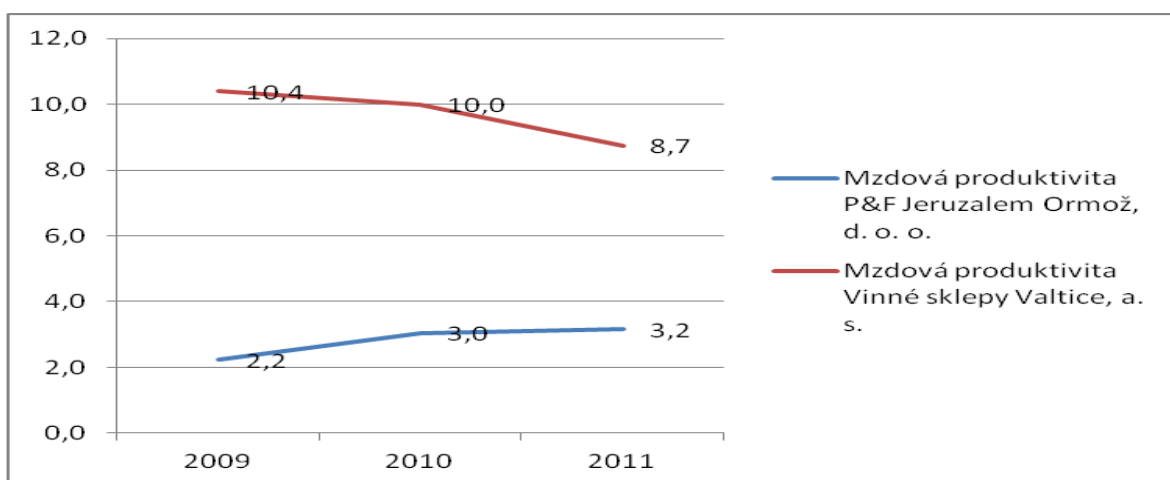
společnost Vinné sklepy Valtice, má tyto hodnoty velmi vysoko, dalo by se tedy říci, že má zbytečně velké množství peněz na účtu v bance, které by jinak mohla investovat například do strojů, rozšiřování společnosti či inovací. Naopak hodnoty P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. se nacházejí nízko, v roce 2011 na hodnotě 2, je tedy mírně za minimální hranicí.

Graf 12: Běžná likvidita ve vybraných vinařských podnicích

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

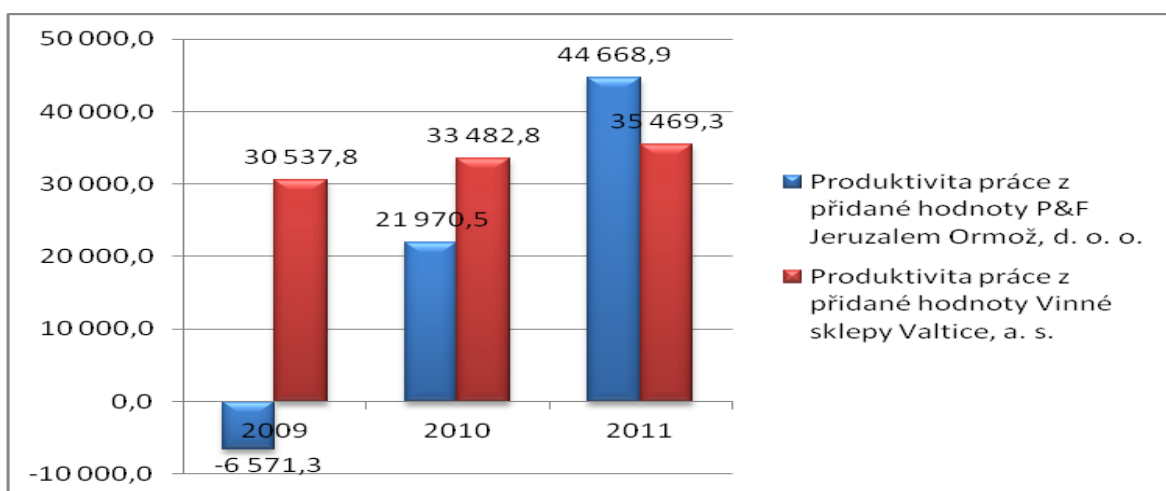
Hodnoty mzdové produktivity, u akciové společnosti Vinné sklepy Valtice mají klesající tendenci a naopak hodnoty u P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. rostou. Růst zde způsobuje fakt, že přidaná hodnota roste rychleji než mzdy, naopak u společnosti Vinné sklepy Valtice, kde je zaznamenán pokles, rostou rychleji mzdy než přidaná hodnota. Hodnoty v jednotlivých letech ukazuje graf č. 13: Mzdová produktivita ve vybraných vinařských podnicích.

Graf 13: Mzdová produktivita vybraných vinařských podniků

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

Produktivita práce z přidané hodnoty v obou společnostech roste, jak ukazuje graf č. 14: Produktivita práce z přidané hodnoty ve vybraných vinařských podnicích. Růst je poměrně významný, zvláště u společnosti P&F Jeruzalem Ormož d. o. o., kde se z minusových hodnot v roce 2009 způsobených zápornou přidanou hodnotou dostala v roce 2011 na hodnoty téměř 45 tisíc. Důvodem tak razantního nárůstu je pokles zaměstnanců v jednotlivých sledovaných letech, jak ukazuje tabulka č. 20: Počty zaměstnanců ve vybraných vinařských podnicích. Zde je vidět výrazný pokles zvláště mezi lety 2010 a 2011.

Graf 14: Produktivita práce z přidané hodnoty ve vybraných vinařských podnicích

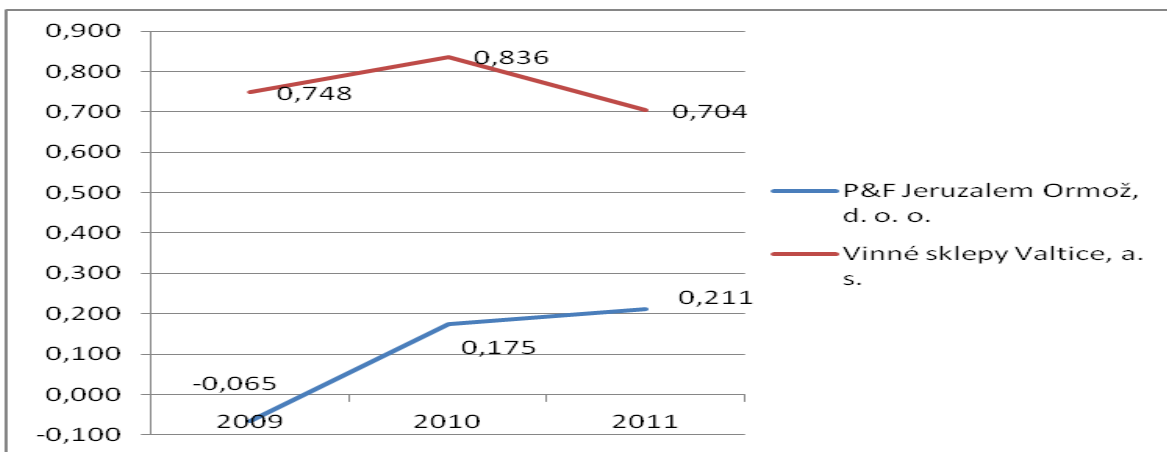
Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

Tabulka 20: Počty zaměstnanců ve vybraných vinařských podnicích

Počet zaměstnanců	2009	2010	2011
Vinné sklepy Valtice, a. s.	82	82	84
P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.	106	101	82

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

Fakt, že akciová společnost Vinné sklepy Valtice je na tom ekonomicky mnohem lépe než společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o., dokazují i výsledky Taflerova bankrotního modelu v grafu č. 15. V roce 2009 se společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. pohybovala v minusových číslech, nejinak tomu bylo i následující rok, kdy se situace sice zlepšila, avšak stále se pohybovala pod hranicí 0,2 tedy s velkou pravděpodobností bankrotu. V roce 2011 se společnost dostala nad tuto hranici na hodnotu 0,211, stále je však podle Taflera ohrožena případným bankrotem. Naopak akciová společnost Vinné sklepy Valtice se v tomto ukazateli pohybuje vysoko nad danou hranicí 0,3, ukazuje to tedy na zdraví a ekonomickou stabilitu tohoto podniku.

Graf 15: Výsledky Taflerova bankrotního modelu pro vybrané vinařské podniky

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výroční zprávy

Výše uvedené informace umožňují vyjádřit se k druhé hypotéze. Vyplyvá z nich, že poloha regionu, kde se vinařství nachází, příliš neovlivňuje ekonomickou výkonnost podniku, záleží totiž na více faktorech než jen na poloze a produkci vína a to hlavně na tom, jak daný podnik hospodaří se svým majetkem a proto je nutno druhou hypotézu zamítnout. Ačkoliv má podnik v regionu Podravská vyšší produkci vína na 1 ha, z komparace lze jasně vidět, že i přes toto pozitivum se podnik nacházel ve ztrátě a s tím souvisely i další výsledky jednotlivých ukazatelů jako například zisk na 1 ha, který se odvíjel právě od zmiňované ztráty, tudíž ukazatele byly v minusových položkách. Podobně to bylo i s ukazatelem rentability aktiv, který se po sledované roky nacházel taktéž v minusových položkách na rozdíl od akciové společnosti Vinné sklepy Valtice z Jihomoravského kraje. Z pohledu produktivity práce měla společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. naopak příznivější výsledky než Vinné sklepy Valtice, a. s. výsledky jsou ovšem ovlivněny vysokým poklesem zaměstnanců.

Závěr

První archeologické nálezy dokazují, že k pěstování a konzumování vína na území dnešní České republiky a Slovinska docházelo již za starých Římanů. O opravdový rozvoj vinařství a vinohradnictví se však na území dnešní České republiky zasloužila v 9. a 10. století Velkomoravská říše. Na území dnešního Slovinska docházelo k velkému rozmachu vinařství a vinohradnictví okolo 12. století s migrací maďarských kmenů. Obrovskou újmou pro oblast celé Evropy byla nákaza mšičkou révokaz v druhé polovině 19. století, která zničila mnoho hektarů vinic. Následovaly válečné roky, se kterými taktéž souviselo zanedbání a úpadek vinařství. Po těchto těžkých letech následoval růst a rozmach vinařství až do dnešní podoby.

V obou státech jsou vinařské regiony podrobně členěny. V České republice se nacházejí 2 vinařské oblasti. Oblast Čechy a oblast Morava, které zahrnují dalších 6 podoblastí. Ve Slovinsku se nachází 3 hlavní vinařské regiony Podravje, Posavje a Primorje zahrnující dohromady 14 vinařských oblastí.

Na vinařství se vztahují určité státní regulace. První z nich je zaměřena na ceny a obchod. Oba sledované státy jsou součástí Evropské unie, a protože EU je celní unií, neexistují zde žádné celní poplatky mezi členskými státy. Pro země, jež nejsou součástí EU, platí jednotný celní sazebník s názvem TARIC, který určuje celní sazbu v EUR/hl podle obsahu alkoholu ve víně. Druhou regulací je daňová politika. V současné době jsou sazby daně z příjmů právnických osob, DPH, spotřební daně na víno i daně z nemovitostí v ČR vyšší než ve Slovinsku, vyjma zdaňování příjmů fyzických osob, kde Slovinská republika používá progresivní zdanění. Poslední regulace se týká poskytování podpor a dotací. Pro oblast vinařství v EU existuje tzv. Společná organizace trhu s vínem a její program dobrovolného klučení vinic a opětovné výsadby, podle které získal každý členský stát práva na opětovnou výsadbu vinic. Členské státy si mohou tato opatření přizpůsobit dle aktuální situace. Finanční prostředky tedy můžou směřovat na podporu propagace vína ve třetích zemích, restrukturalizaci, modernizaci či přeměnu vinic.

Rozdělením těchto regulací na vinařsky neutrální a vinařsky specifické byla ověřena hypotéza číslo jedna, ze které vyplynulo, že vinařsky specifická regulační opatření na vinařství jsou příznivější pro vinaře ve Slovinsku. Zde jsou vinice i nemovitosti související se zpracováním vína osvobozeny od daně, stejně jako zde neuplatňují spotřební daň na víno. Vinařům ve Slovinsku to tedy dává jistou konkurenční výhodu oproti vinařům v ČR,

kde se zdaňují jak vinice, nemovitosti související se zpracováním vína, tak je zde uplatňována i spotřební daň na šumivé víno. Hypotézu lze tedy potvrdit, vinařsky specifická regulační opatření v České republice jsou méně příznivá pro zdejší vinaře. Naopak tato opatření ve Slovinsku jsou příznivější k posilování konkurenceschopnosti slovinských vinařů.

Pro komparaci vinařských regionů byly využity regiony, které patří k typickým vinařským regionům ve vybraných zemích. Je to Jihomoravský kraj a region Podravsko. Komparace byla provedena v rámci 4 okruhů. Z makroekonomického hlediska vyplývá, že ekonomická výkonnost obou sledovaných regionů klesá. Hodnoty HDP regionu Podravsko jsou však trvale vyšší než u Jihomoravského kraje. Z pohledu zaměstnanosti je míra nezaměstnanosti v regionu Podravsko podstatně vyšší a dosahuje 14,5 %, zatímco v České republice nezaměstnanost v roce 2011 poklesla na 9,81 %, což je z hlediska vlivu na ekonomiku regionu pozitivní. Demografický okruh ukázal, že zatímco počty obyvatel v Jihomoravském kraji rostou, naopak v regionu Podravsko klesají. I průměrný věk osob je v regionu Podravsko vyšší. Pozitivním ukazatelem je rostoucí počet vysokoškolsky vzdělaných lidí v Jihomoravském kraji, naopak v regionu Podravsko lidí s vysokoškolským vzděláním ubývá, pravděpodobně je to způsobeno migrací do regionů v okolí hlavního města Ljubljany.

Jednoznačně lze říci, že v odvětví zemědělství má region Podravsko velmi důležitou roli. Celých 17 % tvořila v roce 2010 orná půda tohoto regionu z celkové orné půdy země, zatímco v Jihomoravském kraji to bylo pouze 8,6 %. I v oblasti zaměstnanosti v zemědělství se v roce 2010 podílel region Podravsko na zaměstnanosti v zemědělství celé země vyšším procentem než Jihomoravský kraj. Tyto hodnoty však v dlouhodobém měřítku klesají, souhrnně lze tedy říci, že ačkoliv oba tyto regiony patří mezi velice významné v odvětví zemědělství i zde se projevuje jeho klesající podíl a má to negativní vliv nejen na zaměstnanost v regionu, ale i na schopnost regionu využívat svou vlastní produkci k zajištění určité potravinářské samostatnosti.

Posledním analyzovaným okruhem je okruh vinařský. Jak v Jihomoravském kraji, tak v regionu Podravsko počet vinic v letech 2009 a 2010 rostl. V Jihomoravském kraji dosahoval počet vinic 2,32 % celkové rozlohy kraje a v regionu Podravsko 1,83 % rozlohy regionu. Stejný trend byl zaznamenán i u počtu pěstitelů. Z analýzy taktéž vyplývá, že nejvyšší počet pěstitelů vlastní vinice o rozloze 0,1 – 0,5 ha. Ve Slovinsku je to přibližně 94 % pěstitelů, v Jihomoravském kraji pak 90 % pěstitelů. Z toho plyne, že

v Jihomoravském kraji je vyšší počet pěstitelů, jejichž vinice přesahují rozlohu 0,5 ha, jedná se tedy o vyšší koncentraci větších podniků, které pravděpodobně budou zaměstnávat vyšší počet osob, což zvyšuje zaměstnanost v kraji a má to tedy příznivý vliv na ekonomiku regionu.

Ke komparaci vinařských podniků byla využita akciová společnost Vinné sklepy Valtice a P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o., odpovídající české společnosti s ručením omezeným. Pro srovnání byly využity ukazatele naturálně – finanční, tedy produkce vína na 1 ha a zisk na 1 ha, dále poměrové ukazatele jako rentabilita aktiv, běžná likvidita, celková zadluženost a mzdová produktivita. Kombinovaným ukazatelem byla produktivita práce a ke zhodnocení finančního zdraví byl použit Taflerův bankrotní model. Ukazatele byly hodnoceny za roky 2009 – 2011. Všechny použité ukazatele jsou u obou podniků velmi odlišné. Ztrátou, kterou společnost P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. vykazovala v prvních dvou sledovaných letech je ovlivněno několik ukazatelů například zisk na 1 ha, který tak představoval minusové položky a hodnoty rentability aktiv, ty ovšem postupně klesaly a ukazují tak na fakt, že aktiva společnosti jsou schopna produkovat vyšší zisk na rozdíl od akciové společnosti Vinné sklepy Valtice, která se sice nacházela v kladných číslech, avšak hodnoty postupně klesaly. Zadluženost sledovaných společností je značně rozdílná. Zatímco tedy P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. byl v posledním sledovaném roce zadlužen z 58,5 %, z důvodu přijatých úvěrů z předchozího roku na plánované investice, akciová společnost Vinné sklepy Valtice pouze z 35,4 %, což představuje poměrně nízký podíl cizích zdrojů a znamená tak menší riziko pro věřitele.

Ukazatele běžné likvidity taktéž vykazovaly hodnoty velmi rozdílné. U obou společností však platí, že jsou schopny rychle a snadno dostat svým splatným závazkům. Ukazatel přidané hodnoty na 1 zaměstnance ukazuje rostoucí tendenci u obou společností. Výrazné rozdíly jsou zaznamenány u společnosti P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o., které byly způsobeny klesajícím počtem zaměstnaných osob. Výsledky Taflerova modelu ukázaly, že společnost Vinné sklepy Valtice a. s. je na tom ekonomicky mnohem lépe, než P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o., který se v letech 2009 a 2010 dle výsledků Taflerova modelu pohyboval v bankrotu, mírné zlepšení zaznamenal až v roce 2011.

Z výsledků komparační analýzy vinařských podniků vyplynulo, že druhá stanovená hypotéza musí být zamítnuta. Na ekonomickou výkonnost podniku totiž nemá vliv jen umístění a prostředí v regionu, ale hlavně schopnost podniku využívat své zdroje a schopnosti k rozvoji a zvyšování hodnoty podniku.

Seznam literatury

Monografie:

- [1] AHLSTROM, D., BURTON, D., G. International management: strategy and culture in the emerging world. New York: Centgace Learning, 2010, 504 s., ISBN 978-0324406313.
- [2] KISLINGEROVÁ, E., HNILICA, J. *Finanční analýza – krok za krokem, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2005. 137 s., ISBN80-7179-321-3.
- [3] KOŽENÁ, M. Environmentální aspekty konkurenceschopnosti podniku. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007, 176 s., ISBN 978-80-7395-039-2.
- [4] KRAUS, V; FOFFOVÁ, Z; VURM, B; KRAUSOVÁ, D. *Nová encyklopedie českého a moravského vína: 1. díl*. Praha: Praga Mystica. 2005, 306 s., ISBN 80-86767-00-0.
- [5] KRAUS, V; FOFFOVÁ, Z; VURM, B. *Nová encyklopedie českého a moravského vína: 2. díl*. Praha: Praga Mystica. 2008, 311 s., ISBN 978-80-86767-09-3.
- [6] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Situační a výhledová zpráva: Réva vinná a víno. Praha: AMAPRINT-Kerndl, 2012. 77 s. ISBN 978-80-7434-046-8.
- [7] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zemědělství 2011*. Bělá pod Bezdězem: MS Polygrafie, 2012. 132 s. ISBN b. č.
- [8] PORTER, M. E. *Konkurenční strategie, Metody pro analýzu odvětví a konkurentů*. Praha: Victoria Publishing, 1994, 403 s., ISBN 80-85605-11-2.
- [9] REKTOŘÍK, J. A KOL. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2002, 264 s., ISBN 80-86119-60-2.
- [10] RŮŽIČKOVÁ, P. *Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi, 1. vydání*. Praha: GRADA Publishing, 2007, 120 s., ISBN 978-80-247-1386-1.
- [11] SEDLÁČEK, J. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press, 2009, 154 s., ISBN 978-80-251-1830-6.

Časopisecké články

- [12] ČT24. *OECD – Česko světově čtvrté ve spotřebě čistého lihu na osobu.* [online] © 19. 09. 2012 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z WWW:<
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/196397-oecd-cesko-svetove-ctvrte-ve-spotrebe-cisteho-lihu-na-osobu/>>
- [13] DELO SLOVENSKE NOVICE. *Dohodnina 2013: prag za obdavčitev pokojnin tudi letos nekoliko višji.* [online] © 09. 01. 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/dohodnina-2013-prag-za-obdavcitev-pokojnin-tudi-letos-nekoliko-visji.html>>
- [14] FINANČNÍ NOVINY. *Češi pijí méně piva a jeho spotřeba je nejnižší v historii ČR.* [online] © 17. 04. 2012 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z WWW:<
<http://www.financninoviny.cz/zpravy/cesi-piji-mene-piva-a-jeho-spotreba-je-nejnizsi-v-historii-cr/783195>>
- [15] FINANČNÍ NOVINY. *Firemní daně v Česku jsou pod průměrem EU, nejvyšší má Malta.* [online] © 24. 02. 2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW:<
<http://www.financninoviny.cz/podnikatele/zpravy/firemni-dane-v-cesku-jsou-pod-prumerem-eu-nejvyssi-ma-malta/905852>>
- [16] FINANČNÍ NOVINY. *Vino v Evropě: Kdo platí nejvyšší spotřební daň?* [online] © 20. 02. 2012 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW:<
<http://www.financninoviny.cz/zpravy/vino-v-evrope-kdo-plati-nejvyssi-spotrebni-dan/757519>>
- [17] IDNES. CZ. *Vinaři vyhráli. Česko novou daň na víno nezavede, poškodila by výrobce.* [online] © 03. 12. 2012 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <
http://ekonomika.idnes.cz/nova-spotrebni-dan-na-vino-nebude-d4h-ekonomika.aspx?c=A121203_111048_ekonomika_fih>
- [18] LIDOVKY.CZ. *Češi jsou druzí na světě ve spotřebě alkoholu, více pijí jen Moldavané.* [online] © 20. 2. 2011 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z WWW:<
http://relax.lidovky.cz/cesi-jsou-druzi-na-svete-ve-spotrebe-alkoholu-vic-piji-jen-moldavane-11h-/zdravi.aspx?c=A110218_161731_ln-zdravi_mev>

[19] PLANET SIOL. NET. Proizvodnja in poraba piva rasteta. [online] © 09. 08. 2012 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z WWW:<
http://www.siol.net/trendi/kulinarika/novice/2012/08/proizvodnja_in_poraba_piva_rasteta.aspx>

Elektronické informační zdroje:

[20] BUSINESSINFO. *Nomenklatura územních statistických jednotek NUTS*. [online] © 11. 05. 2009 [cit. 2013-03-18] Dostupné z WWW: <
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nomenklatura-uzemnich-statistickych-1855.html>>

[21] BUSINESSINFO. *Slovinsko: Základní informace o teritoriu*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW: <
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/slovinsko-zakladni-informace-o-teritoriu-19168.html#sec1>>

[22] BUSINESSINFO. *Společná organizace trhu (vybrané komodity): Víno*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecne-organizace-trhu-komodity-5143.html#vino43>>

[23] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The Word Factbook: Czech Republic*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW:<
<http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ez.html>>

[24] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Souborné informace*. [online] © 2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z WWW:<
<http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>>

[25] DANÍŽ. *Víno originální certifikace – neboli víno VOC či pouze V. O. C.* [online] © 2004 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <
<http://www.daniz.cz/vinarstvi-a-eu/#vino-originalni-certifikace-neboli-vino-voc-ci-pouze-v-o-c>>

[26] DAŇOVÝ PORADCE BĚHOUNEK. *Daňový balíček vyšel ve Sbírce zákonů pod č. 500/2012 Sb.* [online] © 31. 12. 2012 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW:<
<http://www.behounek.eu/news/zvyseni-dani-2013/>>

[27] ENCYKLOPEDIA VÍNA. *Vinařský slovník*. [online] © 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <
<http://www.encyklopedie-vina.cz/clanky/vinarsky-slovník/>>

[28] EU2009.CZ. *České předsednictví Evropské unie*. [online] © 2009 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z WWW:<
<http://www.eu2009.cz/cz/about-the-eu/clenske-staty-eu-523/index.html>>

- [29] EUROPEAN COMMISSION. *Excise duty tables*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW:<
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf>
- [30] EUROPEAN COMMISSION. *Taxation and customs union: Slovenia*. [online] © 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <
http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetail.html?id=715/1329868800&taxType=PI>
- [31] EVROPSKÁ KOMISE DANĚ A CLA. *TARIC*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z WWW:<
http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=cs#>
- [32] JIHOMORAVSKÝ KRAJ. *Jihomoravský kraj*. [online] © 2011 [cit. 2013-03-19] Dostupné z WWW: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>
- [33] KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE. *Davek na nepremičnine večje vrednosti v letih 2013 – 2014*. [online] © 07. 01. 2013 [cit. 2013-03-14] Dostupné z WWW:< <http://www.kgzs.si/GV/Aktualno/V-srediscu/Novica/ArticleId/1898/Davek-na-nepremicnine-vecje-vrednosti-v-letih-2013-in-2014.aspx>>
- [34] KRAJSKÉ ÚŘADY. *Krajské úřady a města České republiky*. [online] © 2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.krajskeurady.cz/news.php>>
- [35] MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO. *Vino*. [online] © 2012 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW: <
http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/o_ministrstvu/direktorati/direktorat_za_kmetijstvo/starasektor_za_kmetijske_trge/vino/>
- [36] O VÍNĚ. *Slovinsko - systém třídění vín a vinařské regiony*. [online] © 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: < [http://www.ovine.cz/web/structure/o-vecech-okolo-14.html?do\[loadData\]=1&itemKey=cz_195](http://www.ovine.cz/web/structure/o-vecech-okolo-14.html?do[loadData]=1&itemKey=cz_195)>
- [37] P&F JERUZALEM ORMOŽ. *P&F Jeruzalem Ormož d. o. o.* [online] © 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z WWW:< <http://www.jeruzalem-ormoz.com/main/Dobrodosli.aspx>>

- [38] SLOVENIAN PREMIUM WINES. *Wine markers of Slovenia*. [online] © 2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.slovenianpremiumwines.com/WineSelections.aspx>>
- [39] SLOVINSKÉ REÁLIE. *Slovinské reálie*. [online] © 2010 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://slorealie.upce.cz/index.html>>
- [40] STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. Statistični urad republike Slovenije. [online] © 2010 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.stat.si/>>
- [41] ÚČETNÍ KAVÁRNA. Sazby daně z nemovitostí pro rok 2012 a 2013. [online] © 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/sazby-dane-z-nemovitosti/>>
- [42] VINNÉ SKLEPY VALTICE. *Vinné sklepy Valtice, a. s.* [online] © 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.vsvaltice.cz/>>
- [43] VINPLANET. Vinařské oblasti české republiky. [online] © 2012 [cit. 2012-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://vinplanet.cz/blog/vinarske-oblasti-ceske-republiky/>>
- [44] VÍNA ORIGINÁLNÍ CERTIFIKACE. *VOC*. [online] © 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.vinarstvivoc.cz/voc>>
- [45] VÍNA Z MORAVY, VÍNA Z ČECH. *Vína z Moravy vína z Čech*. [online] © 2005-2009 [cit. 2012-10-09] Dostupné z WWW: <<http://www.wineofczechrepublic.cz>>
- [46] VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Společná zemědělská politika EU a její aplikace v České republice*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/vosta.pdf>>
- [47] WINEALLEY. *The wine market in Slovenia*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z WWW: <http://www.winealley.com/fiche_pays_49866_en.htm#52691>
- [48] WINES OF SLOVENIA. *Wines of Slovenia*. [online] © 2013 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.matkurja.com/projects/wine/viticulture/>>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení tichých vín v ČR a Slovinsku	25
Tabulka 2: Progresivní zdanění příjmů fyzických osob ve Slovinsku od 1. 1. 2013	30
Tabulka 3: Základní charakteristiky ČR	47
Tabulka 4: Základní charakteristiky Slovinska	51
Tabulka 5: Legenda k obrázku č. 14.....	53
Tabulka 6: Průměrný kurz EUR/CZK	55
Tabulka 7: Makroekonomické údaje Jihomoravského kraje.....	56
Tabulka 8: Trh práce v Jihomoravském kraji.....	57
Tabulka 9: Makroekonomické údaje regionu Podravska.....	57
Tabulka 10:Trh práce v regionu Podravska	58
Tabulka 11: Obyvatelstvo v Jihomoravském kraji	60
Tabulka 12: Obyvatelstvo v regionu Podravska.....	61
Tabulka 13: Vybrané ukazatele zemědělství v Jihomoravském kraji.....	64
Tabulka 14: Vybrané ukazatele zemědělství v regionu Podravska	65
Tabulka 15:Vybrané ukazatele vinařství v Jihomoravském kraji	67
Tabulka 16: Vybrané ukazatele vinařství v regionu Podravska	68
Tabulka 17: Ukazatele použité ke komparaci vinařských podniků	72
Tabulka 18: Vybrané ukazatele společnosti Vinné sklepy Valtice, a. s.....	77
Tabulka 19: Vybrané ukazatele společnosti P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.	79
Tabulka 20: Počty zaměstnanců ve vybraných vinařských podnicích.....	84

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vinařské oblasti české republiky	15
Obrázek 2: Vinařská oblast Morava	17
Obrázek 3: Vinařské regiony Slovinska.....	20
Obrázek 4: Sdružení vinařů VOC.....	27
Obrázek 5: Celní sazby pro třetí země - produkt víno dle obsahu alkoholu	29
Obrázek 6: Sazby daně z příjmu právnických osob v Evropě pro rok 2013.....	30
Obrázek 7: Sazby daně z pozemků v ČR	32
Obrázek 8: Sazby daně ze staveb v ČR.....	32
Obrázek 9: Hybné síly konkurence v odvětví	36
Obrázek 10: Nejčastěji konzumované alkoholické nápoje	42

Obrázek 11: Spotřeba alkoholických nápojů v ČR.....	43
Obrázek 12: Regiony soudržnosti ČR (NUTS II.).....	49
Obrázek 13: Kraje ČR.....	49
Obrázek 14:NUTS II. a NUTS III. Slovinska	53

Seznam grafů

Graf 1: Plocha vinic ve světě za rok 2011.....	41
Graf 2: Plocha vinic v Evropě za rok 2011	41
Graf 3: HDP v obou regionech v závislosti na HDP země	59
Graf 4:Míra registrované nezaměstnanosti v obou regionech.....	59
Graf 5: Vzdělanost v Jihomoravském kraji v roce 2010.....	63
Graf 6: Vzdělanost v regionu Podravsko v roce 2010	63
Graf 7:Podíl zemědělské půdy regionu na celkové rozloze zemědělské půdy země.....	66
Graf 8: Podíl plochy vinic regionů na celkové ploše vinic země	69
Graf 9: Zisk na 1 ha vinic ve vybraných vinařských podnicích	81
Graf 10: Rentabilita aktiv vybraných vinařských podniků	82
Graf 11: Celková zadluženost vybraných vinařských podniků	82
Graf 12: Běžná likvidita ve vybraných vinařských podnicích	83
Graf 13: Mzdová produktivita vybraných vinařských podniků	83
Graf 14: Produktivita práce z přidané hodnoty ve vybraných vinařských podnicích.....	84
Graf 15: Výsledky Taflerova bankrotního modelu pro vybrané vinařské podniky	85

Seznam zkratek

a. s. -	akciová společnost
atd. -	a tak dále
atp. -	a tak podobně
d. o. o. -	Družba z omejeno odgovornostjo – společnost s ručením omezeným
IT -	Informační technologie
ČNM -	Stupeň normovaného moštoměru
ČR -	Česká republika
EBIT -	Zisk před zdaněním a úroky (Earnings before interest and taxes)
EBT -	Zisk před zdaněním (Earnings before taxes)
EAFRD -	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European agricultural fund for rural development)
EAT -	Čistý zisk (Earnings after tax)
EHS -	Evropské hospodářské společenství
ES -	Evropské společenství
EU -	Evropská unie (European Union)
EUR -	Měna Euro
ha -	hektar
hl -	hektolitr
mil. -	milion
Např. -	Například
NUTS -	Nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature Unit of Territorial Statistic)
OECD -	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PET -	Polyetylentereftalát
ROA-	Výnosnost celkových aktiv (Return on total assets)
SI -	Mezinárodní zkratka pro Slovinskou republiku
SOT -	Společná organizace trhu
WHO -	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

ÚDAJE PRO KNIHOVNICKOU DATABÁZI

NÁZEV PRÁCE	Vinařství a jeho vliv na ekonomiku regionu v mezinárodním srovnání
AUTOR PRÁCE	Bc. Monika Bílová
OBOR	Ekonomika a management podniku
ROK OBHAJOBY	2013
VEDOUČÍ PRÁCE	doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
ANOTACE	<p>Práce je zaměřena na ekonomickou stránku vinařství v České republice a Slovinsku. Sleduje vývoj historie vinařství a současné rozdělení vinařských oblastí obou států. Dále sleduje daňové zatížení v obou zemích a další státní regulace vinařství. Velkou část zaujímá Porterova analýza vinařského odvětví a komparační analýza vinařských regionů, kterou doplňuje porovnání finančních ukazatelů vybraných vinařských podniků.</p> <p>Cílem této práce je zjistit, zda regulační opatření vinařství jsou pro české vinaře méně příznivá ve vztahu k posilování jejich konkurenceschopnosti než pro slovinské vinaře a zda vinařský podnik v regionu Podravsko má příznivější podmínky pro ekonomickou výkonnost podniku než vinařský podnik v Jihomoravském kraji.</p>
KLÍČOVÁ SLOVA	Vinařství, daně, Porterova analýza, komparace, region, ukazatel, Taflerův bankrotní model.

Přílohy

Příloha č. 1: Spotřební daň za víno v zemích EU za rok 2013

Země	Tiché víno EUR/hl	Šumivé víno EUR/hl	DPH %
Belgie (BE)	52,75	180,50	21
Bulharsko (BG)	0	0	20
Česká republika (CZ)	0	93,30	21
Dánsko (DK)	6% - 15% vol. 147,68 15% - 22% vol. 197,71	6% - 15% vol. 190,20 15% - 22% vol. 240,23	25
Německo (DE)	0	136	19
Estonsko (EE)	80,64	80,64	20
Irsko (IE)	>v5,5% <= 15% vol. 370,64 > 15% vol. 537,81	741,28	23
Řecko (EL)	0	0	23
Španělsko (ES)	0	0	21
Francie (FR)	3,66	9,07	19,60
Itálie (IT)	0	0	21
Kypr (CY)	0	0	18
Lotyšsko (LV)	64,64	64,64	21
Litva (LT)	57,34	57,34	21
Lucembursko (LU)	0	0	< 13% vol. 12 > 13% vol. 15
Maďarsko (HU)	0	57,64	27
Malta (MT)	0	0	18
Nizozemsko (NL)	83,56	240,58	21
Rakousko (AT)	0	0	20
Polsko (PL)	38,48	38,48	23
Portugalsko (PT)	0	0	13
Rumunsko (RO)	0	34,05	24
Slovinsko (SI)	0	0	20
Slovensko (SK)	0	79,65	20
Finsko (FI)	312	312	24
Švédsko (SE)	254,69	254,69	25
Spojené království (UK)	317,41	406,56	20

Příloha č. 2: Použité položky účetních výkazů společnosti Vinné sklepy Valtice v EUR

Položka	2009	2010	2011
Počet hektarů	530		
Roční produkce vína	3 000 000		
Přidaná hodnota	2504102,9	2 745 591,1	2 979 419,2
Počet zaměstnanců	82	82	84
Mzdy	822 310,5	879 240,8	978 117,6
EBIT	809 430,1	836 140,8	871 146,2
Celková aktiva	15 211 306,5	16 494 978,3	17 979 907,3
Čistý zisk	613 424,1	632 898,4	648 865,2
Vlastní kapitál	9 482 624,3	10 618 307,6	11 560 644,3
Oběžná aktiva	8 550 576,7	8 819 058,9	10 178 475,6
Krátkodobé závazky	960 030,3	816 805,1	1 130 643,5
Cizí kapitál	5 547 438,1	5 757 295,4	6 363 540,2
Tržby celkem	8 546 530,5	8 780 664,3	8 551 655,4

Zdroj: Výroční zprávy Vinné sklepy Valtice, a. s.

Příloha č. 3: Použité položky účetních výkazů společnosti P&F Jeruzalem Ormož v EUR

Položka	2009	2010	2011
Počet hektarů	470		
Roční produkce vína	3 000 000		
Přidaná hodnota	-696 559	2 219 021	3 662 846
Počet zaměstnanců	106	101	82
Mzdy	2 165 706	2 666 922	2 389 644
EBT	-1 231 583	-991 558	29 960
Celková aktiva	14 624 811	25 090 167	25 602 423
Čistý zisk	-1 235 628	-995 259	18 713
Vlastní kapitál	7 192 369	6 197 110	8 252 543
Oběžná aktiva	7 390 305	15 119 992	13 178 243
Krátkodobé závazky	2 184 740	8 412 626	6 679 875
Cizí kapitál	6 230 704	15 703 815	14 982 267
Tržby celkem	4 809 287	8 095 417	7 530 982

Zdroj: Výroční zprávy P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o.